

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ ΙΧΘΥΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΥΔΑΤΙΝΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ»
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα: Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον, Ανθρώπινη Συμπεριφορά και Συμμετοχή σε
Υπαίθριες Δραστηριότητες Αναψυχής στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδος,
Δημοτικού Διαμερίσματος Λοκρών
Σταμόπουλος Ηλία Κωνσταντίνος

ΒΟΛΟΣ 2024

UNIVERSITY OF THESSALY
DEPARTMENT OF ICTHYOLOGY AND AQUATIC ENVIRONMENT
DEPARTMENT OF SPECIAL EDUCATION

JOINT POSTGRADUATE STUDIES PROGRAMME
«EDUCATION FOR SUSTAINABILITY AND THE ENVIRONMENT»
JOINT POSTGRADUATE MASTER'S THESIS

**Topic: Environmental Concern, Human Behavior and Participation in Outdoor
Activities in the Prefecture of Fthiotida, in the Lokron Municipality**

Stamopoulos Konstantinos

VOLOS 2024

© ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ, 2024 Η παρούσα Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (Μ.Δ.Ε.), η οποία εκπονήθηκε στα πλαίσια του Διατμηματικού Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών: Εκπαίδευση για την Αειφορία και το Περιβάλλον και τα λοιπά αποτελέσματα αυτής αποτελούν συνιδιοκτησία του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και της φοιτήτριας, ο καθένας από τους οποίους έχει το δικαίωμα ανεξάρτητης χρήσης και αναπαραγωγής τους (στο σύνολο ή τμηματικά) για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, σε κάθε περίπτωση αναφέροντας τον τίτλο και το συγγραφέα και το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, όπου εκπονήθηκε η Μ.Δ.Ε. καθώς και τον Επιβλέποντα Καθηγητή και την Επιτροπή Αξιολόγησης.

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

Ματσιώρη Στεριανή, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Επιβλέπουσα

Δρίτσας Σοφοκλής, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Μέλος

Παρασκευόπουλος Στέφανος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Μέλος

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εν λόγω Διπλωματική θα διερευνήσει αν η συμμετοχή των ατόμων στις υπαίθριες δραστηριότητες δύναται να ενισχύσει το Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον και να βοηθήσει τα άτομα να αναπτύξουν μία περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσω διαμοιρασμού ερωτηματολογίων. Ως προς την πρωτοτυπία της πρέπει να σημειωθεί ότι εξετάζεται, μεταξύ άλλων, και η επίδραση των υπαίθριων δραστηριοτήτων στις διαστάσεις που συνθέτουν τις έννοιες του περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και της περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς. Από τα ευρήματα προέκυψε ότι η συμμετοχή στις υπαίθριες δραστηριότητες επηρεάζει το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον και την περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά. Με βάση τα ευρήματα, προτάθηκαν πολιτικές και πρακτικές εφαρμογές για την ενίσχυση της περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς και του περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: Περιβαλλοντικό ενδιαφέρον, υπαίθριες δραστηριότητες, περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά, Φθιώτιδα.

Περιεχόμενα

i

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ1

1.1 Ερευνητικό Πρόβλημα1

1.2 Ερευνητικός σκοπός και στόχοι3

1.3 Σημαντικότητα έρευνας4

1.4 Δομή έρευνας5

1.5 Η υποβάθμιση του περιβάλλοντος6

1.6 Η έννοια του Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος13

1.7 Η Περιβαλλοντικά Υπεύθυνη Συμπεριφορά20

1.8 Η Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας31

1.8.1 Ο Δήμος Λοκρών33

1.9 Οι υπαίθριες δραστηριότητες και τα οφέλη για τον άνθρωπο35

2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ45

2.1 Ερευνητικός σχεδιασμός45

2.2 Ποσοτική και ποιοτική ανάλυση45

2.3 Το ερωτηματολόγιο49

2.4 Δείγμα και δειγματοληπτικές τεχνικές51

2.5 Τεκμηρίωση στατιστικής ανάλυσης55

3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ58

3.1	Αξιοπιστία κλιμάκων	58
3.2	Κοινωνικά-δημογραφικά χαρακτηριστικά συμμετεχόντων	67
3.3	Περιγραφικά στατιστικά μεταβλητών που αποτελούν μέρος του ερευνητικού προβλήματος	72
4	ΣΥΖΗΤΗΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	129
4.1	Η σύνδεση με τη θεωρία	129
4.2	Σύνοψη ευρημάτων	131
4.3	Προτάσεις για πρακτική εφαρμογή αποτελεσμάτων	133
4.4	Περιορισμοί έρευνας	133
4.5	Προτάσεις για περαιτέρω έρευνες	134
		135
ABSTRACT		1
		2
		2

Ευρετήριο πινάκων

Πίνακας 1: Έλεγχος κανονικότητας Kolmogorov-Smirnov⁵⁶

Πίνακας 2: Αξιοπιστία κλίμακας Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος⁵⁸

Πίνακας 3: Αξιοπιστία υποκλίμακας περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενης πληροφόρησης⁶¹

Πίνακας 4: Αξιοπιστία υποκλίμακας περιβαλλοντικών «πιστεύω» (γνωστική διάσταση)⁶²

Πίνακας 5: Αξιοπιστία υποκλίμακας περιβαλλοντικών «πιστεύω» (συναισθηματική διάσταση)⁶³

Πίνακας 6: Αξιοπιστία υποκλίμακας προδιάθεσης για δράση⁶⁴

Πίνακας 7: Αξιοπιστία κλίμακας Περιβαλλοντικά Υπεύθυνης Συμπεριφοράς⁶⁵

Πίνακας 8: Αξιοπιστία υποκλίμακας ομαδικής διάστασης στην Π.Υ.Σ⁶⁵

Πίνακας 9: Αξιοπιστία υποκλίμακας ατομικής διάστασης στην Π.Υ.Σ⁶⁶

Πίνακας 10: Αξιοπιστία κλίμακας υπαίθριων δραστηριοτήτων⁶⁶

Πίνακας 11: Σύνθεση δείγματος ως προς το φύλο⁶⁷

Πίνακας 12: Σύνθεση δείγματος ως προς την ηλικία⁶⁸

Πίνακας 13: Σύνθεση δείγματος ως προς το εκπαιδευτικό επίπεδο⁶⁹

Πίνακας 14: Σύνθεση δείγματος ως προς το επάγγελμα⁷⁰

Πίνακας 15: Σύνθεση δείγματος ως προς την οικογενειακή κατάσταση⁷¹

Πίνακας 16: Σύνθεση δείγματος ως προς τον αριθμό τέκνων⁷²

Πίνακας 17: Περιγραφικά στατιστικά μεταβλητών Περιβαλλοντικά Υπεύθυνης Συμπεριφοράς, Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος, Υπαίθριων Δραστηριοτήτων και των διαστάσεών τους⁷⁴

Πίνακας 18: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για τις κλιματικές αλλαγές και την υπερθέρμανση του πλανήτη⁷⁵

Πίνακας 19: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για τη μόλυνση των ακτών και των θαλασσών⁷⁵

Πίνακας 20: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για την καταστροφή φυτών, δασών και ζώων⁷⁵

Πίνακας 21: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για τις μεταλλαγμένες τροφές⁷⁶

Πίνακας 22: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για την εξοικονόμηση ενέργειας⁷⁶

Πίνακας 23: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για τη μόλυνση του πόσιμου νερού⁷⁶

Πίνακας 24: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για τα τοξικά και πυρηνικά απόβλητα⁷⁷

Πίνακας 25: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για τη μόλυνση της ατμόσφαιράς και του αέρα που αναπνέουμε⁷⁷

Πίνακας 26: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για τα περιβαλλοντικά προβλήματα του μέρους που ζουν⁷⁸

Πίνακας 27: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για τα βιολογικά και οικολογικά προϊόντα⁷⁸

Πίνακας 28: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για τους τρόπους που μπορούμε καθημερινά να αντιμετωπίσουμε τα περιβαλλοντικά προβλήματα⁷⁸

Πίνακας 29: Ενημέρωση των συμμετεχόντων γιατί είναι σημαντικό να συμμετέχουν στην денδροφύτευση ενός καμένου δάσους⁷⁹

Πίνακας 30: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για το αν υπάρχει λόγος να διαβάζουμε περισσότερο για το περιβάλλον⁷⁹

Πίνακας 31: Ενημέρωση των συμμετεχόντων γιατί πρέπει να ξεχωρίζουμε τα σκουπίδια που είναι για ανακύκλωση⁸⁰

Πίνακας 32: Ενημέρωση των συμμετεχόντων γιατί πιστεύουν πως πρέπει να παίρνουν μέρος σε εκδηλώσεις καθαριότητας⁸⁰

Πίνακας 33: Δήλωση των συμμετεχόντων για λουλούδια και δένδρα σε μπαλκόνι/κήπο⁸⁰

Πίνακας 34: Δήλωση των συμμετεχόντων για τα προϊόντα που δεν μολύνουν το περιβάλλον⁸¹

Πίνακας 35: Δήλωση των συμμετεχόντων για χρήματα και προστασία των ζώων⁸¹

Πίνακας 36: Δήλωση των συμμετεχόντων για μείωση σκουπιδιών στο σπίτι⁸²

Πίνακας 37: Δήλωση συμμετεχόντων για σπατάλη νερού στο πλύσιμο χεριών⁸²

Πίνακας 38: Δήλωση συμμετεχόντων για συζητήσεις με γονείς για το περιβάλλον⁸²

Πίνακας 39: Δήλωση συμμετεχόντων για συζητήσεις για το περιβάλλον⁸³

Πίνακας 40: Δήλωση συμμετεχόντων για το κλείσιμο του φωτός⁸³

Πίνακας 41: Δήλωση συμμετεχόντων για το ενδιαφέρον των ανθρώπων για το περιβάλλον⁸³

Πίνακας 42: Δήλωση των συμμετεχόντων για θυμό και μόλυνση του περιβάλλοντος⁸⁴

Πίνακας 43: Δήλωση συμμετεχόντων για ικανοποίηση από την ανακύκλωση⁸⁴

Πίνακας 44: Δήλωση συμμετεχόντων για θυμό και χρήση πειραματόζωων⁸⁴

Πίνακας 45: Δήλωση συμμετεχόντων για ικανοποίηση όταν οι άνθρωποι δεν σπαταλούν ενέργεια⁸⁵

Πίνακας 46: Δήλωση των συμμετεχόντων για τις εναπομείνουσες ποσότητες νερού⁸⁵

Πίνακας 47: Δήλωση συμμετεχόντων για την αδιαφορία ατόμων για τα περιβαλλοντικά προβλήματα⁸⁵

Πίνακας 48: Δήλωση συμμετεχόντων για τις επιδράσεις της μόλυνσης στα άτομα της οικογένειάς τους⁸⁶

- Πίνακας 49: Δήλωση των συμμετεχόντων για σκουπίδια και ανακύκλωση⁸⁶
- Πίνακας 50: Δήλωση των συμμετεχόντων για καταστροφές φωλιών και χτίσιμο σπιτιών⁸⁷
- Πίνακας 51: Δήλωση των συμμετεχόντων για σπατάλη ενέργειας⁸⁷
- Πίνακας 52: Δήλωση των συμμετεχόντων για σπατάλη νερού⁸⁷
- Πίνακας 53: Δήλωση των συμμετεχόντων για τη χρήση κλιματιστικού⁸⁸
- Πίνακας 54: Δήλωση των συμμετεχόντων για κατανάλωση νερού στο μπάνιο⁸⁸
- Πίνακας 55: Δήλωση των συμμετεχόντων για δωρεές χρημάτων και περιβάλλον⁸⁸
- Πίνακας 56: Δήλωση των συμμετεχόντων για χρήση ποδηλάτου MME και ατμοσφαιρικής μόλυνσης⁸⁹
- Πίνακας 57: Δήλωση των συμμετεχόντων για χωρισμό σκουπιδιών προς ανακύκλωση⁸⁹
- Πίνακας 58: Δήλωση των συμμετεχόντων για δωρεές και προστασία άγριων ζώων⁹⁰
- Πίνακας 59: Δήλωση των συμμετεχόντων για σπατάλη νερού στην πλύση χεριών⁹⁰
- Πίνακας 60: Δήλωση των συμμετεχόντων για ενημέρωση των ανθρώπων για το περιβάλλον⁹⁰
- Πίνακας 61: Δήλωση των συμμετεχόντων για τον τρόπο βοήθειας για τη μόλυνση του περιβάλλοντος⁹¹
- Πίνακας 62: Δήλωση των συμμετεχόντων για επισκέψεις σε σπίτια για την ανακύκλωση⁹¹
- Πίνακας 63: Δήλωση των συμμετεχόντων για εκδηλώσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον⁹¹
- Πίνακας 64: Δήλωση των συμμετεχόντων για εκδηλώσεις που σχετίζονται με την καθαριότητα⁹²

Πίνακας 65: Δήλωση των συμμετεχόντων για συμμετοχή σε ομάδες με περιβαλλοντικά θέματα⁹²

Πίνακας 66: Δήλωση των συμμετεχόντων για ερωτήσεις σε άλλα άτομα για τη μόλυνση του περιβάλλοντος⁹³

Πίνακας 67: Δήλωση των συμμετεχόντων για χρήση προϊόντων που δεν μολύνουν το περιβάλλον⁹³

Πίνακας 68: Δήλωση των συμμετεχόντων για αγορά προϊόντων που μολύνουν λιγότερο το περιβάλλον⁹³

Πίνακας 69: Δήλωση των συμμετεχόντων για προσπάθεια αγοράς προϊόντων σε συσκευασίες που ανακυκλώνονται⁹⁴

Πίνακας 70: Δήλωση των συμμετεχόντων για υποστήριξη σε ηθοποιούς ή τραγουδιστές που είναι υπέρ του περιβάλλοντος⁹⁴

Πίνακας 71: Δήλωση των συμμετεχόντων για ανάγνωση κειμένων για το περιβάλλον⁹⁵

Πίνακας 72: Δείκτης συσχέτισης Spearman's r ¹⁰⁶

Πίνακας 73: Αποτελέσματα πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης (Π.Υ.Σ)¹⁰⁷

Πίνακας 74: Αποτελέσματα πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή το Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον.¹⁰⁹

Πίνακας 75: Έλεγχος t για την επίδραση του φύλου¹¹⁰

Πίνακας 76: Μη παραμετρικός έλεγχος Mann-Whitney για την επίδραση του φύλου¹¹¹

Πίνακας 77: Έλεγχος one-way ANOVA για την επίδραση της ηλικίας¹¹²

Πίνακας 78: Μη παραμετρικός έλεγχος Kruskal-Wallis για την επίδραση της ηλικίας¹¹²

Πίνακας 79: Έλεγχος one-way ANOVA για την επίδραση της εκπαίδευσης¹¹⁴

Πίνακας 80: Έλεγχος Kruskal-Wallis σχετικά με την επίδραση της εκπαίδευσης¹¹⁶

Πίνακας 81: Έλεγχος one-way ANOVA σχετικά με την επίδραση του επαγγέλματος118

Πίνακας 82: Μη παραμετρικός έλεγχος Kruskal-Wallis για την επίδραση του επαγγέλματος119

Πίνακας 83: Έλεγχος one-way ANOVA για την επίδραση της οικογενειακής κατάστασης121

Πίνακας 84: Μη παραμετρικός έλεγχος Kruskal-Wallis για την επίδραση της οικογενειακής κατάστασης123

Πίνακας 85: Έλεγχος one-way ANOVA σχετικά με την επίδραση του αριθμού παιδιών124

Πίνακας 86: Μη παραμετρικός έλεγχος Kruskal-Wallis σχετικά με την επίδραση του αριθμού παιδιών125

Πίνακας 87: Δείκτης συσχέτισης Spearman's r για τη σχέση των μεταβλητών με το εισόδημα127

Ευρετήριο γραφημάτων

Γράφημα 1: Σύνθεση δείγματος ως προς το φύλο67

Γράφημα 2: Σύνθεση δείγματος ως προς την ηλικία68

Γράφημα 3: Σύνθεση δείγματος ως προς το εκπαιδευτικό επίπεδο69

Γράφημα 4: Σύνθεση δείγματος ως προς το επάγγελμα70

Γράφημα 5: Σύνθεση δείγματος ως προς την οικογενειακή κατάσταση71

Γράφημα 6: Σύνθεση δείγματος ως προς τον αριθμό τέκνων72

Γράφημα 7: Ποσοστό δείγματος που δραστηριοποιείται στην πεζοπορία96

Γράφημα 8: Ποσοστό δείγματος που δραστηριοποιείται στο τρέξιμο97

Γράφημα 9: Ποσοστό δείγματος που κατασκηνώνει97

Γράφημα 10: Ποσοστό δείγματος που επισκέπτεται πάρκα98

Γράφημα 11: Ποσοστό δείγματος που είναι χειμερινοί κολυμβητές99

Γράφημα 12: Ποσοστό δείγματος που δραστηριοποιείται στην ποδηλασία99

Γράφημα 13: Ποσοστό δείγματος που δραστηριοποιείται στο ψάρεμα100

Γράφημα 14: Ποσοστό δείγματος που δραστηριοποιείται στο beach volley101

Γράφημα 15: Ποσοστό δείγματος που δραστηριοποιείται στην αεροβική102

Γράφημα 16: Ποσοστό δείγματος που δραστηριοποιείται στο πιλάτες102

Γράφημα 17: Ποσοστό δείγματος που δραστηριοποιείται στη γιόγκα103

Γράφημα 18: Ποσοστό δείγματος που επισκέπτεται αρχαιολογικούς χώρους104

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Ερευνητικό Πρόβλημα

Ο στόχος της συγκεκριμένης Διπλωματικής Εργασίας είναι να διαπιστωθεί αν η συμμετοχή στις υπαίθριες δραστηριότητες δύναται να ενισχύσει το Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον και να βοηθήσει τα άτομα να αναπτύξουν μία περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά. Το Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον αποτελεί μια «ρευστή» έννοια, καθώς δεν επιδέχεται μονοδιάστατων ερμηνειών. Στην πράξη, περιλαμβάνει τη γνώση, την αντίληψη και κατανόηση των κινδύνων για το παγκόσμιο οικοσύστημα. Αφορά ωστόσο αξίες, στάσεις και προτιμήσεις των ατόμων μεταξύ αντικρουόμενων στόχων. Αυτό, διότι οι συμπεριφορές των ατόμων για τα περιβαλλοντικά ζητήματα είναι αποτέλεσμα γενικότερων υποκειμενικών αξιών (Tuncel & Bugday, 2022). Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι το γενικότερο Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον, που επιδεικνύουν τα άτομα, αποτελεί έναν άμεσο προγνωστικό δείκτη συγκεκριμένων περιβαλλοντικών συμπεριφορών. Το Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον συνδέεται στενά και με την περιβαλλοντική εκπαίδευση. Ωστόσο, η περιβαλλοντική εκπαίδευση εκφεύγει από τη στενή οριοθέτηση της τυπικής σχολικής/ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και εκτείνεται σε διάφορους κοινωνικούς θεσμούς και φορείς (Χαλεπλής, 2008).

Σε ό,τι αφορά την Περιβαλλοντικά Υπεύθυνη Συμπεριφορά, αναλύει και περιγράφει συμπεριφορές και ενέργειες ατόμων ή ομάδων που αντανακλούν ανησυχίες για το φυσικό περιβάλλον. Αφορά επίσης μέτρα και δράσεις που λαμβάνονται για την πρόληψη ή την επίλυση διαφόρων περιβαλλοντικών προβλημάτων. Υπάρχουν διάφορες επιστημονικές θεωρίες για την ανάλυση της Περιβαλλοντικά Υπεύθυνης Συμπεριφοράς και πώς αυτή ενεργοποιείται. Σε γενικές γραμμές, αναφέρεται στη συμπεριφορά που βλάπτει το περιβάλλον όσο το δυνατόν λιγότερο (Steg & Vlek, 2009), Ακόμη, συνδέεται άμεσα με συμπεριφορές και καθημερινές πρακτικές που μπορούν να

επηρεάσουν θετικά το περιβάλλον. Στις ανωτέρω περιλαμβάνονται η ανακύκλωση, η χρήση «πράσινων» μέσων μαζικής μεταφοράς, ο τρόπος διαχείρισης των αποβλήτων, η αγορά οικολογικών προϊόντων. Η συγκεκριμένη μεταβλητή μπορεί επίσης να ερμηνευθεί από τον αντίκτυπο αλλά και την πρόθεση του ατόμου, της ομάδας ή του οργανισμού που την υιοθετεί. Ακόμη, μια παράμετρος που διαμορφώνει την περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά φαίνεται να είναι το επίπεδο των πληροφοριών και οιονεί εκπαίδευσης, που λαμβάνουν τα άτομα σχετικά με το περιβάλλον και την καταστροφή του (Osman et al., 2014; Vicente-Molina et al., 2013). Αξίζει ακόμη να αναφερθεί η θέση μερίδας αναλυτών που υποστηρίζουν ότι η πρόθεση του κάθε ατόμου αποτελεί τον παράγοντα που σχετίζεται πιο στενά με την μεταβλητή. Υπογραμμίζουν επίσης ότι ένα άτομο που εκφράζει την πρόθεσή του να αναλάβει δράση θα είναι πιο πιθανό να συμμετάσχει στη συγκεκριμένη δράση, συγκριτικά με ένα άτομο που δεν εκφράζει τέτοια πρόθεση. Σημειώνεται επίσης ότι η περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά εξαρτάται από ποικίλους παράγοντες. Αυτοί οι παράγοντες ενδέχεται να είναι διαφορετικοί για διαφορετικά άτομα, αλλά και για το ίδιο άτομο σε διαφορετικές χρονικές στιγμές (Huang, 2016).

Αναφορικά με τις υπαίθριες δραστηριότητες, αυτές αφορούν κάθε δραστηριότητα αθλητική, αναψυχής ή και κοινωνικής/οικολογικής ευαισθητοποίησης. Υλοποιούνται με τη μορφή μιας απλής εμπειρίας, δίχως οργανωμένο πλαίσιο ή μέσω δομημένων (συνήθως ομαδικών) προγραμμάτων, τα οποία που διενεργούνται σε ελεύθερο φυσικό περιβάλλον (Κουθούρης, 2019). Οι εν λόγω δραστηριότητες προσφέρουν πολλαπλά και σημαντικά οφέλη στον ανθρώπινο οργανισμό. Σε ψυχολογικό επίπεδο, μπορούν να έχουν σχετικά άμεσο θετικό αντίκτυπο στον περιορισμό του άγχους, ενώ μπορούν επίσης να ενισχύσουν την αυτοαποτελεσματικότητα και την ενσυνειδητότητα.

Εξυπακούεται πως η χαλαρή άθληση στη φύση προσφέρουν και σωματικά οφέλη. Επίσης, η «σύνδεση» των ατόμων με τη φύση μέσω διαφόρων δραστηριοτήτων (αναψυχή, άθληση, εκπαίδευση), αποτελεί έναν παράγοντα, που μπορεί να συμβάλλει στη δημιουργία φιλο-περιβαλλοντικών στάσεων και συμπεριφορών. Δηλαδή, η επαφή με τη φύση μέσω των ποικίλων δραστηριοτήτων διαδραματίζει βασικό ρόλο στην ανάπτυξη της διασύνδεσης του ατόμου με τη φύση και συνακόλουθα στην ανάπτυξη περιβαλλοντικά υπευθύνων συμπεριφορών (Mutz & Müller, 2016). Από πολλούς αναλυτές, οι υπαίθριες δραστηριότητες διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες. Η πρώτη αφορά δραστηριότητες σχετικά φιλικές προς το περιβάλλον (πχ πεζοπορία), η δεύτερη αφορά δράσεις οιονεί καταναλωτικές (πχ ψάρεμα) , ενώ η τρίτη σχετίζεται με δραστηριότητες μηχανοκίνητες. Έχει διαπιστωθεί ότι τα άτομα, που συμμετέχουν σε δραστηριότητες αναψυχής της πρώτης κατηγορίας, συγκεντρώνουν περισσότερες πιθανότητες να διαμορφώσουν φιλοπεριβαλλοντικές συμπεριφορές, συγκριτικά με τα άτομα που συμμετέχουν σε δραστηριότητες της δεύτερης και τρίτης κατηγορίας. Κατά πολλούς αναλυτές, το «κλειδί» για την επιτυχία των υπαίθριων δραστηριοτήτων σε σχέση με το περιβάλλον συνίσταται στη συσχέτιση της δραστηριότητας με κάποιο συναίσθημα ή κάποιου είδους «αφύπνιση» (Thapa & Graefe, 2003).

1.2 Ερευνητικός σκοπός και στόχοι

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διαπιστωθεί αν η συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες στον δήμο Λοκρών της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας μπορεί να ενισχύσει το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον και να βοηθήσει στην ανάπτυξη μίας περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς. Ο ανωτέρω ερευνητικός σκοπός μπορεί να αναλυθεί στους παρακάτω ερευνητικούς στόχους:

1. Διερεύνηση της συμβολής της συμμετοχής σε υπαίθριες δραστηριότητες στο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον των κατοίκων στον δήμο Λοκρών.

2. Εξέταση της συμβολής της συμμετοχής σε υπαίθριες δραστηριότητες στην ανάπτυξη περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς των κατοίκων στον δήμο Λοκρών

3. Επισκόπηση της συμβολής του προφίλ των κατοίκων του δήμου Λοκρών (κοινωνικών-δημογραφικών στοιχείων) στην ενίσχυση του περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και στην ανάπτυξη περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς.

Ο ανωτέρω ερευνητικός σκοπός και στόχοι θα διερευνηθούν μέσω της εφαρμογής ποσοτικής έρευνας και συγκεκριμένα δομημένου ερωτηματολογίου στους κατοίκους του δήμου Λοκρών.

1.3 Σημαντικότητα έρευνας

Η υποβάθμιση του περιβάλλοντος και η κλιματική αλλαγή αποτελούν πάντα επίκαιρα ζητήματα και χρειάζεται στοχευμένες πολιτικές. Όμως, για να μπορέσουν να σχεδιαστούν αυτές οι στοχευμένες πολιτικές, χρειάζεται εμπειριστατωμένη γνώση των παραγόντων που μπορούν να ενισχύσουν το Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον και να οδηγήσουν στην ανάπτυξη μίας Περιβαλλοντικά Υπεύθυνης Συμπεριφοράς. Στην παρούσα έρευνα, η οποία έχει βασιστεί και σε διεθνή και σε ελληνική βιβλιογραφία, εξετάζεται συγκεκριμένα η συμβολή των υπαίθριων δραστηριοτήτων, καθώς έχει αποδειχθεί ότι έχει θετική σχέση με τις ανωτέρω μεταβλητές, αφού τα άτομα έρχονται σε άμεση επαφή με το περιβάλλον. Είναι σημαντικό, ότι εξετάζεται επίσης και η επίδραση των υπαίθριων δραστηριοτήτων στις διαστάσεις που συνθέτουν τις έννοιες του περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και της περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς. Παρά το ότι η έρευνα εντοπίζεται σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, εντούτοις συμπληρώνει την υπάρχουσα βιβλιογραφία, καθώς ελέγχεται αν μία γενικότερη υπόθεση που προκύπτει από τη βιβλιογραφία βρίσκει εφαρμογή και σε επιμέρους δείγματα που εντοπίζονται σε συγκεκριμένη περιοχή. Βάσει των αποτελεσμάτων, αναπτύχθηκαν προτάσεις για πρακτική εφαρμογή, οι οποίες μπορούν να βοηθήσουν

τους παράγοντες της περιοχής να σχεδιάσουν πολιτικές που θα περιλαμβάνουν υπαίθριες δραστηριότητες, γνωρίζοντας μάλιστα ήδη το προφίλ των ατόμων που είναι πιο πιθανό να έχουν ανεπτυγμένο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον και να έχουν περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά.

1.4 Δομή έρευνας

Ως προς τη δομή, η Διπλωματική είναι χωρισμένη σε μέρος και σε 4 διακριτά κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο περιλαμβάνει την εισαγωγή και τη θεωρία. Σε αυτό παρουσιάζεται και αποσαφηνίζεται το οικείο θεωρητικό υπόβαθρο (κυρίως αλλά όχι αποκλειστικά) για τις μεταβλητές του Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος, της Περιβαλλοντικά Υπεύθυνης Συμπεριφοράς, αλλά και των Υπαίθριων Δραστηριοτήτων. Αποσαφηνίζεται επίσης η σχέση και σύνδεση των συγκεκριμένων μεταβλητών μεταξύ τους. Το θεωρητικό αυτό πλαίσιο αποτελεί και τη βάση για τη διενέργεια της έρευνας, της οποίας η διαδικασία και τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στο Ειδικό μέρος.

Η Μεθοδολογία της έρευνας αποτελεί το δεύτερο κεφάλαιο και περιλαμβάνει στοιχεία σχετικά με τον ερευνητικό σχεδιασμό και τις ερευνητικές μεθόδους, τις δειγματοληπτικές τεχνικές και τους συμμετέχοντες στην έρευνα, τα εργαλεία της έρευνας, καθώς και τεκμηρίωση της στατιστικής ανάλυσης που εφαρμόστηκε, με βάση τους ερευνητικούς στόχους που έχουν τεθεί. Το τρίτο κεφάλαιο αναλύει τα στατιστικά αποτελέσματα. Ειδικότερα, παρουσιάστηκε ο δείκτης Cronbach α , που αποφαίνεται για την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων και έπειτα ακολούθησε η σύνθεση του δείγματος με βάση τα κοινωνικά-δημογραφικά τους χαρακτηριστικά. Ύστερα, εξήχθησαν τα περιγραφικά στατιστικά των μεταβλητών, που αποτελούν μέρος του ερευνητικού προβλήματος (μέση τιμή, διάμεσος κλπ). Για να εξακριβωθεί αν ενδείκνυται η εφαρμογή παραμετρικών ή μη παραμετρικών ελέγχων, πραγματοποιήθηκε έλεγχος

κανονικότητας Kolmogorov-Smirnov. Για τη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ των μεταβλητών πραγματοποιήθηκε ανάλυση συσχέτισης, ενώ εφαρμόστηκαν περαιτέρω οι έλεγχοι t ανεξάρτητων δειγμάτων/Mann-Whitney U, one-way ANOVA/Kruskal-Wallis και πολλαπλή γραμμική παλινδρόμηση. Το τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο αφορά τη Συζήτηση για τα ευρήματα και την όποια σύνδεση με τη θεωρία. Περιλαμβάνει επίσης τα συμπεράσματα, δηλαδή τη σύνοψη των ευρημάτων, τις προτάσεις για πρακτική εφαρμογή των αποτελεσμάτων, τους περιορισμούς της έρευνας αλλά και προτάσεις για περαιτέρω έρευνες.

1.5 Η υποβάθμιση του περιβάλλοντος

Τα περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο πλανήτης είναι αναντίρρητα σημαντικά, επείγοντα και εν πολλοίς γνωστά. Η ανθρώπινη δραστηριότητα έχει προκαλέσει και συνεχίζει να προκαλεί δραματικές μεταβολές στον πλανήτη, παρά το γεγονός ότι τα κατεστραμμένα οικοσυστήματα επιδεινώνουν την κλιματική αλλαγή, υπονομεύουν την επισιτιστική ασφάλεια και θέτουν σε κίνδυνο ανθρώπους και κοινότητες παγκοσμίως. Σύμφωνα με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) περίπου 3,2 δισεκατομμύρια άνθρωποι, ή το 40 τοις εκατό του παγκόσμιου πληθυσμού, επηρεάζονται αρνητικά από την υποβάθμιση του πλανήτη, ενώ ένα εκατομμύριο από τα 8 εκατομμύρια είδη φυτών και ζώων που υπολογίζονται στον πλανήτη μας απειλούνται με εξαφάνιση. Επιπλέον, το 75 τοις εκατό της επιφάνειας της γης έχει αλλάξει σημαντικά από τις ανθρώπινες ενέργειες, συμπεριλαμβανομένου του 85 τοις εκατό των υδροτόπων. Περαιτέρω, ποσοστό 66 τοις εκατό της έκτασης των ωκεανών επηρεάζεται από ανθρώπινες δραστηριότητες, μεταξύ άλλων από την υπεραλίευση και τη ρύπανση (U.N., n.d.).

Ειδικά για την κλιματική αλλαγή οι κυριότερες αιτίες που την προκαλούν είναι (U.N. n.d.; E.C., n.d.):

- ❖ **Η παραγωγή ενέργειας.** Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας με την καύση ορυκτών καυσίμων προκαλεί ένα μεγάλο κομμάτι παγκόσμιων εκπομπών. Το μεγαλύτερο μέρος της ηλεκτρικής ενέργειας εξακολουθεί να παράγεται από την καύση άνθρακα, πετρελαίου ή αερίου, το οποίο παράγει διοξείδιο του άνθρακα και οξείδιο του αζώτου.
- ❖ **Η κατασκευή αγαθών.** Η μεταποίηση και η βιομηχανία παράγουν εκπομπές, κυρίως από την καύση ορυκτών καυσίμων για την παραγωγή ενέργειας με στόχο την παραγωγή ειδών όπως τσιμέντο, σίδηρος, χάλυβας, ηλεκτρονικά είδη, πλαστικά, ρούχα και άλλα αγαθά. Επίσης, η εξόρυξη και άλλες βιομηχανικές διεργασίες απελευθερώνουν επίσης αέρια, όπως και η κατασκευαστική βιομηχανία (υποδομές κλπ).
- ❖ **Η καταστροφή των δασών και γενικότερα του πρασίνου.** Η αποψίλωση δασών για τη δημιουργία αγροκτημάτων ή βοσκοτόπων ή για άλλους λόγους προκαλεί εκπομπές, αφού τα δέντρα, όταν κόβονται, απελευθερώνουν τον άνθρακα που έχουν αποθηκεύσει. Κάθε χρόνο καταστρέφονται περίπου 12 εκατομμύρια εκτάρια δάσους.
- ❖ **Η παραγωγή τροφίμων.** Πιο συγκεκριμένα, η παραγωγή τροφίμων προκαλεί εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, μεθανίου και άλλων αερίων του θερμοκηπίου με διάφορους τρόπους. Επιβαρύνει το περιβάλλον μέσω της αποδάσωσης και της «εκκαθάριση» της γης για γεωργία και βοσκή, την πέψη από αγελάδες και πρόβατα, την παραγωγή και χρήση λιπασμάτων και κοπριάς για την καλλιέργεια αλλά και χρήση την ενέργειας για τη λειτουργία αγροτικού εξοπλισμού ή αλιευτικών σκαφών, συνήθως με ορυκτά καύσιμα.

Σύμφωνα με έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (European Commission-E.C.), το 2011-2020 ήταν η θερμότερη δεκαετία που καταγράφηκε, με τη μέση παγκόσμια θερμοκρασία να φτάνει τους $1,1^{\circ}\text{C}$ πάνω από τα προβιομηχανικά επίπεδα. Η υπερθέρμανση του πλανήτη που προκαλείται από τον άνθρωπο αυξάνεται επί του παρόντος με ρυθμό $0,2^{\circ}\text{C}$ ανά δεκαετία. Μια αύξηση της παγκόσμιας θερμοκρασίας κατά 2°C σε σύγκριση με τη θερμοκρασία στην προβιομηχανική εποχή συνδέεται με σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία και ευημερία, συμπεριλαμβανομένου ενός πολύ υψηλότερου κινδύνου για επικίνδυνες και πιθανώς καταστροφικές αλλαγές στο παγκόσμιο περιβάλλον. Ο κύριος μοχλός της κλιματικής αλλαγής είναι το φαινόμενο του θερμοκηπίου (E.C., n.d.).

Η κλιματική κρίση και γενικότερα η κλιματική αλλαγή αποτελεί ίσως το μεγαλύτερο οικολογικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο πλανήτης. Τούτο οφείλεται σε μια σειρά από αιτίες μεταξύ των οποίων (Knittel, 2019):

- ❖ Πρώτον, οι ρύποι που προκαλούν και εν γένει συμβάλλουν στην κλιματική κρίση είναι παγκόσμιας κλίμακας. Δηλαδή, προκαλούν ζημιά στο περιβάλλον η οποία δεν είναι τοπική/σημειακή
- ❖ Δεύτερον, το μεγαλύτερο μέρος των επιπτώσεών τους δεν είναι άμεσα αντιληπτό. Τα αποτελέσματα της κλιματικής αλλαγής είναι ήδη ορατά ωστόσο η όλη «διαδικασία» έχει κρατήσει δεκαετίες. Το γεγονός ότι τα αποτελέσματα δεν είναι άμεσα ορατά (όπως πχ σε μια μεγάλη πυρκαγιά ή μια μόλυνση των υδάτων από πετρέλαιο), αποτελεί αντικίνητρο για τους πολιτικούς να αναλάβουν μέτρα.
- ❖ Τρίτον, οι ρύποι που προκαλούν την κλιματική κρίση δημιουργούνται και φυσικά, δηλαδή όχι απαραίτητα από τις βιομηχανίες.

- ❖ Τέταρτον, στα αναπτυγμένα κράτη αναλογεί πολύ υψηλό μερίδιο ευθύνης για την συγκεκριμένη οικολογική ρύπανση. Αυτό σημαίνει ότι οι λιγότερο ισχυρές χώρες δεν μπορούν να ασκήσουν ουσιαστικές πιέσεις για τη μείωση των ρύπων. Επίσης, δημιουργεί μια σχετική δυσκολία στα αναπτυγμένα κράτη να ασκήσουν πιέσεις στα μικρότερα κράτη ώστε τα τελευταία να μην υιοθετήσουν αναπτυξιακές πολιτικές που θα επιβαρύνουν περαιτέρω το περιβάλλον.
- ❖ Πέμπτον, «οι ρύποι που δημιουργούν την ρύπανση σχετίζονται άμεσα με διάφορες πτυχές της ανθρώπινης καθημερινότητας, συμπεριλαμβανομένων της μεταφοράς, του οικιακού ηλεκτρισμού που χρησιμοποιείται για θέρμανση και κλιματισμό. Επιπλέον, οι εναλλακτικές λύσεις εξακολουθούν να είναι εξίσου ή και περισσότερο δαπανηρές».

Ενδεικτικά, μόνο η ατμοσφαιρική ρύπανση, που επηρεάζει εκατομμύρια ενήλικες και παιδιά σε όλο τον κόσμο, είναι υπεύθυνη για περίπου 6,7 εκατομμύρια θανάτους παγκοσμίως. Κάθε χρόνο, η έκθεση στην ατμοσφαιρική ρύπανση μπορεί να οδηγήσει σε θάνατο και αναπηρία καθώς και απώλεια παραγωγικότητας λόγω ποικίλων επιπτώσεων στην υγεία, συμπεριλαμβανομένων των αναπνευστικών και καρδιαγγειακών παθήσεων, του διαβήτη και των νεογνικών διαταραχών. Σχεδόν πάνω από το 90% του παγκόσμιου πληθυσμού ζει σε περιοχές, στις οποίες η ρύπανση ξεπερνά τα επίπεδα που ορίζει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας. Περαιτέρω σε κράτη ή περιοχές στις οποίες η ατμοσφαιρική ρύπανση από βιομηχανίες είναι σχετικά περιορισμένη τα άτομα επιβαρύνονται από τη ρύπανση που προκαλείται για τις ανάγκες θέρμανσης και μαγειρέματος. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η θερμότητα για θέρμανση και μαγείρεμα παράγεται με ξύλα, κάρβουνα κλπ. (Health Effects Institute, n.d.).

Σύμφωνα με τους Khan & Ghouri, (2011) η σημασία του περιβάλλοντος για την υγεία και την ευημερία των ανθρώπινων πληθυσμών είναι ολοένα και πιο εμφανής. Η ρύπανση αποτελεί ένα παγκόσμιο πρόβλημα και οι δυνατότητές της να επηρεάσουν την υγεία των ανθρώπινων πληθυσμών είναι τεράστια. Η ρύπανση είναι εμφανέστερη στα πυκνοκατοικημένα αστικά-βιομηχανικά κέντρα των πιο ανεπτυγμένων χωρών. Στις δε φτωχές χώρες του κόσμου πάνω από το 80% μολυσμένου νερού έχει χρησιμοποιηθεί για άρδευση. Είναι επίσης συχνό το φαινόμενο μεγάλες βιομηχανίες, συγκεντρωμένες σε αστικές και ημιαστικές περιοχές που περιβάλλεται από πυκνά κατοικημένες περιοχές ατόμων με χαμηλό εισόδημα, να μολύνουν το περιβάλλον ατιμωρητί. Τις τελευταίες δεκαετίες υπάρχει αυξανόμενη παγκόσμια ανησυχία για τις επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία από την περιβαλλοντική ρύπανση. Η ανθρώπινη έκθεση στη ρύπανση πιστεύεται ότι είναι εντονότερη από οποιαδήποτε άλλη περίοδο στην ανθρώπινη ύπαρξη. Είναι επίσης σαφές πως η ρύπανση του περιβάλλοντος συμπλέκεται με τις μη βιώσιμες ανθρωπογενείς δραστηριότητες. Η μόλυνση των υδάτων είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Δυστυχώς, το μολυσμένο νερό και ο αέρας είναι κοινά σε όλο τον κόσμο. Ο ΠΟΥ αναφέρει ότι το ένα έκτο του παγκόσμιου πληθυσμού δεν έχουν πρόσβαση σε καθαρό νερό και βασικές εγκαταστάσεις υγιεινής. Αυτή η ρύπανση του νερού επηρεάζει την υγεία και ποιότητα των εδαφών και της βλάστησης. Σε ορισμένες περιπτώσεις οι επιπτώσεις της ρύπανσης των υδάτων είναι ορατές και άμεσες. Ωστόσο άλλες μορφές της ρύπανσης των υδάτων δεν είναι άμεσα ορατές, εμφανίζονται ωστόσο μετά από μήνες ή χρόνια.

Η «περιβαλλοντική κρίση» προκαλείται εξαιτίας των περιβαλλοντικών και οικολογικών αλλαγών ως αποτέλεσμα της συνεχούς αναπτυξιακής διαδικασίας του «οικονομικού και τεχνολογικού ανθρώπου» που συντελέστηκε (κυρίως) τον

προηγούμενο αλλά και τον παρόν αιώνα. Η κοινωνικοοικονομική, επιστημονική και τεχνολογική ανάπτυξη φαίνεται να συμβαδίζει με σοβαρά οικολογικά προβλήματα. Η πιο εντυπωσιακή αιτία της περιβαλλοντικής υποβάθμισης και κατά συνέπεια της παγκόσμιας περιβαλλοντικής κρίσης είναι η διαρκής επιδείνωση της σχέσης ανθρώπου και περιβάλλοντος λόγω του γοργού ρυθμού εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων, της τεχνολογικής ανάπτυξης αλλά και της βιομηχανικής επέκτασης. Οι επιπτώσεις του ανθρώπου στο περιβάλλον χωρίζονται σε δύο κατηγορίες (i) άμεσες ή σκόπιμες επιπτώσεις και (ii) έμμεσες ή ακούσιες επιπτώσεις. Οι άμεσες ή σκόπιμες επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων είναι προσχεδιασμένες και αναμενόμενες διότι άνθρωπος γνωρίζει τις συνέπειες τους, είτε θετικές είτε αρνητικές. Οι έμμεσες επιπτώσεις είναι βιωμένες και ορατές μετά από πολύ καιρό όταν λειτουργούν σωρευτικά. Αυτού του είδους οι επιπτώσεις μπορεί να υποβαθμίσουν το συνολικό φυσικό περιβαλλοντικό σύστημα σε πολύ μεγάλο βαθμό. Ορισμένες από τις αιτίες για την περιβαλλοντική μόλυνση είναι: Η αύξηση του ανθρωπίνου πληθυσμού, η οικονομική ανάπτυξη, ο σύγχρονος τρόπος ζωής, η αποψίλωση των δασών (Appannagari, (2017).

Η οριοθέτηση του όρου «περιβαλλοντική ρύπανση» δεν είναι μονοδιάστατη, καθώς διάφοροι ορισμοί αποδίδονται από διάφορους επιστήμονες κυρίως με βάση την οπτική τους για το θέμα. Ένας επαρκής ορισμός που φαίνεται να συλλαμβάνει εξ ολοκλήρου την έννοια της υποβάθμισης αναφέρει πως η περιβαλλοντική ρύπανση είναι «η μόλυνση του αέρα, του νερού ή του εδάφους κατά τρόπο που να προκαλεί πραγματική ή πιθανή βλάβη στην ανθρώπινη υγεία ή ευημερία ή εναλλακτικά να βλάπτει τη φύση, δηλαδή τη χλωρίδα και την πανίδα». Ο ερευνητής εστιάζει στις διάφορες μολύνσεις του περιβάλλοντος μεταξύ των οποίων και η μόλυνση του αέρα.

Σύμφωνα με τον ίδιο η ατμοσφαιρική ρύπανση καθίσταται όλο και περισσότερο ένα παγκόσμιο ζήτημα και ένα φαινόμενο που πλήττει κυρίως τις αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες πόλεις. Συμβαίνει όταν ο ατμοσφαιρικός αέρας μολύνεται με τέτοιο τρόπο ή τρόπο που αποτελεί πιθανή ή πραγματική απειλή για τον άνθρωπο υγεία, το φυσικό του περιβάλλον και την ευημερία του γενικότερα. Βασικές, αλλά όχι αποκλειστικές, ανθρωπογενείς πηγές για την ατμοσφαιρική επιβάρυνση είναι οι μεγάλες βιομηχανίες και οι μεταφορές (Ajibade et al., 2021).

Από την πλευρά τους οι Sørensen et al., (2003) υπογραμμίζουν το γεγονός ότι πολυάριθμες επιδημιολογικές μελέτες έχουν αποδείξει την αυξημένη νοσηρότητα και θνησιμότητα που προκαλεί η ατμοσφαιρική ρύπανση. Ο αέρας του περιβάλλοντος περιέχει ένα μείγμα τοξικών ουσιών, συμπεριλαμβανομένων μικροσωματιδίων και βλαβερών αερίων. Ειδικά τα μικροσωματίδια θεωρούνται μια από τις κύριες πηγές που ευθύνονται για πολλές από τις αρνητικές επιπτώσεις της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην υγεία των ατόμων.

Οι Özkara et al. (2016) εστιάζουν στη μόλυνση του περιβάλλοντος εξαιτίας των φυτοφαρμάκων. Τονίζει πως αν και τα οφέλη των φυτοφαρμάκων ήταν τεράστια, οι άνθρωποι και άλλοι ζωντανοί οργανισμοί εκτίθενται συχνά σε αυτά στο περιβάλλον. Αρκετές επιδημιολογικές μελέτες που δημοσιεύθηκαν τις τελευταίες δύο δεκαετίες υποδεικνύουν επιβλαβείς επιπτώσεις των φυτοφαρμάκων στην ανθρώπινη υγεία, συμπεριλαμβανομένης μιας πιθανής σχέσης μεταξύ της χρήσης φυτοφαρμάκων και διαφόρων τύπων καρκίνων, όπως (ενδεικτικά) το λέμφωμα non-Hodgkin και η λευχαιμία. Οι ανησυχίες για τη δημόσια υγεία σχετικά με την ακατάλληλη χρήση φυτοφαρμάκων και δηλητηρίων έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια. Μέχρι σήμερα, ορισμένες χώρες, περιοχές και διεθνείς οργανισμοί έχουν θεσπίσει ανώτατα όρια

υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων για τα τρόφιμα. Επιπλέον, εθνικά προγράμματα παρακολούθησης τροφίμων για τα φυτοφάρμακα έχουν θεσπιστεί παγκοσμίως με στόχο τη διασφάλιση της υγείας των καταναλωτών, τη βελτίωση της διαχείρισης των γεωργικών πόρων και την πρόληψη οικονομικών απωλειών. Όλα τα μέτρα που έχουν αναφερθεί αλλά και πολλά άλλα αντανakλούν τα προβλήματα που προκαλούν τα φυτοφάρμακα στο περιβάλλον, όπως επίσης την κινητοποίηση των ατόμων για το περιβάλλον.

Ο αντίκτυπος της ρύπανσης στην ανθρώπινη υγεία μπορεί να είναι άμεσος, ενδέχεται ωστόσο να επιφέρει και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις εξίσου ή ακόμα και σημαντικότερες. Η ρύπανση μπορεί να βλάψει και την ψυχική υγεία. Ο ρύπος μπορεί να επηρεάσει βιοχημικούς μηχανισμούς των ατόμων ή να προκαλέσει την παραγωγή μιας αγχωτικής παρατεταμένης ψυχολογικής κατάστασης που επηρεάζει το νευρικό σύστημα. Συνολικά, τα ρυπογόνα στοιχεία της ατμόσφαιρας μπορούν να επηρεάζουν το ανθρώπινο νευρικό σύστημα με αξιοσημείωτες συνέπειες στην ψυχική υγεία του πληθυσμού. Από τον πληθυσμό τα παιδιά, οι ηλικιωμένοι, άτομα με προϋπάρχοντα προβλήματα υγείας, κοινωνικά αποκλεισμένοι ή οικονομικά μειονεκτούντα άτομα και φυλετικές ή πολιτιστικές μειονότητες καταγράφουν μεγαλύτερη ευπάθεια στις επιπτώσεις της ατμοσφαιρικής ρύπανσης (Ventriglio et al., 2020).

1.6 Η έννοια του Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος

Το Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον δεν μπορεί να οριστεί μονοδιάστατα, επιδέχεται δηλαδή ποικίλων ερμηνειών, που όλες όμως συγκλίνουν στη συνειδητοποίηση από τα άτομα των έντονων προβλημάτων, που προκαλεί η ανθρώπινη συμπεριφορά στο οικοσύστημα και στην ανάγκη υιοθέτησης φιλικών προς των περιβάλλον στάσεων και συμπεριφορών. Σύμφωνα με τον Takala (1991), το Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον μπορεί να οριστεί ως μια γενική έννοια. Περιλαμβάνει δηλαδή αντίληψη και κατανόηση των

απειλών για το οικοσύστημα, αλλά και των διαθέσιμων επιλογών. Περιλαμβάνει επίσης αξίες, στάσεις και προτιμήσεις μεταξύ αντικρουόμενων στόχων. Η ανησυχία του κοινού και συνακόλουθα το Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον για τις απειλές στο οικοσύστημα έχει αυξηθεί κατακόρυφα εξαιτίας της συσσώρευσης επιστημονικών δεδομένων, που καταδεικνύουν το επείγον του προβλήματος, αλλά και από τα σήματα κινδύνου που βιώνουν προσωπικά τα άτομα. Ωστόσο, λόγω της πολύπλοκης φύσης των προβλημάτων και την απροθυμία κρατών, αλλά και κοινωνιών να αποδεχθούν οποιεσδήποτε ριζικές αλλαγές στην κοινωνική, οικονομική ή περιβαλλοντική πολιτική υπήρχε και εν μέρει υπάρχει ακόμη διαφωνία για τα ριζικά μέτρα που απαιτούνται. Αξίζει να σημειωθεί πως η σύγκριση μεταξύ γνώσης και στάσεων ή συμπεριφοράς έδειξε ότι το επίπεδο γνώσης από μόνο του δεν σχετίζεται απαραίτητα με στάσεις ή φιλικές προς το περιβάλλον συμπεριφορές. Αυτή η ασυνέπεια των γνωστικών αναπαραστάσεων και η σύγκρουση μεταξύ των αξιών και συμπεριφορών εμφανίζεται ιδιαίτερα έντονη μεταξύ των νέων. Αξιολογούν ψηλά την προστασία του περιβάλλοντος, ωστόσο ταυτόχρονα αποδέχονται την άνευ ορίων οικονομική ανάπτυξη και την υπερκατανάλωση.

Το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον, ακολουθώντας έναν ορισμό, αναφέρεται στην αντίληψη και τη γνώση του ατόμου για περιβαλλοντικά ζητήματα, σε ποιο βαθμό ανησυχεί και προβληματίζεται για τις επιπτώσεις προς το περιβάλλον και υποστηρίζει τις προσπάθειες επίλυσής των σχετικών προβλημάτων. Οι καταναλωτές, που ενδιαφέρονται για το περιβάλλον, έχουν κίνητρο και ενδιαφέρονται να αγοράσουν προϊόντα φιλικά προς το περιβάλλον. Δηλαδή, το Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον έχει άμεση και θετική επίδραση στην πρόθεση των ατόμων να αγοράζουν και να καταναλώνουν πράσινα «προϊόντα». Τα άτομα, που ενδιαφέρονται περισσότερο για το

περιβάλλον, είναι πιο πιθανό να ανταποκριθούν σε περιβαλλοντικά ζητήματα και να αναλάβουν δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος (Tuncel & Bugday, 2022).

Ο Bamberg (2003), στην ίδια γραμμή πλευσης, τονίζει πως το γενικότερο Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον των ατόμων είναι ένας άμεσος προγνωστικός δείκτης συγκεκριμένων περιβαλλοντικών συμπεριφορών. Υποστηρίζει επίσης πως η «γέννηση» Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος οφείλεται σε δημογραφικούς, ηθικούς, αλλά και παράγοντες, που σχετίζονται ευθέως με την καταστροφή του περιβάλλοντος. Το Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον αφορά συναισθηματικές στάσεις, που αναφέρονται στη σοβαρότητα και σημασία των περιβαλλοντικών προβλημάτων, θετικές συμπεριφορές, που σχετίζονται με όσους πλήττονται από περιβαλλοντικά προβλήματα, αλλά και αρνητικές συναισθηματικές στάσεις που αφορούν σε άτομα ή ομάδες ανθρώπων που προκαλούν προβλήματα στο περιβάλλον. Οι πληροφορίες, που διαμεσολαβούνται από άλλα άτομα, οργανισμούς ή τα μέσα ενημέρωσης διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στον ενδιαφέρον, στην πληροφόρηση και στην ερμηνεία αντιληπτών περιβαλλοντικών προβλημάτων. Κρίσιμο ρόλο στο κομμάτι του περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος παίζει και η γενικότερη κουλτούρα των ατόμων. Για παράδειγμα, η δυτική κουλτούρα χαρακτηρίζεται σε κάποιο βαθμό ως ατομικιστική. Ο οιονεί διαχωρισμός του δυτικού εαυτού από το ευρύτερο περιβάλλον του αποτελεί μια βασική πρωτόγονη πεποίθηση της δυτικής κουλτούρας και μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση από κάποιες ιδιαίτερες περιστάσεις (Takács-Sánta, 2007).

Το Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον και η γενικότερη εστίαση στις επιπτώσεις στο οικοσύστημα αφορούν και σχετίζονται με τρεις κατηγορίες οπτικής και αξιών: Τη συμπεριφορά του ατόμου απέναντι στον εαυτό του («εγωιστικές» ανησυχίες), τη συμπεριφορά του απέναντι τους άλλους («αλτρουιστικές» ανησυχίες) και, τρίτον, σε

σχέση με τη βιόσφαιρα. Περαιτέρω, οι συμπεριφορές των ατόμων για τα περιβαλλοντικά ζητήματα είναι αποτέλεσμα γενικότερων υποκειμενικών αξιών. Αυτές οι διαφορετικές αξίες οδηγούν σε διαφορετικές στάσεις. Για παράδειγμα, οι «εγωιστικές» ανησυχίες συσχετίζονται θετικά με την αυτο-βελτίωση, ενώ οι «αλτρουιστικές» ανησυχίες συσχετίζονται αρνητικά (Schultz, 2001).

Μερίδα αναλυτών εστίασαν στα ζητήματα ταυτότητας ενός ατόμου και το πώς επηρεάζει τις περιβαλλοντικές απόψεις του και το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον. Η ταυτότητα είναι, μεταξύ άλλων, ο τρόπος με τον οποίο τα άτομα ορίζουν και εντοπίζουν τον εαυτό τους στην κοινωνία και βοηθά στη σύνδεση των ατόμων με τις κοινωνικές ομάδες. Πολλαπλές ταυτότητες μπορούν να συνυπάρχουν μέσα σε ένα άτομο. Για παράδειγμα, μπορεί κανείς να ορίσει τον εαυτό του ως γονέα, δάσκαλο και περιβαλλοντολόγο ταυτόχρονα. Εξαιτίας των ανησυχιών του κάθε ατόμου για την εικόνα του εαυτού του και την αυτοπαρουσίασή του, οι ταυτότητες λειτουργούν ως παρακινητές για το πώς οι άνθρωποι αισθάνονται, αντιλαμβάνονται και συμπεριφέρονται σε διαφορετικά πλαίσια. Η περιβαλλοντική ταυτότητα και το ενδιαφέρον για το περιβάλλον νοείται ως ένα πολυδιάστατο κατασκεύασμα, που περιλαμβάνει μια αίσθηση σύνδεσης με τη φύση και την πεποίθηση ότι τα άτομα θεωρούν τη φύση ως μέρος αυτού που είναι, δηλαδή ως κομμάτι του εαυτού τους. Για τα άτομα με ισχυρή περιβαλλοντική ταυτότητα, οι ανησυχίες για το περιβάλλον γίνονται περισσότερο εγωιστικές παρά αλτρουιστικές. Περαιτέρω, μια ισχυρή αίσθηση της ταυτότητας σε τοπικό επίπεδο (όπως το να ταυτίζεται κάποιος με τη δική του πόλη ή το κράτος) οδηγεί σε μεγαλύτερη ευαισθησία για την προστασία του περιβάλλοντος. Όπως είναι σαφές, η περιβαλλοντική ταυτότητα συνδέεται θετικά με το περιβαλλοντικό

ενδιαφέρον και την περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (Lou et al., 2021; Meloni et al., 2019).

Το Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον και συνακόλουθα μια φιλική προς το περιβάλλον συμπεριφορά επηρεάζονται και διαμορφώνονται από ποικίλους παράγοντες. Οι παράγοντες μπορεί να είναι προσωπικοί, αλλά και κοινωνικοί. Από τους προσωπικούς παράγοντες ξεχωρίζουν η ηλικία αλλά και η εκπαίδευση. Αναφορικά με το επίπεδο εκπαίδευσης, αυτό φαίνεται να αποτελεί έναν από τους παράγοντες που διαμορφώνουν περιβαλλοντική και οικολογική συνείδηση. Γενικότερα, τα άτομα με μεγαλύτερη εκπαίδευση φαίνεται να ανησυχούν περισσότερο για το περιβάλλον. Σε ό,τι αφορά την ηλικία, τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας ασχολούνται και εστιάζουν περισσότερο σε περιβαλλοντικά θέματα, συγκριτικά με τους πολύ νεότερους (Gifford & Nilsson, 2014). Σύμφωνα με τους Gray et al. (2019) ωστόσο, οι έρευνες για την επίδραση της ηλικίας στο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον δεν προσφέρουν ξεκάθαρα συμπεράσματα προς τη μια ή την άλλη κατεύθυνση. Οι ίδιοι εστιάζουν στις πολιτικές πεποιθήσεις των ατόμων. Τονίζουν πως όταν εξετάζεται συγκεκριμένα η προθυμία υποστήριξης μελλοντικών περιβαλλοντικών δράσεων, ο πολιτικός προσανατολισμός των συμμετεχόντων είναι καθοριστικός ως προγνωστικό στοιχείο. Ειδικότερα τα άτομα που κατατάσσονται ή αναπροσδιορίζονται ως συντηρητικοί τείνουν να δείχνουν λιγότερο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον ή να συμμετέχουν λιγότερο ενεργά σε φιλοπεριβαλλοντικές δράσεις.

Σε ό,τι αφορά το φύλο, ο Schultz (2001) υποστηρίζει πως οι γυναίκες φαίνεται να εμφανίζουν υψηλότερα επίπεδα περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και ανησυχίας, ενώ οι πολιτικές απόψεις δεν φαίνεται να εμφανίζουν ισχυρή συσχέτιση με θέματα Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος. Σύμφωνα και με τους Stern & Dietz (1994), το φύλο

επηρεάζει τις συμπεριφορικές προθέσεις για το περιβάλλον, τόσο άμεσα όσο και έμμεσα. Οι γυναίκες φαίνεται να εκφράζουν ισχυρότερες προθέσεις συμπεριφοράς για το περιβάλλον και την οικολογία. Σε σχέση με τους άνδρες φαίνεται να πιστεύουν εντονότερα ότι η μόλυνση του περιβάλλοντος έχει αρνητικές συνέπειες για τα άτομα προσωπικά, τον κοινωνικό περίγυρο αλλά και τη βιόσφαιρα γενικότερα.

Οι Baldassare & Katz (1992) τονίζουν πως οι αντιλαμβανόμενες προσωπικές απειλές, που προκαλούνται από την καταστροφή του περιβάλλοντος, διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στις αντιλήψεις των ατόμων τόσο για το Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον όσο και για την Περιβαλλοντικά Υπεύθυνη Συμπεριφορά (Π.Υ.Σ). Η μόλυνση του αέρα, των θαλασσών και του υδάτινου ορίζοντα γενικότερα προκαλούν σοβαρό αντίκτυπο στη συμπεριφορά των ατόμων μέσω της καθημερινής εμπειρίας συγκριτικά με τις γενικές αναφορές για την επιβάρυνση του περιβάλλοντος. Η προσωπική εμπειρία φαίνεται να επηρεάζει περισσότερο την πιθανή υιοθέτηση φιλικών προς το περιβάλλον στάσεων από τα άτομα, σε σχέση με δημογραφικούς παράγοντες όπως η ηλικία, το εισόδημα ή η πολιτική τοποθέτηση (Baldassare & Katz, 1992).

Σύμφωνα με τους Cruz & Manata (2020), οι περιβαλλοντικές στάσεις δεν διαφέρουν θεμελιωδώς από άλλους τύπους στάσεων και έτσι μπορούν να οριστούν και να οργανωθούν με τον ίδιο τρόπο. Με άλλα λόγια, οι στάσεις κάποιου απέναντι σε συγκεκριμένα περιβαλλοντικά θέματα είναι διακριτές κατά κάποιο τρόπο, αλλά είναι τελικά αντανακλάσεις μιας ενιαίας, ευρείας περιβαλλοντικής στάσης και του ίδιου γενικού περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος. Μια περιβαλλοντική στάση/ενδιαφέρον μπορεί να οριστεί τόσο ως η ένταση του θετικού ή αρνητικού αποτελέσματος για ένα συγκεκριμένο περιβαλλοντικό θέμα όσο και ως ένα σύστημα ιεραρχικής στάσης που

συνδέει και οργανώνει πιο συγκεκριμένες στάσεις για μια σειρά περιβαλλοντικών θεμάτων.

Οι έννοιες του περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος αλλά και της Π.Υ.Σ. συνδέονται, μεταξύ άλλων, με την περιβαλλοντική εκπαίδευση. Η δε περιβαλλοντική εκπαίδευση εκφεύγει από τη στενή οριοθέτηση της τυπικής σχολικής/ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και εκτείνεται σε διάφορους κοινωνικούς θεσμούς και φορείς με στόχο την γνώση, την κατανόηση του περιβάλλοντος και των προβλημάτων του, την απόκτηση δεξιοτήτων αλλά και την ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης και συμμετοχής. Αφορά την εκπαίδευση γύρω από το περιβάλλον αλλά και την εκπαίδευση διαμέσου του περιβάλλοντος. Η άτυπη περιβαλλοντική εκπαίδευση λαμβάνει χώρα σε λέσχες, μουσεία, διάφορα ιδρύματα, προστατευόμενες περιοχές και γενικότερα στη φυσικό περιβάλλον (Χαλεπλής, 2008).

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση χρησιμοποιήθηκε ως έννοια για να περιγράψει την αναγκαιότητα για την εκπαίδευση των ατόμων σε γενικότερα οικολογικά ζητήματα. Θεωρήθηκε πως είναι αναγκαία η διαδικασία παροχής γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων, αναγνώρισης αξιών και διαμόρφωσης συμπεριφορών ώστε να αναγνωριστεί η σχέση αλληλεξάρτησης των ατόμων με το φυσικό περιβάλλον. Η περιβαλλοντική εκπαίδευση συνδέεται στενά με το Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον και πλέον βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος αφού *«θεωρείται ως ένα από τα αποτελεσματικότερα μέσα για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων που έχουν λάβει πλανητικές διαστάσεις και απειλούν την ποιότητα ζωής και τη βιωσιμότητα του πλανήτη»* (Φλογαΐτη & Βασάλα, 2002).

Κρίσιμο ρόλο για την ανάπτυξη του Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος, ειδικά στις νεότερες ηλικίες, διαδραματίζει το σχολικό περιβάλλον αλλά και το μορφωτικό

επίπεδο των γονέων. Ειδικότερα, η ενασχόληση των μαθητών με μεθόδους και τεχνικές που σχετίζονται με τις περιβαλλοντικές δράσεις φαίνεται πως ενισχύουν το περιβαλλοντικό/οικολογικό ενδιαφέρον των παιδιών. Επιπλέον, το υψηλό μορφωτικό επίπεδο των γονέων φαίνεται να ενισχύει την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των νεαρών ατόμων (Γκούσια & Σδράλη, 2005).

1.7 Η Περιβαλλοντικά Υπεύθυνη Συμπεριφορά

Μια Π.Υ.Σ. και γενικότερα μια συμπεριφορά «φίλική» προς το περιβάλλον αποτελεί μια τέτοια συμπεριφορά, που είναι γενικά προστατευτική ως προς το περιβάλλον. Τις τελευταίες δεκαετίες, τα περιβαλλοντικά προβλήματα αφορούν ένα ευρύ φάσμα φαινομένων, ωστόσο τέσσερις τομείς περιβαλλοντικών θεμάτων θεωρούνται ιδιαίτερα κρίσιμοι (Krajhanzl, 2010):

1. Η διαχείριση των απορριμμάτων, η γενικότερη κατάχρηση της υπαίθρου αλλά και θέματα περιβαλλοντικής αισθητικής όπως η «παραμόρφωση» των φυσικών μνημείων.
2. Θέματα που σχετίζονται με το φαινόμενο του θερμοκηπίου, την ατμοσφαιρική ρύπανση, αλλά και τα τοξικά υλικά στο περιβάλλον (αφορά και το υπέδαφος).
3. Η υπερβολική εκμετάλλευση των φυσικών πόρων.
4. Μαζική αγροτική εκτροφή και καταστροφή των φυσικών βιοτόπων.

Η Π.Υ.Σ., αναφέρεται και παραπέμπει σε ενέργειες, που αντανακλούν ανησυχίες για το φυσικό περιβάλλον, από άτομα ή ομάδες, αλλά και σε μέτρα, που λαμβάνονται για την πρόληψη ή την επίλυση διαφόρων περιβαλλοντικών προβλημάτων. Η εκπαίδευση από δημόσιους φορείς, αλλά και η ενημέρωση για θέματα οικολογίας και φυσικού περιβάλλοντος μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη μιας περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς. Περαιτέρω, η περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά φαίνεται να συνδέεται στενά με την βιώσιμη ανάπτυξη και τις σχετικές

πρακτικές της (Cheng & Wu, 2014). Οι Corral-Verdugo et al. (2010) από την πλευρά τους, έδωσαν έμφαση και στην πράξη εισήγαγαν στη διεθνή «συζήτηση» τον όρο «βιώσιμη συμπεριφορά», σε αντίστιξη με τον όρο περιβαλλοντική συμπεριφορά, τονίζοντας πως η πρώτη αντιστοιχεί σε μια σειρά δράσεων οι οποίες αποσκοπούν στη διατήρηση της ακεραιότητας των κοινωνικών και φυσικών πόρων του πλανήτη. Από την πλευρά τους οι Ardoin et al. (2013), υποστήριζαν ότι η Π.Υ.Σ. αποτελεί ένα σύνολο δράσεων, οι οποίες στοχεύουν στην ελαχιστοποίηση του περιβαλλοντικού κόστους, στην ενίσχυση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Σύμφωνα με τους Steg & Vlek (2009), η Π.Υ.Σ. αναφέρεται στη συμπεριφορά, που βλάπτει το περιβάλλον όσο το δυνατόν λιγότερο, ενώ ο Schwartz (1977) υποστήριξε τη θεωρία της ηθικής ενεργοποίησης. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη θεωρία, η Π.Υ.Σ. συνδέεται άμεσα με ηθικούς κανόνες συμπεριφοράς, προσωπικούς για κάθε άτομο. Οι συγκεκριμένοι κανόνες ενεργοποιούνται όταν τα άτομα θεωρούν πως η ανεύθυνη περιβαλλοντική συμπεριφορά ενδέχεται να βλάψει άλλα άτομα. Δηλαδή, η θεωρία της ηθικής ενεργοποίησης τονίζει ότι η φιλική προς το περιβάλλον συμπεριφορά σχετίζεται με προσωπικούς ηθικούς κανόνες, σχετικούς με αυτή τη συμπεριφορά. Σύμφωνα με τη Γκαργκαβούζη (2020), διεθνώς κυριαρχούν δύο «σχολές» ως προς την Π.Υ.Σ.: *«Η πρώτη εστιάζει στην θετική επίδραση ή τον αντίκτυπο προς το φυσικό περιβάλλον που συνοδεύει μία συμπεριφορά, η οποία ορίζεται ουσιαστικά από τα αποτελέσματά της, ενώ η δεύτερη τάση επικεντρώνεται στον προσδιορισμό της συμπεριφοράς βάσει της θέσπισης ενός στόχου που αφορά συγκεκριμένα την προστασία του περιβάλλοντος, και την πρόθεση συνεισφοράς στη διατήρησή του».*

Ο Hoyem (2020) υποστηρίζει ότι η Π.Υ.Σ αποτελεί έναν διφορούμενο όρο. Μεθοδολογικά, αλλά και θεωρητικά, έχει νόημα να προσεγγιστεί πολυδιάστατα. Πιο συγκεκριμένα, οι δράσεις και ενέργειες των ατόμων σε διαφορετικές πτυχές του βίου τους μπορεί να σχετίζονται με το περιβάλλον, αλλά, ωστόσο, κάθε μία από αυτές τις ενέργειες να εκκινεί από διαφορετικά κίνητρα. Για παράδειγμα, η συμμετοχή ενός ατόμου σε φιλοπεριβαλλοντικές οργανώσεις μπορεί να αποδοθεί σε περιβαλλοντικές ανησυχίες του ατόμου, όπως επίσης στις προσδοκίες για προσπόριση προσωπικών κερδών (όχι απαραίτητα υλικών), μέσω της γνωριμίας με άλλα μέλη και της σχετικής κοινωνικοποίησης. Ο αναλυτής τονίζει επίσης πως οι υπαίθριες δραστηριότητες «ενθαρρύνουν» την Π.Υ.Σ. Υπογραμμίζει ωστόσο πως η υπαίθρια αναψυχή δεν μπορεί να θεωρηθεί ή εξιδανικευτεί ως η μόνη ή η καλύτερη μέθοδος για την ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης. Μπορούν όμως να αποτελέσουν μια βάση για την κατανόηση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των ανθρώπων και του φυσικού περιβάλλοντος.

Η Π.Υ.Σ. μπορεί να οριστεί από τον αντίκτυπο, αλλά και την πρόθεση του ατόμου, της ομάδας ή του οργανισμού, που την υιοθετεί. Όταν ορίζεται από τον αντίκτυπο και τις επιπτώσεις, η Π.Υ.Σ. είναι μια συμπεριφορά που μπορεί να αλλάξει θετικά τη διαθεσιμότητα των υλικών ή την ενέργεια ή τη δυναμική των οικοσυστημάτων. Όταν ορίζεται από την πρόθεση, η Π.Υ.Σ. αποτελεί μια συμπεριφορά που αναλαμβάνεται με την πρόθεση να αλλάξει το περιβάλλον από τη σκοπιά το ατόμου-«πρωταγωνιστή». Τα άτομα επίσης μπορούν να συμμετέχουν σε δραστηριότητες που δεν έχουν άμεσο αντίκτυπο στο περιβάλλον, αλλά να δείχνουν το ενδιαφέρον τους ή την πρόθεσή τους να ωφεληθούν το περιβάλλον. Για παράδειγμα, αναζήτηση περισσότερων πληροφοριών για την παγκόσμια υπερθέρμανση ή την

κλιματική αλλαγή από τα μέσα ενημέρωσης ή άλλα μέσα είναι μια δραστηριότητα με την οποία τα άτομα μπορεί να ασχοληθούν όταν αντιμετωπίζουν αυτό το ζήτημα (Huang, 2016).

Ύστερα, οι Yang et al. (2021), αποδίδουν στην Π.Υ.Σ. (και) μια εταιρική διάσταση, θεωρώντας ότι η Π.Υ.Σ. αποτελεί ένα κομμάτι της ευρύτερα νοούμενης κοινωνικής υπευθυνότητας. Σύμφωνα με τη θέση που διατυπώνουν, η Π.Υ.Σ. αναφέρεται στη δέσμευση των οργανισμών να υιοθετούν πράσινες πολιτικές/πρακτικές. Υπό αυτή την έννοια, η Π.Υ.Σ. έχει μια οικονομική, μια χρηματοοικονομική, αλλά και μια κοινωνική διάσταση. Επιπλέον, η Π.Υ.Σ. εξαπλώνεται στην εφοδιαστική αλυσίδα, καθώς διάφορες στρατηγικές διαμορφώνονται για τη μείωση του πράσινου αποτυπώματος σε διάφορα τμήματα της εφοδιαστικής αλυσίδας (Yang et al., 2021). Επιπροσθέτως, οι Faraz et al. (2021), υποστηρίζουν ομοίως πως η Π.Υ.Σ. δεν αποτελεί μια μονοδιάστατη έννοια και δύναται να συμπεριλαμβάνει διάφορες πρακτικές και συμπεριφορές. Για παράδειγμα, περιλαμβάνει τις πρακτικές επανεπεξεργασίας, επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης προϊόντων, εντοπισμού και εφαρμογής ιδεών για μείωση της οργανωτικής επίδρασης στο περιβάλλον, την ανάπτυξη «πράσινων» διαδικασιών και προϊόντων από τις επιχειρήσεις. Τονίζουν επίσης την κρίσιμη σημασία του ενεργειακού τομέα στη μόλυνση του περιβάλλοντος και την ανάγκη οι όποιες πολιτικές αποφασίζονται και εφαρμόζονται να εστιάζουν σε αυτό τον τομέα.

Οι Oreg και Katz-Gerro (2006) τονίζουν πως η θεωρία για την Π.Υ.Σ. αποτελείται από δύο κύριους παράγοντες: Έναν που εστιάζει σε κοινωνικό-δημογραφικές μεταβλητές και έναν δεύτερο που εστιάζει σε κοινωνικό-ψυχολογικές θεωρητικές κατασκευές. Μελέτες του δεύτερου «ρεύματος», που χρησιμοποίησαν κοινωνικό-ψυχολογικές κατασκευές όπως αξίες, στάσεις και πεποιθήσεις θεωρούνται

πιο επιτυχημένες στην πρόβλεψη προ-περιβαλλοντικών συμπεριφορών. Σύμφωνα με τη θεωρία που διατυπώνεται από τους Oreg και Katz-Gerro οι πιο σημαντικοί προγνωστικοί παράγοντες μιας συμπεριφοράς είναι οι (συμπεριφορικές) προθέσεις, οι οποίες με τη σειρά τους προηγούνται-διαμορφώνονται από (α) το βαθμό στον οποίο τα άτομα έχουν ευνοϊκή στάση απέναντι στη συγκεκριμένη συμπεριφορά (β) τις αντιλήψεις των ατόμων σχετικά με τους κανόνες και τις συμβάσεις και (γ) το βαθμό στον οποίο το άτομο αντιλαμβάνεται τη συμπεριφορά του να είναι υπό τον προσωπικό του έλεγχο. Το τελευταίο χαρακτηριστικό σχετίζεται με την πεποίθηση ενός ατόμου ότι η δική του συμπεριφορά θα προωθήσει με επιτυχία τους επιθυμητούς στόχους.

Οι Ding et al., (2019) ακολουθούν μια πιο ολιστική προσέγγιση για την Π.Υ.Σ. διερευνώντας διάφορα επίπεδα της. Τονίζουν πως σχετίζεται άμεσα με συμπεριφορές και καθημερινές πρακτικές που μπορούν να επηρεάσουν θετικά το περιβάλλον. Σε αυτές περιλαμβάνονται η ανακύκλωση, η χρήση «πράσινων» μέσων μαζικής μεταφοράς, ο τρόπος διαχείρισης των αποβλήτων, η αγορά οικολογικών προϊόντων. Υποστηρίζουν επίσης ότι ένας από τους παράγοντες που επηρεάζει την Π.Υ.Σ. είναι οι κοινωνικές «νόρμες» και η κοινωνική πίεση για υιοθέτηση ενός οικολογικού τρόπου ζωής. Οι κοινωνικές «νόρμες» γενικά κατανοούνται ως κοινωνικοί κανόνες που θεωρούνται ως κοινοί από τα μέλη μιας ομάδας και τελούν υπό την έγκριση ή και απόρριψή της. Σε ό,τι αφορά τα δημογραφικά στοιχεία γυναίκες, άτομα με υψηλή μόρφωση και εισοδήματα, παντρεμένα ζευγάρια αλλά και κάτοικοι αστικών περιοχών τείνουν να επιδεικνύουν περισσότερες Π.Υ.Σ. Ειδικά για τους παντρεμένους η εξήγηση που δίνεται είναι πως τείνουν να δίνουν μεγαλύτερη προσοχή στα περιβαλλοντικά προβλήματα συγκριτικά με τους εργένηδες διότι νοιάζονται για το περιβάλλον που θα αφήσουν στις επόμενες γενιές. Σύμφωνα με τον Meyer (2016), το φύλο είναι ένας

δημογραφικός παράγοντας, που φαίνεται να διαμορφώνει μια φιλοπεριβαλλοντική συμπεριφορά στο γενικό πληθυσμό. Πολλές μελέτες έχουν τεκμηριώσει ότι οι γυναίκες αναφέρουν πιο έντονες περιβαλλοντικές ανησυχίες από τους άνδρες. Επίσης, το επίπεδο εκπαίδευσης συσχετίζεται θετικά με την Π.Υ.Σ. Αντίθετα, η εθνικότητα και η φυλετική μειονότητα δεν φαίνεται να επηρεάζουν την οικολογική συμπεριφορά καθώς υπάρχουν έρευνες με αντικρουόμενα ευρήματα για τη σύνδεση φυλετικών/εθνικών μειονοτήτων και Π.Υ.Σ.

Η Π.Υ.Σ. των ατόμων επηρεάζεται τόσο από κοινωνικούς όσο και από εσωτερικούς παράγοντες ή παράγοντες της προσωπικότητας. Οι παράγοντες της προσωπικότητας που επηρεάζουν την περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά σχετίζονται με τις στάσεις και αξίες ενός ατόμου, αλλά και την γενικότερη ψυχική του κατάσταση (Krajhanzl, 2010). Οι Hwang et al., (2000) ανέλυσαν τις σχέσεις που υφίστανται και τη διάδραση που «γεννάται» μεταξύ πέντε μεταβλητών οι οποίες διαμορφώνουν την Π.Υ.Σ. Ειδικότερα, οι μεταβλητές που εξετάστηκαν ήταν: Η γνώση, το σημείο ελέγχου, οι νοοτροπίες του ατόμου, η προσωπική του ευθύνη και, τέλος, η πρόθεση του ατόμου να δράσει. Με βάση τα ευρήματα της έρευνας τα όρια που το ίδιο το άτομο θεωρεί ότι μπορεί να ελέγχει και θέτει για τον εαυτό του, επιδρούν και διαμορφώνουν τη στάση ή τη νοοτροπία που παρουσιάζει, η οποία με τη σειρά της επηρεάζει την πρόθεση του ατόμου να δράσει προς την κατεύθυνση της φιλοπεριβαλλοντικής συμπεριφοράς. Επιπλέον, ο τρόπος που το κάθε άτομο αντιλαμβάνεται την προσωπική του ευθύνη έχει ιδιαίτερη σημασία για τις φιλικές προς το περιβάλλον δράσεις, που ενδέχεται να αναλάβει.

Ακόμη μια παράμετρος που διαμορφώνει την Π.Υ.Σ. φαίνεται να είναι το επίπεδο των πληροφοριών και ο ιονεί εκπαίδευσης που λαμβάνουν τα άτομα σχετικά με

το περιβάλλον και την καταστροφή του. Άρα η εκπαίδευση και η ενημέρωση αποτελούν μέσα που μπορούν να συμβάλλουν ενεργά στην ανάπτυξη μιας Π.Υ.Σ. τόσο από δημόσιους φορείς όσο και από τις μεγάλες επιχειρήσεις (Osman et al., 2014; Vicente-Molina et al., 2013). Ενδιαφέρουσα είναι η θέση που διατυπώνουν οι Zhong & Shi, (2020) οι οποίοι υποστηρίζουν πως η σχέση μεταξύ περιβαλλοντικής επαγρύπνησης και περιβαλλοντικής δράσης/συμπεριφοράς δεν συνδέονται πάντα. Δηλαδή τονίζουν πως αρκετά άτομα έχουν τη διάθεση, τη γνώση και την προθυμία να συμπεριφερθούν περιβαλλοντικά υπεύθυνα, στην πράξη όμως και ιδιαίτερα σε συνεργασία με άλλους ανθρώπους δεν εφαρμόζουν Π.Υ.Σ. Συμπληρώνουν ακόμη πως η καθημερινή αλληλεπίδραση των ανθρώπων με άλλα άτομα και διαφορετικές καταστάσεις έχει και αυτή καθοριστική σημασία στη διαμόρφωση ΠΥΣ. Σε ένα εργασιακό ή κοινωνικό πλαίσιο υπάρχουν σειρά «αστάθμητων» δεδομένων και παραγόντων που ενισχύουν ή αποθαρρύνουν την εκδήλωση φιλοπεριβαλλοντικών συμπεριφορών. Οι Πειρατικός & Κάντζη (2021) μελέτησαν την Π.Υ.Σ. στον εργασιακό χώρο και συμπέραναν ότι ο επαγγελματικός χώρος μπορεί να αποτελέσει ένα ουσιαστικό εκπαιδευτικό εργαλείο ως προς την επίτευξη φιλοπεριβαλλοντικών στόχων, *«αφού η εξάσκηση φιλοπεριβαλλοντικής δράσης στο χώρο εργασίας έχει κατ' επέκταση επίδραση και στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων»*.

Από την πλευρά τους οι Hines et al. (1987), υποστηρίζουν ότι η πρόθεση (intention) αποτελεί τον παράγοντα που σχετίζεται πιο στενά με την Π.Υ.Σ. Τονίζουν ότι ένα άτομο που εκφράζει την πρόθεσή του να αναλάβει δράση θα είναι πιο πιθανό να συμμετάσχει στη συγκεκριμένη δράση συγκριτικά με ένα άτομο που δεν εκφράζει τέτοια πρόθεση. Ωστόσο φαίνεται ότι η πρόθεση για δράση λειτουργεί συνδυαστικά με πολλές άλλες μεταβλητές που αφορούν τόσο το εσωτερικό όσο και το εξωτερικό

περιβάλλον (π.χ. γνώσεις, δεξιότητες, προσωπικότητα). Για παράδειγμα, πριν ένα άτομο μπορεί να ενεργήσει σκόπιμα σε ένα συγκεκριμένο περιβαλλοντικό πρόβλημα, αυτό το άτομο πρέπει να είναι ενήμερο της ύπαρξης του προβλήματος. Έτσι, η γνώση για το πρόβλημα συνιστά προϋπόθεση για δράση. Επιπλέον, ένα άτομο πρέπει επίσης να έχει γνώση εκείνων των προγραμμάτων δράσης που είναι διαθέσιμα και τα οποία θα είναι πιο αποτελεσματική σε μια δεδομένη κατάσταση. Αντίθετα, οι ικανότητες/δεξιότητες από μόνες τους δεν φαίνονται ικανές να οδηγήσουν ένα άτομο να αναλάβει δράση. Υποστηρίζουν ακόμη πως υπάρχει μια κατηγορία παραγόντων η οποία ενδέχεται να ανακόψει τη «διαδρομή» προς την ανάληψη δράσης για την ΠΥΣ: Οι περιστασιακοί παράγοντες. Οι οικονομικοί περιορισμοί, οι κοινωνικές πιέσεις αλλά και οι δυνατότητες επιλογής διαφορετικών δράσεων ενδέχεται να λειτουργήσουν ως εμπόδιο για την Π.Υ.Σ.

Σύμφωνα με τη Ζαφειρούδη (2013), τα παλαιότερα και περισσότερο απλουστευτικά μοντέλα συμπεριφοράς των ατόμων για το περιβάλλον στηρίχθηκαν σε μια γραμμική υπόθεση, δηλαδή ότι η περιβαλλοντική εκπαίδευση οδηγεί στη γνώση και εν συνεχεία σε μια υπεύθυνη ή εν πάση περιπτώσει μια πιο φιλο-περιβαλλοντική συμπεριφορά. Σύμφωνα με την ίδια, τα εν λόγω παλαιά μοντέλα άρχισαν να αμφισβητούνται από τα τέλη της δεκαετίας του 1970. Νεότερες έρευνες κατέδειξαν πως στην πλειονότητα των περιπτώσεων *«η ενίσχυση των γνώσεων και της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης δεν οδηγεί πάντοτε σε ανάλογη περιβαλλοντική συμπεριφορά»*.

Οι Fransson & Garling (1999) τονίζουν πως η Π.Υ.Σ. εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Αυτοί οι καθοριστικοί παράγοντες μπορούν να είναι διαφορετικοί για διαφορετικά άτομα, αλλά και για το ίδιο άτομο σε διαφορετικές χρονικές στιγμές. Ωστόσο μια παράμετρος που δεν αναλύεται ενδελεχώς και επηρεάζει την υιοθέτηση

Π.Υ.Σ. είναι η συνήθεια. Η συνήθεια ενεργοποιεί μια συγκεκριμένη συμπεριφορά του ατόμου προς μια κατεύθυνση. Ορισμένες καταναλωτικές συνήθειες επηρεάζουν άμεσα το περιβάλλον, ενώ κάποιες άλλες το επηρεάζουν έμμεσα. Όταν μια συνήθεια ενισχύεται στο άτομο τότε καθίσταται σημαντικότερος καθοριστικός παράγοντας από την πρόθεση και αντίστροφα.

Περαιτέρω, οι ψυχολογικοί παράγοντες διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην υιοθέτηση μια Π.Υ.Σ. μέσω της βιώσιμης κατανάλωσης φυσικών πόρων και ενέργειας. Σχετικές έρευνες έχουν καταδείξει πως ορισμένες γενικές ψυχολογικές έννοιες/αξίες σχετίζονται με την Π.Υ.Σ. και την ανάπτυξη οικολογικής συμπεριφοράς. Ειδικότερα αξίες όπως η οικουμενικότητα, η παράδοση (tradition), αλλά και η ασφάλεια φαίνεται να συνδέονται θετικά με την υιοθέτηση οικολογικών συμπεριφορών. Η οικουμενικότητα ειδικότερα αναφέρεται στην κατανόηση, την εκτίμηση, την ανεκτικότητα και προστασία της ευημερίας όλων των ανθρώπων στον πλανήτη και στην γενικότερη αίσθηση ότι ορισμένα προβλήματα είναι παγκόσμια και δεν περιορίζονται σε χώρες ή γεωγραφικές περιοχές (Kaida, 2015).

Από την πλευρά τους οι Li et al. (2019), θεωρούν πως υπάρχουν εξωτερικοί παράγοντες, αλλά και δημογραφικά στοιχεία που διαμορφώνουν την Π.Υ.Σ. Στους εξωτερικούς παράγοντες συμπεριλαμβάνονται *«οι κοινωνικές νόρμες, οι ανέσεις που επιθυμεί το άτομο, οι δημόσιες δεσμεύσεις για εμπλοκή σε μία συμπεριφορά, τα περιβαλλοντικά προγράμματα που αναπτύσσονται από τις αρμόδιες αρχές, οι οικονομικές επιβραβεύσεις (π.χ. απαλλαγή φόρου), οι τεχνολογικές εξελίξεις και οι δυνατότητες που προσφέρουν»*. Αναφορικά με τα δημογραφικά στοιχεία, αυτά αφορούν το εισόδημα, την ηλικία, το φύλο αλλά και την οικογενειακή κατάσταση.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με διάφορες έρευνες τα μεγαλύτερα σε ηλικία άτομα, οι γυναίκες, τα άτομα με σχετικά υψηλά ή υψηλότερα εισοδήματα αλλά και οι έγγαμοι τείνουν να εστιάζουν περισσότερο στα περιβαλλοντικά ζητήματα και, συνακόλουθα, να ακολουθούν πρακτικές φιλικές προς το περιβάλλον (Saphores et al., 2012; Makki et al., 2015; López Mosquera et al., 2015). Επίσης, σύμφωνα με τον Meyer (2016) για τα άτομα που δεν εργάζονται, τα περιβαλλοντικά ζητήματα διαδραματίζουν μικρότερο ρόλο στην ποιότητα ζωής τους και έχουν χαμηλότερη επίδραση στην καθημερινότητά τους. Επιπλέον, η ανεργία κάνει τα άτομα να θέτουν τα οικονομικά ζητήματα υψηλά στις προτεραιότητές τους και ως εκ τούτου είναι πολύ λιγότερο πιθανό να αγοράσουν πράσινα προϊόντα που έχουν υψηλότερο κόστος ή να υιοθετήσουν έναν πράσινο τρόπο ζωής, εφόσον αυτός επιβαρύνει τον προϋπολογισμό τους.

Από την πλευρά τους οι McMillan et al. (1997) και Herrera (1992) παραπέμπουν σε σειρά αναλύσεων οι οποίες αναφέρουν ότι υψηλότερα επίπεδα εισοδήματος οδηγούν σε περισσότερο ενδιαφέρον για το περιβάλλον και στις «πράσινες» πρακτικές. Σύμφωνα με τους αναλυτές, τα άτομα υψηλότερου εισοδήματος είναι πιο συνηθισμένα ή επιδιώκουν να ζουν σε υγιή περιβάλλοντα. Ως εκ τούτου, υιοθετούν στάσεις, συμπεριφορές και πεποιθήσεις που υποστηρίζουν την προστασία του περιβάλλοντος.

Οι Bradley et al. (1999), επιλέγουν να εστιάσουν στη σχέση των νέων ατόμων με το περιβάλλον και τη συμπεριφορά τους. Οι ίδιοι τονίζουν πως η βάση για πολλά περιβαλλοντικά προβλήματα και ζητήματα είναι η ανεύθυνη περιβαλλοντική συμπεριφορά εκ μέρους των ατόμων, ιδιαίτερα των νεαρότερων. Οι περιβαλλοντικές συμπεριφορές των νέων είναι ιδιαίτερα σημαντικές γιατί εκείνοι τελικά θα επηρεαστούν άμεσα και ενδεχομένως θα χρειαστεί να δώσουν λύσεις σε περιβαλλοντικά προβλήματα που προκύπτουν από τις ενέργειες παλαιότερων γενεών. Γενικότερα, οι στάσεις των

νέων προς το περιβάλλον αρχίζουν να αναπτύσσονται από πολύ μικρή ηλικία. Μέχρι να φτάσουν στην εφηβεία, πολλοί έχουν αποκτήσει κάποιο επίπεδο για την κατανόηση θεμάτων όπως η οικολογία, η τεχνολογία, η οικονομία και η σχέση τους με το περιβάλλον και τις δράσεις των ατόμων. Ως εκ τούτου μπορούν να διατυπώσουν τις δικές τους απόψεις για το πώς διάφοροι παράγοντες (πχ οικονομία) επηρεάζουν τις περιβαλλοντικές ανησυχίες και τις συμπεριφορές των ατόμων. Οι αναλυτές παραπέμπουν επίσης σε έρευνες οι οποίες αναφέρουν ότι αυξημένη γνώση για το περιβάλλον προωθεί θετικές στάσεις των ατόμων για την οικολογία, ενώ τα άτομα που σε νεαρή ηλικία λαμβάνουν κάποιου είδους εκπαίδευση για το περιβάλλον (μαθήματα, σεμινάρια, πανεπιστημιακές παραδόσεις) αναπτύσσουν περισσότερο υπεύθυνη περιβαλλοντική συμπεριφορά.

Οι De Dominicis et al., (2017) υποστηρίζουν ότι σχετικές έρευνες έχουν αποδείξει ότι οι αξίες της αυτουπέρβασης (self-transcendence) και αυτοενίσχυσης (self-enhancement) είναι προγνωστικές των περιβαλλοντικών ανησυχιών και της φιλοπεριβαλλοντικής συμπεριφοράς. Η αυτοενίσχυση μπορεί να οριστεί και ως μια προσπάθεια για βελτίωση του εαυτού και αντανάκλα έναν γενικό προσανατολισμό του ατόμου προς το προσωπικό συμφέρον και τον προσδιορισμό άλλων ανθρώπων ή έμβιων όντων εκτός των ορίων του εαυτού ή και των ενδιαφερόντων ενός ατόμου. Αντίθετα, η αυτουπέρβαση του εαυτού αντανάκλα έναν πιο αλτρουιστικό προσανατολισμό, που περιλαμβάνει άλλους ανθρώπους και άλλα έμβια όντα μέσα στον εαυτό του κάθε ατόμου. Τα άτομα με ισχυρές υπερβατικές αξίες τείνουν να έχουν πιο αλτρουιστικό προσανατολισμό και είναι πιο πρόθυμα να συμπεριφέρονται υπέρ του περιβάλλοντος. ενώ τα άτομα με υψηλή αυτοενίσχυση έχουν περισσότερο συμφέρον και είναι λιγότερο πιθανό να υιοθετούν φιλοπεριβαλλοντικά υπεύθυνες συμπεριφορές.

Υπό αυτή την έννοια ο αλτρουισμός φαίνεται να αποτελεί το «κλειδί» για την φιλοπεριβαλλοντική συμπεριφορά και το ενδιαφέρον για την οικολογία γενικότερα. Άρα, η προώθηση της φιλοπεριβαλλοντικής συμπεριφοράς των ατόμων θα απαιτήσει αλλαγή ή ενεργοποίηση των οιονεί υπερβατικών αξιών στους ανθρώπους οι οποίες βασίζονται σε περισσότερο αλτρουισμό.

1.8 Η Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας

Η Περιφερειακή Ενότητα (ΠΕ) Φθιώτιδας βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα της ηπειρωτικής χώρας και διοικητικά υπάγεται στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας. Συνορεύει βόρεια με τις ΠΕ Μαγνησίας, Λαρίσης και Καρδίτσας, δυτικά με την ΠΕ Ευρυτανίας, νότια με τις ΠΕ Φωκίδας και Βοιωτίας, ενώ ανατολικά βρέχεται από τον Ευβοϊκό και τον Μαλιακό Κόλπο. Η συνολική έκταση της Περιφερειακής Ενότητας είναι 4.422 τ.χλμ, ενώ οι μόνιμοι κάτοικοι, σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 2021, ανέρχονται σε 137.793 κατοίκους.

Η συγκεκριμένη Περιφερειακή Ενότητα αποτελείται από επτά Δήμους και συγκεκριμένα τους Δήμους Αμφίκλειας – Ελάτειας, Λοκρών, Δομοκού, Μώλου – Αγίου Κωνσταντίνου, Λαμιέων, Στυλίδας και Μακρακώμης. Έδρα της Περιφερειακής Ενότητας είναι η πόλη της Λαμίας με περίπου 65.000 κατοίκους (ΠΕ Φθιώτιδας, n.d.; Lamia report, 2023). Η μορφολογική κατανομή του εδάφους της ΠΕ έχει ως εξής: 37,9% ορεινές εκτάσεις, 42,2% ημιορεινές περιοχές και 19,9% πεδινές περιοχές. Τα κυριότερα ποτάμια που διαρρέουν την Φθιώτιδα είναι: ο Σπερχειός ο οποίος πηγάζει από τον Τυμφρηστό και χύνεται στο Μαλιακό κόλπο και ο Γοργοπόταμος ο οποίος θεωρείται από τους μεγαλύτερους χείμαρρους του Σπερχείου. Τέλος, δύο είναι οι πεδιάδες που συναντούμε στην Ενότητα Φθιώτιδας, αυτές του Σπερχείου και της Λοκρίδος. Η ΠΕ Φθιώτιδας παρουσιάζει γεωγραφική πολυμορφία, με ορεινούς όγκους,

παράκτια ζώνη και πεδινές περιοχές. Ένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά της ΠΕ είναι ότι διασχίζεται σε όλο της το ανατολικό μήκος από τον ΠΑΘΕ, και αποτελεί κόμβο ανάπτυξης μεταφορικών δικτύων, ειδικά σε σχέση με τη σύνδεση του ΠΑΘΕ με τις Ιονία και Εγνατία Οδούς (ΙΝΣΕΤΕ, 2019; ΠΕ Φθιώτιδας, n.d.).

Στην ΠΕ Φθιώτιδας υπάρχουν δυο παραδοσιακοί οικισμοί της Αμφίκλειας και του Αχινού. Σε ό,τι αφορά τις παραλίες στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας βραβεύτηκαν το 2018 είκοσι παραλίες με γαλάζια σημαία εκ των οποίων οι επτά στη Φθιώτιδα. Οι επτά παραλίες με γαλάζια σημαία είναι οι: Γλύφα, Καμένα Βούρλα/Γαλήνη, Λιβανάτες 1/Κυανή, Λιβανάτες 2/Σχοινιάς, Λιβρίχιο, Σκάλα Αταλάντης, Σουβάλα (ΙΝΣΕΤΕ, 2019; Stilida.com, 2023)

Η Φθιώτιδα διαθέτει και αρκετές πεζοπορικές διαδρομές. Οι κυριότερες είναι (ΙΝΣΕΤΕ, 2019):

- Άνω Μουσούνιτσα – καταφύγιο ΕΟΟΣ – καταφύγιο πεζοπορικού,
- Διάσχιση κορυφογραμμής Πλάκας – Πυραμίδας,
- Διάσελο Σταυρός – Σκασμένη Στρούγκα – Γιδοβούνι,
- Αρτοτινά Λιβάδια – Πάνω Ψηλό (2.160μ.) – Κάτω Ψηλό (2.220μ.),
- Κονιάκος – Κοράκια (2.148μ.) – Όρνιο (2.287μ.) – Κοκινιάς (2.403μ.) – Ασανσέρ – Άνω Μουσούνιτσα,
- Αρτοτινά – Αρτοτινά Λιβάδια – Δυτική Σούφλα,
- Ασανσέρ – Κονιάκος,
- Καταφύγιο Γραμμένης Οξυάς – Κορυφογραμμή – Αρτοτινά,
- Σαράνταινα – Κοκκαλιά (διάσχιση Οξιάς),
- Δαμάστα – Παλιοσουβάλα – Καταφύγιο – Ελευθεροχώρι – Δαμάστα,
- Δριμαία – κορυφή Γκιόζα,

- Παυλιανή – Καταβόθρα – Πύργος (2.151μ.) – Αλύκαινα (2.051μ.) – Λιβαδιές–καταφύγιο,
- Υπάτη – καταφύγιο – Γρεβενό (2.114μ.),
- Πυρά – οροπέδιο Οίτης.

Στους πολιτιστικούς πόρους της ΠΕ Φθιώτιδας καταγράφονται (ΠΕ Φθιώτιδας, (n.d.) :

- Αρχαιολογικοί χώροι με ιδιαίτερη ιστορική σημασία (Θερμοπύλες, Αρχαία Τραχίνια, η ακρόπολη της αρχαία πόλη της Αλαίας στον Θεολόγο, η ακρόπολη της αρχαίας Προέρνας κ.α)
- Μουσεία (π.χ. Αρχαιολογικό Μουσείο Λαμίας, Βυζαντινό Μουσείο Φθιώτιδας στην Υπάτη, Λαογραφικό Μουσείο Λαμίας, Μουσείο Αταλάντης, Μουσείο Άρτου Λαογραφικού Συλλόγου στεγαζόμενο στο Πνευματικό- Πολιτιστικό Κέντρο Αμφίκλειας κ.α.)
- Κάστρα και λοιποί αρχαιολογικοί χώροι (Κάστρο Λαμίας, Βυζαντινό κάστρο Υπάτης, Κάστρο Δρυμαίας, Κάστρο Αχινού κ.α.)
- Παραδοσιακοί Οικισμοί (Παραδοσιακός Οικισμός Αμφίκλειας, Αρχοντικό Σκλαβούνου, Χορευταριά κ.α).

1.8.1 Ο Δήμος Λοκρών

Ο Δήμος Λοκρών αποτελεί δήμο της ΠΕ Φθιώτιδας που συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης από την συνένωση τεσσάρων προϋπαρχόντων δήμων και συγκεκριμένα της Αταλάντης , των Δαφνουσίων, των Οπουντίων και της Μαλεσίνας. Η έκταση του νέου Δήμου είναι 614,7 τ.χλμ και ο πληθυσμός του 17.788 μόνιμοι κάτοικοι, σύμφωνα πάντα με την απογραφή του 2021. Έδρα του δήμου ορίστηκε η Αταλάντη. Αξίζει να αναφερθεί πως ο Δήμος Αταλάντης την περίοδο λειτουργίας του, ήταν ο τρίτος σε πληθυσμό Δήμος της Φθιώτιδας και προέκυψε από τη συνένωση του Δήμου Αταλάντης

με τις Κοινότητες Εξάρχου, Καλαποδίου, Κυπαρισσίου, Κυρτώνης, Μεγαπλατάνου και Τραγάνας.

Στα αξιοθέατα του Δήμου και στα μέρη που μπορεί ένας επισκέπτης ή ένας κάτοικος να περιηγηθεί, να αθληθεί ή να ασκήσει κάποιο χόμπι περιλαμβάνονται οι παραλίες αλλά και τα δυο επισκέψιμα οινοποιία: Το Κτήμα Παπουτσή και το Κτήμα Χατζημιχάλη (Δήμος Λοκρών, n.d.; Κτήμα Χατζημιχάλη, n.d.). Στην Αταλάντη στεγάζεται επίσης το Αρχαιολογικό Μουσείο Αταλάντης στο οποίο εκθέτονται αρχαιολογικό υλικό από διάφορες χρονολογικές και θεματικές ενότητες, οι οποίες καλύπτουν το διάστημα από την Νεολιθική εποχή μέχρι την Ύστερη Αρχαιότητα (πχ λίθινα αντικείμενα, επιτύμβιες στήλες κλπ) [Δήμος Λοκρών, n.d.;].

Το μεγάλο μήκος της ακτογραμμής του Δήμου (περίπου 33 χιλιόμετρα) και το θερμό κλίμα ευνοεί τις δραστηριότητες αναψυχής και άθλησης. Ενδεικτικά στην ευρύτερη περιοχή το κλίμα είναι ήπιο και το θέρος θερμό. Η ελάχιστη θερμοκρασία εμφανίζεται τον Ιανουάριο και η μέγιστη τον Ιούλιο. Η μέση μηνιαία θερμοκρασία είναι περίπου 7 βαθμοί κελσίου τον Ιανουάριο και 28 τον Ιούλιο. Αξίζει να αναφερθεί ότι από το σύνολο των γαλάζιων σημαίων στις παραλίες της ΠΕ Φθιώτιδας οι τέσσερις βρίσκονται στο Δήμο Λοκρών (Δήμος Λοκρών, n.d.; EMY, (n.d.). Για παράδειγμα, οι παραλίες της Σκάλας Αταλάντης και της Κυανής Ακτής Λιβανάτων για σειρά ετών έχουν λάβει το βραβείο της Γαλάζιας σημαίας καλύπτοντας κριτήρια που, συμπληρωματικά με την ποιότητα των υδάτων κολύμβησης και την καθαρότητα της ακτής, σχετίζονται με την οργάνωση της ακτής, την ασφάλεια των επισκεπτών και την προστασία της φύσης (Υπουργείο Περιβάλλοντος, n.d.; EMY, n.d.).

Ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης το ρήγμα (καθρέπτης) της Αρκίτσας. Σύμφωνα με το Παρατηρητήριο Βιώσιμης Ανάπτυξης (n.d.) το ρήγμα συνιστά «ένα σπάνιο

γεωλογικό φαινόμενο μοναδικό στο είδος του Ο «καθρέφτης» της Αρκίτσας είναι μία κάθετη βραχώδης επιφάνεια πάνω από την Εθνική οδό στο ύψος της Αρκίτσας και αποτελεί την εμφάνιση του σεισμικού ρήγματος Αρκίτσας - Καμένων Βούρλων (εκεί που υπάρχει και το ρήγμα της Αταλάντης). Ονομάζεται «κατοπτρική επιφάνεια» επειδή η επιφάνειά του είναι λεία και μοιάζει με καθρέφτη. Εκτείνεται σε μήκος 300 μέτρων και ύψος 80 μέτρων. *Το ρήγμα εμφανίζεται να προεξέχει από το επίπεδο του εδάφους με τη μορφή λείων επιφανειών (τουλάχιστον τρεις) στον ασβεστόλιθο. Οι λείες αυτές επιφάνειες είναι χαραγμένες από αναρίθμητες γραμμώσεις λόγω της τριβής των πετρωμάτων την ώρα του σεισμού και έχουν σχηματιστεί από τους αλληπάλληλους σεισμούς που έχουν πλήξει την περιοχή σε παλαιότερες εποχές».*

Στα φυσικά αξιοθέατα του Δήμου μπορούν να συμπεριληφθούν και τρία περιαστικά-προστατευτικά δάση και συγκεκριμένα το δάσος στη θέση «Ανεμόμυλος - Πεύκα Εκκλησίας» στην ευρύτερη περιοχή του Μαρτίνου, το δάσος στη θέση «Βουνό – Ρόδα» στην ευρύτερη περιοχή της Αταλάντης και το δάσος στη θέση «Κοκκαλιάς» στο χωριό Καλαπόδι. Σημειώνεται πως προστατευτικό δάσος χαρακτηρίζεται το δάσος που εξαιτίας της θέσης του και/ή των εδαφικών και γεωλογικών χαρακτηριστικών του και/ή των κλίσεων του εδάφους, «αποκτά ιδιαίτερη σημασία για την προστασία των υδάτινων πόρων ή του εδάφους ή των περιουσιών και των ανθρώπινων οικισμών που βρίσκονται σε χαμηλότερα από αυτό υψόμετρα» (Ταμπάκης και συν., 2022).

1.9 Οι υπαίθριες δραστηριότητες και τα οφέλη για τον άνθρωπο

Οι υπαίθριες δραστηριότητες αφορούν κάθε δραστηριότητα περιβαλλοντική, αθλητική, αναψυχής ή και κοινωνικής/οικολογικής ευαισθητοποίησης. Πραγματοποιούνται με τη μορφή μιας απλής εμπειρίας δίχως οργανωμένο πλαίσιο ή μέσω δομημένων (συνήθως ομαδικών) προγραμμάτων τα οποία που διενεργούνται σε ελεύθερο φυσικό περιβάλλον. Οι δραστηριότητες και τα προγράμματα συνήθως λαμβάνουν χώρα σε φυσικές περιοχές

όπως τα πάρκα, τα δάση, οι Εθνικοί Δρυμοί, πλησίον υδάτων σε περιαστικές περιοχές και εν πάση περιπτώσει σε ελεύθερους χώρους «πρασίνου». (Κουθούρης, 2019).

Οι υπαίθριες δραστηριότητες προσφέρουν πολλαπλά οφέλη στον ανθρώπινο οργανισμό. Σε ψυχολογικό επίπεδο μπορούν να έχουν σχετικά άμεσο θετικό αντίκτυπο στον περιορισμό του άγχους, ενώ μπορούν επίσης να ενισχύσουν την αυτο-αποτελεσματικότητα και την ενσυνειδητότητα. Επιπλέον στις περιπτώσεις που οι δραστηριότητες συνδέονται σταθερά με άλλα άτομα δημιουργούν την αίσθηση της ομάδας και προσφέρουν οφέλη στην κοινωνικοποίηση και την ομαδική συμμετοχή. Περαιτέρω το άτομο ενδέχεται να αποκτήσει ή να τελειοποιήσει μια νέα δεξιότητα (πχ κολύμβηση) ή γνώση (Mutz & Müller, 2016).

Σύμφωνα με τους Shanahan et al. (2016) επιστημονικές μελέτες έχουν καταδείξει ότι οι υπαίθριες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της ήπιας άσκησης σε αυτές, προσφέρουν μια ψυχολογική «ανάταση» στα άτομα συγκριτικά με τις δραστηριότητες σε κλειστούς χώρους. Επιπλέον η ήπια άθληση σε εξωτερικούς χώρους και ειδικά σε χώρους πρασίνου (δάση, πάρκα κλπ) προσφέρει αυξημένη σωματική ευεξία. Περαιτέρω, οι επαφές με εξωτερικούς χώρους πρασίνου και οι σχετικές υπαίθριες δραστηριότητες με μειωμένα συμπτώματα άγχους και στρες, λιγότερες περιπτώσεις εμφάνισης διαβήτη και μείωση της αρτηριακής πίεσης.

Οι Twohig-Bennett & Jones (2018) υποστηρίζουν πως οι διάφορες δραστηριότητες εκτός αστικών περιοχών παρουσιάζουν μια θετική συσχέτιση με μειωμένη διαστολική αρτηριακή πίεση, καρδιακό ρυθμό, κορτιζόλη του σάλιου, συχνότητα διαβήτη τύπου II και εγκεφαλικά επεισόδια, καρδιαγγειακή νόσο, καθώς και μείωση του κινδύνου πρόωρου τοκετού. Επιπλέον η επαφή με το φυσικό περιβάλλον συνδέεται με αυξημένη ενέργεια, βελτιωμένη ψυχική ευημερία αλλά και υψηλότερα

επίπεδα πρόθεσης επανάληψης της δραστηριότητας. Επιπλέον οι υπαίθριες δραστηριότητες φαίνεται να συνδέονται με μικρότερη πιθανότητα εμφάνισης παχυσαρκίας στα άτομα.

Από την πλευρά τους οι Pirchio et al., (2021) υποστηρίζουν πως η «σύνδεση» των ατόμων με τη φύση μέσω διαφόρων δραστηριοτήτων (αναψυχή, άθληση εκπαίδευση) αποτελεί έναν παράγοντα που μπορεί να συμβάλλει στη δημιουργία φιλο-περιβαλλοντικών στάσεων και συμπεριφορών. Δηλαδή η επαφή με τη φύση μέσω των ποικίλων δραστηριοτήτων διαδραματίζει βασικό ρόλο στην ανάπτυξη της διασύνδεσης του ατόμου με τη φύση και συνακόλουθα στην ανάπτυξη περιβαλλοντικά υπευθύνων συμπεριφορών. Ακόμη, η εμπειρία του φυσικού περιβάλλοντος έχει αποδειχθεί ότι προάγει την ανάκαμψη από στρεσογόνες εμπειρίες, επιτρέποντας στα άτομα να ανακτήσουν τους γνωστικούς και συναισθηματικούς πόρους που έχουν «εξαντληθεί» κατά τη διάρκεια των «καθηκόντων» της καθημερινής ζωής, βοηθώντας έτσι την ανθρώπινη προσαρμογή στο περιβάλλον, ενώ παράλληλα προάγει την ευεξία, καθώς και τη σωματική και ψυχική υγεία.

Οι διάφορες δραστηριότητες στην ύπαιθρο μπορούν να τονώσουν την περιβαλλοντική εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση. Ταυτόχρονα, τα άτομα, ιδιαίτερα εκείνα της νεαρής ηλικίας, ενδέχεται να μάθουν στρατηγικές δράσης για την προστασία του. Πιο συγκεκριμένα οι εμπειρίες σε υπαίθριες δραστηριότητες προσφέρουν μεγάλες δυνατότητες για η ανάπτυξη μιας ισχυρής σχέσης ενσυναίσθησης με τη φύση. Μια από τις οπτικές που αναπτύσσουν τα άτομα για την προστασία του περιβάλλοντος χαρακτηρίζεται ως «εγωκεντρική». Με βάση την «εγωκεντρική» προσέγγιση το άτομο ενδιαφέρεται να διατηρήσει ατομική υγεία, ασφάλεια ή ποιότητα ζωής διαμέσου του περιβάλλοντος. Συνακόλουθα, το περιβάλλον θεωρείται ως κάτι που πρέπει να

χρησιμοποιηθεί αλλά και να προστατευθεί. Άλλη μια προσέγγιση που αναπτύσσεται στα άτομα μέσω της επαφής με τη φύση και τις υπαίθριες δραστηριότητες είναι η «οικοκεντρική» αντίληψη στην οποία η ανθρωπότητα θεωρείται ένα ισότιμο, αλληλοεξαρτώμενο μέρος του περιβάλλοντος και όχι μια ανώτερη οντότητα από το οικοσύστημα που διαβιεί (Palmberg & Kuru, 2000).

Σύμφωνα με τους ίδιους ερευνητές, η Π.Υ.Σ. αποτελεί μια συμπεριφορά που μαθαίνεται. Έρευνες έχουν δείξει πως η αυξημένη γνώση και ενημέρωση για το ζήτημα ωθεί ευκολότερα τα άτομα να αναλάβουν δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος. Σε αυτό το πλαίσιο είναι ξεκάθαρη η θετική συμβολή των εκπαιδευτικών περιβαλλοντικών προγραμμάτων που πραγματοποιούνται σε εξωτερικούς χώρους. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα είναι ιδιαίτερος χρήσιμα για τα νεαρά άτομα (μαθητές, φοιτητές) ώστε να διαμορφώσουν μια ολοκληρωμένη και εμπειριστατωμένη άποψη για το ζήτημα. Σύμφωνα με σχετικές έρευνες τα νεαρότερα άτομα αναφέρονται στην περιβαλλοντική μόλυνση και την Π.Υ.Σ. με γενικούς όρους. Οι περισσότερες αξίες και ανησυχίες βασίζονται σε προσωπικά συναισθήματα και εμπειρίες. Για παράδειγμα, όταν ζητήθηκε από φοιτητές να αναφερθούν σε κάποια παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα και τρόπους επίλυσής τους, αρκετοί εξ αυτών εστίασαν στα καυσαέρια από τα οχήματα, προτείνοντας τη χρήση ποδηλάτων. Μόνο ορισμένοι ανέφεραν τη χρήση ηλεκτρικών οχημάτων (κινητήρων) ή τη χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς. Υπό αυτή την έννοια η περιβαλλοντική εκπαίδευση θα διευρύνει τους ορίζοντες και τη σκέψη των ατόμων αναφορικά με το περιβάλλον και την οικολογία (Palmberg & Kuru, 2000).

Σύμφωνα με τους Cottrell & Cottrell (2020) οι δραστηριότητες σε εξωτερικό περιβάλλον (πχ περπάτημα, ψάρεμα, κατασκήνωση κλπ) παρέχουν ευκαιρίες για τη

σύνδεση των ατόμων με τη φύση και την ύπαιθρο αλλά και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση. Ειδικότερα, οι διαπροσωπικές και ενδοπροσωπικές (εσωτερικές) δεξιότητες που αναπτύσσονται μέσω της συμμετοχής σε δραστηριότητες βασισμένες στη φύση με ουσιαστικούς τρόπους αντιπροσωπεύουν μερικά από τα κύρια οφέλη της εκπαίδευσης δεξιοτήτων σε εξωτερικούς χώρους. Τα δε οφέλη για το φυσικό περιβάλλον είναι έμμεσα και αφορούν την ανάπτυξη πιο ευαίσθητων ατόμων και κοινοτήτων απέναντι στο περιβάλλον και την ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης και ηθικής διαχείρισης του οικοσυστήματος.

Στο ίδιο μήκος κύματος, οι Αγαθαγγέλου και συν. (2021) τονίζουν ότι προγράμματα οικολογικής εκπαίδευσης μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη Π.Υ.Σ. Διευκρινίζουν επίσης ότι η περιβαλλοντική εκπαίδευση αποτελεί μια διαρκή διαδικασία η οποία θα βοηθήσει τους πολίτες «να αποκτήσουν γνώση του περιβάλλοντος και πάνω από όλα να καταστούν ικανοί και αποφασισμένοι, να έχουν διάθεση να εργαστούν ατομικά και συλλογικά για την επίτευξη και τη διατήρηση μιας δυναμικής ισορροπίας μεταξύ της ποιότητας ζωής και της ποιότητας του περιβάλλοντος».

Από την πλευρά τους οι Thapa & Graefe (2003) ξεχώρισαν τα είδη των υπαίθριων δραστηριοτήτων σε τρεις κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία αφορά δραστηριότητες σχετικά φιλικές προς το περιβάλλον (πχ πεζοπορία), η δεύτερη κατηγορία σχετίζεται με δραστηριότητες οιονεί καταναλωτικές (πχ κυνήγι), ενώ η τρίτη κατηγορία αφορά δραστηριότητες μηχανοκίνητες (οδήγηση με τζιπ σε ανώμαλα εδάφη). Διαπιστώθηκε πως τα άτομα που συμμετέχουν σε δραστηριότητες αναψυχής της πρώτης κατηγορίας συγκεντρώνουν περισσότερες πιθανότητες να διαμορφώσουν

φιλοπεριβαλλοντικές συμπεριφορές, συγκριτικά με τα άτομα που συμμετέχουν σε δραστηριότητες της δεύτερης και τρίτης κατηγορίας.

Σύμφωνα με σχετικές έρευνες, οι τοποθεσίες φυσικού ενδιαφέροντος (πχ πάρκα) αντιπροσωπεύουν σημεία που δεν περιορίζονται στα φυσικά συστατικά τους. Δηλαδή μπορούν να θεωρηθούν ως κοινωνικά κατασκευασμένα συστήματα. Το όποιο συναισθηματικό συστατικό του νοήματος για ένα τόπο συνδέεται με το βάθος της προσκόλλησης για έναν τόπο. Η δε συχνότητα επισκέψεων σε μια φυσική περιοχή ενισχύει την οιονεί εξάρτηση του ατόμου από το συγκεκριμένο φυσικό περιβάλλον/τόπο και τελικά οδηγεί σε μια συναισθηματική προσκόλληση με την περιοχή αλλά και στην υιοθέτηση Π.Υ.Σ. (Vaske & Kobrin, 2001).

Εξάλλου, ένα κύριο χαρακτηριστικό των υπαίθριων δραστηριοτήτων αποτελούν οι κινητικές δραστηριότητες που διενεργούνται στο ίδιο το φυσικό περιβάλλον (πάρκα κλπ). Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες δράσεις έχουν ποικίλους σκοπούς όπως τη βελτίωση της υγείας των συμμετεχόντων και τη γενικότερη ευεξία, την εκπαίδευση αλλά και την κοινωνική επανένταξη. Τα άτομα μέσω της ενεργής συμμετοχής σε σχετικές δράσεις εξοικειώνεται με το φυσικό περιβάλλον, πληροφορούνται για αυτό και αντιλαμβάνονται την αξία του. Στην πράξη, η επαφή των ατόμων με το φυσικό περιβάλλον βοηθά στην ευαισθητοποίηση για γύρω από τα διάφορα περιβαλλοντικά ζητήματα (Priest & Gass, 1997; Καλαϊτζίδης & Ουζούνης, 2000).

Σύμφωνα με τον Θεοδωράκη (n.d.) η υπαίθρια δραστηριότητα/αναψυχή πραγματοποιείται στην ύπαιθρο και έχει ως κύριο στόχο την ευχαρίστηση των συμμετεχόντων και την απόκτηση καινούργιων εμπειριών. Κατά τον ίδιο, *«σε αυτή την κατηγορία δεν πρέπει να περιλαμβάνονται δραστηριότητες α) οι οποίες απαιτούν μηχανική υποστήριξη (μηχανοκίνητος αθλητισμός), β) επιβάλλουν τη συμμετοχή άλλων*

έμβιων όντων (π.χ. ιππασία) και γ) συνειδητά ή ασυνείδητα αλλοιώνουν το περιβάλλον όπου υλοποιούνται». Ο χαρακτήρας των δράσεων ενδέχεται να στοχεύει στη χαλάρωση και την ευεξία, την εκπαίδευση, την κοινωνικοποίηση, ακόμα και το παιχνίδι αλλά πάντοτε σε σεβασμό και σε αρμονία με το εξωτερικό περιβάλλον.

Οι υπαίθριες δραστηριότητες προσφέρουν πολυάριθμα φυσικά, ψυχικά και περιβαλλοντικά οφέλη. Η επαφή των ατόμων με τη φύση μπορεί να βελτιώσει την καρδιαγγειακή υγεία τους, να ενισχύσει τη γνωστική λειτουργία τους, να μειώσει το άγχος και να ενισχύσει τις κοινωνικές τους σχέσεις. Σε ό,τι αφορά τα ψυχικά οφέλη οι υπαίθριες δραστηριότητες μπορούν να συμβάλλουν (Rak, n.d.):

- Στη μείωση του στρες. Η φύση έχει μια ηρεμιστική επίδραση στο μυαλό και μελέτες έχουν δείξει ότι η επαφή των ατόμων με τη φύση μπορεί να βοηθήσει στη μείωση των επιπέδων κορτιζόλης, η οποία είναι μια ορμόνη που σχετίζεται με το στρες.

- Μείωση συμπτώματα κατάθλιψης: Οι υπαίθριες δραστηριότητες μπορούν να βοηθήσουν στη μείωση των συμπτωμάτων της κατάθλιψης παρέχοντας μια φυσική τόνωση της διάθεσης.

- Αύξηση της αυτοεκτίμησης: Οι υπαίθριες δραστηριότητες μπορούν να βοηθήσουν στη βελτίωση της αυτοεκτίμησης παρέχοντας στα άτομα μια αίσθηση ολοκλήρωσης και κυριαρχίας.

- Βελτίωση των κοινωνικών σχέσεων: Οι υπαίθριες δραστηριότητες μπορούν να παρέχουν ευκαιρίες για σύνδεση μεταξύ των ατόμων και τη δημιουργία κοινωνικών σχέσεων.

Επιπλέον, οι υπαίθριες δραστηριότητες μπορούν επίσης να προωθήσουν την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και να ενθαρρύνουν βιώσιμες πρακτικές. Ειδικότερα, οι υπαίθριες δραστηριότητες μπορούν να βοηθήσουν στην ενίσχυση της εκτίμησης για

τη φύση και το περιβάλλον. Ο χρόνος που περνάνε στη φύση μπορεί να βοηθήσει τα άτομα να κατανοήσουν τη σημασία της διατήρησης των φυσικών πόρων και της προστασίας του περιβάλλοντος.

Σύμφωνα με τους Priest & Gass (1997) το «κλειδί» για την επιτυχία των υπαίθριων δραστηριοτήτων συνίσταται στη συσχέτιση της δραστηριότητας με κάποιο συναίσθημα ή κάποιου είδους αφύπνιση. Ενδεικτικά συναισθήματα που φαίνεται να σχετίζονται με υπαίθριες δραστηριότητες είναι, μεταξύ άλλων, η ευχαρίστηση, η δυσκολία, η απογοήτευση, η αποθάρρυνση αλλά και η ευεξία. Σε αρκετές περιπτώσεις οι συμμετέχοντες σε υπαίθριες δραστηριότητες/προγράμματα αποκτούν εμπειρίες και βιώματα τα οποία μεταφέρουν στην καθημερινότητά τους.

Η σύνδεση των ανθρώπων με τη φύση και η συνακόλουθη βελτιωμένη κατανόηση της σχέσης με το περιβάλλον και την εξάρτηση των ατόμων από αυτό αποτελούν βασικές πτυχές των υπαίθριων δραστηριοτήτων και αθλημάτων. Ειδικότερα οι υπαίθριες δραστηριότητες «προσφέρουν» περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και ενσυναίσθηση καθώς και θετικά αποτελέσματα στην περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (Eigenschenk et al., 2019).

Κατά πολλούς αναλυτές, η συμμετοχή των ατόμων σε υπαίθριες δραστηριότητες και η ικανοποίηση που λαμβάνουν έχει ευεργετικές επιδράσεις σε διάφορους τομείς της προσωπικής και κοινωνικής ζωής ενός ατόμου. Σύμφωνα με σχετική έρευνα τα οφέλη μπορούν να διαχωριστούν σε τέσσερις κατηγορίες και συγκεκριμένα σε ψυχολογικά, κοινωνικά, σωματικά και εκπαιδευτικά. Τα τελευταία σχετίζονται με μια οιονεί περιβαλλοντική εκπαίδευση και ενημέρωση του ατόμου. Τα οφέλη του συγκεκριμένου είδους αναψυχής έχουν μελετηθεί για τις επιδράσεις τους στις γυναίκες. Τα ευρήματα καταδεικνύουν πως η «αναψυχή στη φύση δύναται να

επηρεάσει τις καθημερινές ζωές των γυναικών υπό μορφή αυτάρκειας, επικοινωνίας και επαφής με τους άλλους. Οι σχετικές δραστηριότητες δύνανται επίσης να προσφέρουν τις ευκαιρίες για τις ομαδικές προσπάθειες, μπορούν να διδάξουν τους ανθρώπους πως να καλύψουν τους διαφορετικούς ρόλους σε μια ομάδα και μπορούν να προωθήσουν μεγαλύτερη αυτοκατανόηση μέσω της αλληλεπίδρασης με ανθρώπους με παρόμοια ψυχαγωγικά ενδιαφέροντα» (Υφαντίδου & συν. 2009).

Η «έκθεση» στη φύση, ανεξαρτήτως τύπου, καταδεικνύει θετικές συσχετίσεις με τη συνολική σωματική και ψυχολογική υγεία, αλλά και τη συναισθηματική ευεξία. Μελέτες δείχνουν επίσης ότι ο χρόνος που αφιερώνεται στη φύση μπορεί να επηρεάσει θετικά τις φιλοπεριβαλλοντικές στάσεις και συμπεριφορές μέσω πολλών καναλιών, συμπεριλαμβανομένης της καλλιέργειας βιοκεντρικών αξιών (DeVille et al., 2021).

Οι Dunlap & Heffernan διαχωρίζουν τις υπαίθριες δραστηριότητες σε φιλικές προς το περιβάλλον αλλά και καταναλωτικές. Ορίζουν ως φιλικές προς το περιβάλλον τις συμπεριφορές και δραστηριότητες που δεν διαταράσσουν την ισορροπία στην πανίδα (πχ πεζοπορία, κολύμβηση). Αντίθετα, οι καταναλωτικές υπαίθριες δραστηριότητες- κατά τους ερευνητές- αφορούν το ψάρεμα, το κυνήγι κλπ. Εναλλακτικά, μπορεί να ειπωθεί ότι τα άτομα με φιλικές συμπεριφορές δεν επιζητούν να παρέμβουν δραστικά και να αλλάξουν το φυσικό περιβάλλον. Από σχετική έρευνα που διεξήγαν στις ΗΠΑ συμπέραναν ότι το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον ήταν υψηλότερο μεταξύ των ατόμων με φιλικές προς το περιβάλλον συμπεριφορές, συγκριτικά με τα άτομα που είχαν καταναλωτικές συνήθειες.

Άλλοι αναλυτές υπογραμμίζουν ότι τα άτομα που συνδέονται περισσότερο με τη φύση προτιμούν τις υπαίθριες δραστηριότητες ως ένα είδος αναψυχής σε σχέση με δραστηριότητες σε εσωτερικούς κλειστούς χώρους. Διαφοροποιήσεις εμφανίζονται

όμως και στα δημογραφικά στοιχεία. Σειρά μελετών δείχνουν ότι οι γυναίκες ανησυχούν περισσότερο για το περιβάλλον και έχουν ισχυρότερες φιλοπεριβαλλοντικές στάσεις και συμπεριφορές από τους άνδρες. Το συγκεκριμένο εύρημα αφορά σχεδόν όλες τις ηλικίες. Μελέτες επικεντρωμένες στη νεολαία κατέδειξαν ότι τα κορίτσια έχουν ελαφρώς ισχυρότερη συναισθηματική συγγένεια ή σύνδεση με τη φύση από τα αγόρια, μια τάση που διαπιστώνεται και στην ενηλικίωση. Ωστόσο οι γυναίκες φαίνεται να μην εμπλέκονται σε υπαίθριες δραστηριότητες στο βαθμό που το πράττουν οι άνδρες. Τούτο εξηγείται σε κάποιο βαθμό από το γεγονός ότι οι γυναίκες τείνουν ή έτειναν να συμμετέχουν σε δραστηριότητες που αντικατοπτρίζουν τους παραδοσιακούς ρόλους του φύλου και της οικογένειας (Rosa et al., 2020).

2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

2.1 Ερευνητικός σχεδιασμός

Ο ερευνητικός σχεδιασμός έχει διαφόρους τύπους και χαρακτηριστικά. Ειδικότερα, ο Πειραματικός χρησιμοποιείται για τον έλεγχο αιτιακών σχέσεων, περιλαμβάνει τον χειρισμό μιας ανεξάρτητης μεταβλητής και τη μέτρηση της επίδρασής της σε μια εξαρτημένη μεταβλητή, τα υποκείμενα που ελέγχει κατανέμονται τυχαία σε ομάδες, ενώ συνήθως λαμβάνει χώρα σε ένα οργανωμένο και οριοθετημένο περιβάλλον (π.χ εργαστήριο). Ο Ημι-πειραματικός επίσης χρησιμοποιείται για τον έλεγχο αιτιακών σχέσεων, έχει κοινά σημεία με τον πειραματικό σχεδιασμό αλλά χωρίς τυχαία ανάθεση. Συχνά περιλαμβάνει σύγκριση των αποτελεσμάτων προϋπαρχουσών ομάδων, ενώ αρκετά συχνά πραγματοποιείται σε φυσικό περιβάλλον (έχει δηλαδή μεγαλύτερη οικολογική εγκυρότητα). Ο Συσχετιστικός σχεδιασμός χρησιμοποιείται για να ελέγξει το αν (και κατά πόσο) οι μεταβλητές συσχετίζονται μεταξύ τους. Ο δε Περιγραφικός σχεδιασμός χρησιμοποιείται για να περιγράψει χαρακτηριστικά των μεταβλητών, τάσεις, μέσους όρους κλπ. Η παρούσα έρευνα είναι μία συσχετιστική έρευνα, καθώς αναζητείται η σχέση μεταξύ των μεταβλητών του Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος, της Περιβαλλοντικά Υπεύθυνης Συμπεριφοράς και της συμμετοχής στις υπαίθριες δραστηριότητες.

2.2 Ποσοτική και ποιοτική ανάλυση

Η ποσοτική ανάλυση αποτελεί μια μέθοδο που δίνει έμφαση στη μαθηματική και στατιστική ανάλυση για την εξέταση διαφόρων φαινομένων. Χρησιμοποιεί ένα-θεωρητικά-αντιπροσωπευτικό δείγμα παρατηρήσεων με στόχο να ευρήματα/αποτελέσματα να γενικευθούν στον πληθυσμό-στόχο που έχει τεθεί. Η συγκεκριμένη ανάλυση στοχεύει στη διερεύνηση και ανακάλυψη γενικότερων τάσεων που χαρακτηρίζουν τα κοινωνικά φαινόμενα. Τα φαινόμενα που εξετάζονται στην ποσοτική έρευνα ερευνώνται εστιακά, σημειακά και όχι ολιστικά. Δηλαδή μέσω της

ποσοτικής έρευνας εξετάζονται συγκεκριμένες μεταβλητές οι οποίες λαμβάνουν τη μορφή υποθέσεων. Στη συγκεκριμένη έρευνα τα δεδομένα κωδικοποιούνται ώστε να καταστούν μετρήσιμα και μέσω στατιστικών εργαλείων να μπορέσουν να ελεγχθούν, αξιολογηθούν και συσχετιστούν ανάλογα (Τσιώλης, 2013).

Σύμφωνα με τον Rahman (2016), αυτή η μέθοδος επιχειρεί να διερευνήσει τις απαντήσεις στις ερωτήσεις ξεκινώντας από το πόσες, πόσο, σε ποιο βαθμό. Δίνει μεγάλη έμφαση στις μετρήσεις μεταβλητών. Οι ποσοτικές μέθοδοι αναζητούν κανονικότητες διαχωρίζοντας τον κοινωνικό κόσμο σε εμπειρικά στοιχεία που ονομάζονται μεταβλητές οι οποίες μπορούν να αναπαρασταθούν αριθμητικά/μαθηματικά, των οποίων οι συσχετισμοί μεταξύ τους μπορούν να διερευνηθούν με στατιστικές τεχνικές. Τα ποσοτικά ευρήματα είναι πιθανό να γενικευθούν σε έναν ολόκληρο πληθυσμό που περιλαμβάνει το δείγμα που επιλέγεται με ένα συγκεκριμένο τρόπο. Πέρα από τη διαδικασία της δειγματοληψίας η συγκεκριμένου τύπου ανάλυση είναι λιγότερο χρονοβόρα καθώς σε μεγάλο βαθμό στηρίζεται στην χρησιμοποίηση λογισμικών στατιστικής. Ωστόσο έχει και περιορισμούς/μειονεκτήματα. Πιο συγκεκριμένα η ποσοτική ανάλυση δεν είναι η βέλτιστη επιλογή όταν απαιτείται μια βαθύτερη ανάλυση εννοιών και εξηγήσεων. Μια περαιτέρω αδυναμία της ποσοτικής ερευνητικής προσέγγισης είναι ότι συγκεντρώνει τάσεις λήψης ενός στιγμιότυπου για ένα συγκεκριμένο φαινόμενο. Δηλαδή μετρά τις μεταβλητές σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή και αγνοεί τη διαχρονικότητα ή το πώς μια συγκυρία ενδεχομένως επηρεάζει καταλυτικά ένα γεγονός.

Ορισμένα από τα χαρακτηριστικά της ποσοτικής ανάλυσης είναι: Η δεδομένη και σχετικά άκαμπτη μορφή της, η προβολή γενικευμένων ροπών και τάσεων στον πληθυσμό, η ευελιξία σε ό,τι αφορά το δείγμα (τηρουμένων πάντα των αναλογιών), ο

εστιασμός σε συγκεκριμένες μετρήσιμες μεταβλητές και γενικόλογες έννοιες. Ένα από τα βασικότερα στοιχεία που διακρίνει την ποσοτική από την ποιοτική ανάλυση είναι πως η πρώτη χρησιμοποιεί μεθόδους των θετικών/φυσικών επιστημών (Παπαγεωργίου, 2014).\

Η ποιοτική έρευνα/ανάλυση δεν επιδέχεται ξεκάθαρων ορισμών. Μια αφαιρετική επεξήγηση αναφέρει ότι η ποιοτική ανάλυση περιλαμβάνει σχεδόν κάθε είδους έρευνα που παράγει ευρήματα τα οποία δεν έχουν εξαχθεί με στατιστικές διαδικασίες ή άλλα μέσα ποσοτικοποίησης. Μπορεί να αναφέρεται σε έρευνες για άτομα, βιωμένες εμπειρίες, συμπεριφορές, συναισθήματα καθώς και σχετικά με κινήματα, πολιτιστικά φαινόμενα αλλά και αλληλεπιδράσεις μεταξύ των εθνών. Εναλλακτική μπορεί να ορισθεί ως η μέθοδος που αναλύει το υποκειμενικό νόημα γεγονότων, πρακτικών, συμπεριφορών με τη συλλογή μη τυποποιημένων δεδομένων, την ανάλυση κειμένων και εικόνων αλλά και όχι αριθμών και στατιστικών δεδομένων. Στα οφέλη της ποιοτικής έρευνας συμπεριλαμβάνεται η δυνατότητα πυκνής και λεπτομερής περιγραφής των συναισθημάτων, των απόψεων και των εμπειριών των συμμετεχόντων αλλά και η ερμηνεία των πράξεών τους. Επίσης μπορεί να προσεγγίσει και να αναλύσει ολιστικά στην ανθρώπινη εμπειρία που βιώνεται εξαιτίας ενός γεγονότος (πχ πένθος για το θάνατο συγγενών). Φαίνεται επίσης να μπορεί να εμβαθύνει περισσότερο σε αφηρημένες θεωρητικές έννοιες όπως η κουλτούρα, ο πολιτισμός, η συνείδηση κλπ (Rahman, 2016).

Στην πράξη η έρευνα αυτού του τύπου ερευνά δεδομένα που δεν είναι αριθμητικά όπως φράσεις, και εικόνες. Επικεντρώνεται στην εξέταση συμπεριφορών, απόψεων και εμπειριών από τα άτομα με στόχο την ανάλυση ενός φαινομένου ή συμπεριφοράς. Είναι προφανές ότι τα δεδομένα στην ποιοτική έρευνα δεν είναι

μαθηματικά μεγέθη αλλά περιγραφικά στοιχεία. Στην ποιοτική έρευνα αναζητείται πρωτίστως το πώς και το γιατί. Η δε ανάλυση που κάνει ο ερευνητής μπορεί να στηριχθεί σε άλλες θεωρίες ψυχολογικές, κοινωνικές κλπ (Punch, 1998).

Σύμφωνα με τον Γαλάνη (σελ. 834 &, 2017) «τα συγκεκριμένα δύο είδη έρευνας εξάλλου μπορούν να χρησιμοποιηθούν συνδυαστικά, με την ποιοτική έρευνα συνήθως να προηγείται χρονικά της ποσοτικής έρευνας. Συνήθως, η ποιοτική έρευνα προηγείται της ποσοτικής σε ερευνητικά πεδία με περιορισμένη γνώση, παρέχοντας έτσι τη δυνατότητα στους ερευνητές να κατανοήσουν σε βάθος το ερευνητικό αντικείμενο και να αναπτύξουν ερευνητικές υποθέσεις που μπορούν στη συνέχεια να διερευνηθούν με την ποσοτική έρευνα. . Σπανιότερα, μπορεί να προηγηθεί η ποσοτική έρευνα η οποία να οδηγήσει σε αμφιλεγόμενα ή ασαφή αποτελέσματα, που μπορούν να διερευνηθούν σε βάθος και να αποσαφηνιστούν μόνο με την ποιοτική έρευνα». Ο ίδιος υπογραμμίζει πως η ποσοτική έρευνα φαίνεται επαρκέστερη στο κομμάτι της πρόβλεψης, ενώ το δυνατό σημείο της ποιοτικής είναι η περιγραφή.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην ποιοτική έρευνα μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφορες μέθοδοι ανάλυσης όπως η φαινομενολογία, η θεμελιωμένη θεωρία, η εθνογραφία, ή η ανάλυση περιεχομένου. Σε αντίθεση με τις ποιοτικές μεθόδους έρευνας, η ποιοτική (και ειδικά η ανάλυση περιεχομένου) δεν συνδέεται με κάποια συγκεκριμένη επιστήμη και υπάρχουν λιγότεροι κανόνες που πρέπει να ακολουθηθούν σε σχέση πάντοτε με την ποσοτική ανάλυση. Είναι επίσης σύνηθες σε τέτοιου είδους μελέτες τα όποια δεδομένα να βασίζονται σε 1 έως 30 συνεντευξιαζόμενους. Ωστόσο, το μέγεθος του δείγματος θα πρέπει να προσδιορίζεται με βάση τις ανάγκες πληροφόρησης, έτσι ώστε το ερευνητικό ερώτημα να μπορεί να απαντηθεί με επαρκή σαφήνεια και βάθος (Bengtsson, 2016). Έχοντας υπόψη τις βασικές ερευνητικές

μεθόδους, στην παρούσα έρευνα υιοθετήθηκε η ποσοτική ερευνητική μέθοδος, διότι υπάρχει ήδη θεωρία που εξετάζει τη σχέση μεταξύ των υπαίθριων δραστηριοτήτων, του περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και της περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς.

2.3 Το ερωτηματολόγιο

Το κύριο εργαλείο που χρησιμοποιείται για την συλλογή των στοιχείων (απαντήσεων) της Διπλωματικής Εργασίας είναι το δομημένο ερωτηματολόγιο ατομικής συμπλήρωσης, το οποίο αποτελεί μια από τις πλέον συνηθισμένες μεθόδους διεξαγωγής ποσοτικής εμπειρικής έρευνας στις θεωρητικές επιστήμες. Γενικότερα, ένα ερωτηματολόγιο μπορεί να έχει τριών τύπων ερωτήσεις (Ζαφειρόπουλος, 2012; Bryman 2017):

1. Ερωτήσεις ανοικτού τύπου. Αυτό σημαίνει ότι ο ερωτηθείς είναι ελεύθερος να απαντήσει και να σχολιάσει όπως νομίζει και ότι νομίζει. Δεν δεσμεύεται από προκαθορισμένες απαντήσεις. Οι ερωτήσεις ανοικτού τύπου χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο στις συνεντεύξεις και γενικότερα στις ποιοτικές έρευνες.
2. Ερωτήσεις κλειστού τύπου. Σε αυτές ο ερωτηθείς έχει ως επιλογή να απαντήσει σε μια σειρά από προκαθορισμένες απαντήσεις. Άρα δεν διαθέτει την πλήρη ελευθερία στις απαντήσεις του.
3. Ερωτήσεις ημίκλειστες. Σε αυτές τις ερωτήσεις τα άτομα επιλέγουν μια απάντηση από μια προκαθορισμένη λίστα όπως συμβαίνει με τις ερωτήσεις κλειστού τύπου. Ωστόσο, στις περιπτώσεις που δεν καλύπτονται/ικανοποιούνται από τη λίστα έχουν την επιλογή να απαντήσουν με ένα περιορισμένης έκτασης κείμενο.

Εν προκειμένω και για την συγκεκριμένη εργασία τα ερωτηματολόγια διαμοιράστηκαν δια ζώσης. Για τη μέτρηση της μεταβλητής του Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος, δεδομένου ότι αποτελεί στην ουσία μία γενικότερη στάση του ατόμου απέναντι στην προστασία του περιβάλλοντος κι έχει συναισθηματικά και γνωστικά

χαρακτηριστικά, χρησιμοποιήθηκαν οι κλίμακες της Ζαφειρούδη (2013), σχετικά με την περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση, τη γνωστική διάσταση των περιβαλλοντικών «πιστεύω», τη συναισθηματική διάσταση των περιβαλλοντικών «πιστεύω» και την προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση. Ειδικότερα, η κλίμακα της περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενης πληροφόρησης, περιλαμβάνει συνολικά 11 ερωτήσεις, δομημένες σε πενταβάθμια κλίμακα Likert που δηλώνει τη συχνότητα, από 1=καθόλου ως και 5=πάρα πολύ. Η κλίμακα της γνωστικής διάστασης των περιβαλλοντικών «πιστεύω» περιλαμβάνει 12 ερωτήσεις, δομημένες σε πενταβάθμια κλίμακα Likert που δηλώνει τη συχνότητα, από 1=καθόλου ως και 5=πάρα πολύ. Η κλίμακα της συναισθηματικής διάστασης των περιβαλλοντικών «πιστεύω» περιλαμβάνει συνολικά 12 ερωτήσεις, δομημένες σε πενταβάθμια κλίμακα Likert που δηλώνει τη συχνότητα, από 1=καθόλου ως και 5=πάρα πολύ. Τέλος, η κλίμακα προδιάθεσης για δράση, περιλαμβάνει 10 ερωτήσεις, δομημένες σε πενταβάθμια κλίμακα Likert που δηλώνει τη συχνότητα, από 1=καθόλου ως και 5=πάρα πολύ. Το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον, αποτελεί το άθροισμα όλων αυτών των ερωτήσεων. Αντίστοιχα, η περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση μετρήθηκε με το άθροισμα των πρώτων 11 ερωτήσεων, η γνωστική διάσταση των περιβαλλοντικών «πιστεύω» με το άθροισμα των επόμενων 12 ερωτήσεων, η συναισθηματική διάσταση των περιβαλλοντικών «πιστεύω» με το άθροισμα των επόμενων 12 ερωτήσεων και τέλος η προδιάθεση για δράση με το άθροισμα των τελευταίων 10 ερωτήσεων. Επειδή χρησιμοποιήθηκε το άθροισμα για να προσεγγιστούν οι μεταβλητές αυτές, ήταν προαπαιτούμενη η αξιοπιστία της κλίμακας συνολικά, αλλά και των υποκλιμάκων και για αυτό εξήχθη ο δείκτης Cronbach α .

Η Περιβαλλοντικά Υπεύθυνη Συμπεριφορά μετρήθηκε ομοίως με την κλίμακα που ανέπτυξε η Ζαφειρούδη (2013). Περιλαμβάνει συνολικά 10 ερωτήσεις, δομημένες σε πενταβάθμια κλίμακα Likert που δηλώνει τη συχνότητα, από 1=καθόλου ως και 5=πάρα πολύ. Περιλαμβάνει δύο διαστάσεις, την ατομική περιβαλλοντική δράση (ερωτήσεις 5-9) και την ομαδική περιβαλλοντική δράση (1-4). Και εδώ, οι μεταβλητές αυτές μετρήθηκαν με το άθροισμα στις αντίστοιχες ερωτήσεις. Ομοίως, διερευνήθηκε η αξιοπιστία της κλίμακας και των υποκλιμάκων που την απαρτίζουν. Για τις υπαίθριες δραστηριότητες, αναπτύχθηκε μία κλίμακα 12 δηλώσεων, στις οποίες οι συμμετέχοντες καλούνταν να δηλώσουν τον βαθμό στον οποίο συμμετέχουν σε κάθε μία από τις δραστηριότητες. Οι δηλώσεις ήταν δομημένες σε πενταβάθμια κλίμακα Likert που δηλώνει τη συχνότητα, από 1=καθόλου ως και 5=πάρα πολύ. Κι εδώ, εξήχθη το συνολικό άθροισμα στις ερωτήσεις αυτές, προσεγγίζοντας έτσι τη μεταβλητή της συμμετοχής στις υπαίθριες δραστηριότητες. Τέλος, το ερωτηματολόγιο περιελάμβανε και ερωτήματα που αφορούσαν το προφίλ των συμμετεχόντων, δηλαδή το φύλο, την ηλικία, το εκπαιδευτικό επίπεδο, το επάγγελμα, την οικογενειακή κατάσταση και τον αριθμό τέκνων, το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα και την εθνικότητα.

2.4 Δείγμα και δειγματοληπτικές τεχνικές

Μια από τις κρίσιμότερες αποφάσεις που καλείται να λάβει ένας ερευνητής πριν ουσιαστικά ξεκινήσει την έρευνά του είναι ο καθορισμός του δείγματος, μέσω του οποίου θα εξαχθούν συμπεράσματα για τον πληθυσμό. Τούτο συμβαίνει διότι στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων το μέγεθος και άλλα χαρακτηριστικά του πληθυσμού δεν επιτρέπουν την πραγματοποίηση μιας απογραφής. Επειδή αποκλείεται η απογραφή ο ερευνητής στρέφεται στην πραγματοποίηση δειγματοληπτικής έρευνας. Το δείγμα αφορά αναφέρεται στο κομμάτι του πληθυσμού που επιλέγεται για την πραγματοποίηση της έρευνας. Τα ιδιαίτερα σημεία του πληθυσμού-στόχου στα οποία

εστιάζει ο ερευνητής και είναι μετρήσιμα ορίζονται ως μεταβλητές. Πρακτικά, το σύνολο των δειγματοληπτικών ερευνών στοχεύει στην συλλογή κάποιων στοιχείων από το δείγμα και διαμέσου αυτού να εξαχθούν συμπεράσματα για τον πληθυσμό (Bryman, 2017; Groves et al., 2009).

Οι μέθοδοι συλλογής των δεδομένων χωρίζονται σε δυο κατηγορίες: Στη δειγματοληψία πιθανότητας και στη δειγματοληψία χωρίς πιθανότητα. Στη δειγματοληψία πιθανότητας ο ερευνητής επιλέγει το δείγμα τυχαία έτσι ώστε κάθε τελική μονάδα του πληθυσμού να συγκεντρώνει ακριβώς την ίδια πιθανότητα να επιλεγεί. Με τη δεύτερη μέθοδο ο ερευνητής δεν επιλέγει το δείγμα τυχαία, αλλά, αντίθετα, μέσω κάποιων κριτηρίων που πρέπει να πληρούνται. Άρα κάθε μέλος του πληθυσμού δεν θα έχει τις ίδιες πιθανότητες να επιλεγεί (Χαρίσης & Κιόχος, 1997).

Αξίζει ακόμη να αναφερθεί ότι ο αναλυτής που διεξάγει την εκάστοτε έρευνα έχει να αντιμετωπίσει δυο ακόμη «προκλήσεις» που αφορούν τα πιθανά δειγματοληπτικά λάθη. Αυτά μπορούν να διαχωριστούν σε δυο κατηγορίες: Στα δειγματοληπτικά σφάλματα και τα μη δειγματοληπτικά σφάλματα. Η πρώτη κατηγορία σφαλμάτων προκύπτει από τυχαία λάθη τα οποία οδηγούν σε μια διαφορετική εκτίμηση μιας παραμέτρου στο δείγμα σε σχέση με την αντίστοιχη παράμετρο στον πληθυσμό. Για παράδειγμα μπορεί σε ένα δείγμα να συμπεριλαμβάνεται μεγάλος αριθμός με ακραίες τιμές μιας παραμέτρου, δεδομένο που ενδεχομένως να οδηγήσει σε δειγματοληπτικό σφάλμα. Επειδή τα δειγματοληπτικά σφάλματα έχουν την τάση να μειώνονται με την αύξηση του δείγματος μια πρακτική που μπορεί να ακολουθήσει ο ερευνητής είναι να αναλύει και επεξεργάζεται ένα όσο το δυνατόν μεγαλύτερο δείγμα. Επίσης σημασία έχει και η μέθοδος δειγματοληψίας που προκρίνεται. Τα μη δειγματοληπτικά σφάλματα δεν αφορούν τη δειγματοληψία και ενδέχεται να

προκύψουν σε οποιαδήποτε φάση της έρευνας. Για παράδειγμα δυο λανθασμένες ερωτήσεις στο ερωτηματολόγιο μπορούν να οδηγήσουν σε λάθος απαντήσεις και να «διαστρεβλώσουν» τα ευρήματα. Τα μη δειγματοληπτικά σφάλματα μπορούν να αντιμετωπιστούν με διάφορους τρόπους ανάλογα την προέλευσή τους. Μια από τις απλούστερες και ασφαλέστερες πρακτικές είναι η επιλογή ενός μεγάλου δείγματος και η διασφάλισή μιας υψηλής απόκρισης αυτού (Bautista, 2012; Arnab, 2017).

Αναφορικά με τις τεχνικές δειγματοληψίας αυτές χωρίζονται σε διάφορες κατηγορίες εκ των οποίων οι κυριότερες είναι (Hiberts et al., 2012):

Απλή τυχαία δειγματοληψία

Όταν χρησιμοποιείται η συγκεκριμένη τεχνική όλες οι τελικές μονάδες του πληθυσμού (πχ κάθε άτομο) έχουν ακριβώς τις ίδιες πιθανότητες να επιλεγούν στο δείγμα. Η συγκεκριμένη μέθοδος είναι απλή και εξαιρετικά δημοφιλής ωστόσο δεν εξασφαλίζει πάντοτε τη μεγαλύτερη ακρίβεια.

Τυχαία στρωματοποιημένη δειγματοληψία

Στις περιπτώσεις που χρησιμοποιείται η συγκεκριμένη μέθοδος ο πληθυσμός χωρίζεται σε υποομάδες βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων. Οι υποομάδες ονομάζονται στρώματα και από κάθε ένα από αυτά λαμβάνεται ένα τμήμα του δείγματος. Τα δείγμα από κάθε στρώμα συνήθως αλλά όχι αποκλειστικά επιλέγονται με απλή τυχαία δειγματοληψία.

Δειγματοληψία σε ομάδες

Όταν χρησιμοποιείται η εν λόγω τεχνική ο ερευνητής επιλέγει το δείγμα σε ομάδες και όχι κατευθείαν σε μονάδες. Αυτές οι ομάδες πρέπει με κάποιο τρόπο να συνδέονται μεταξύ τους.

Δειγματοληψία ευκολίας

Με τη συγκεκριμένη μέθοδο ο ερευνητής επιλέγει ένα δείγμα από τον πληθυσμό βάσει προσβασιμότητας, διαθεσιμότητας και ευκολίας. Είναι προφανές ότι στη συγκεκριμένη μέθοδο δεν προκρίνεται η αντικειμενικότητα αλλά ευκολία.

Δειγματοληψία χιονοστιβάδας

Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο ερευνητής επιλέγει ένα συγκεκριμένο δείγμα από τον πληθυσμό το οποίο αποτελεί και τη βάση της έρευνας. Από τα άτομα του εν λόγω δείγματος μπορεί να ξεκινήσει ένας δεύτερος διαμοιρασμός του ερωτηματολογίου. Για παράδειγμα ένας ερευνητής μοιράζει το ερωτηματολόγιο σε άτομα από το επαγγελματικό του περιβάλλον. Ορισμένα από αυτά τα άτομα μοιράζουν με τη σειρά τους το ερωτηματολόγιο σε άλλα άτομα (γνωστούς, φίλους) και έτσι δημιουργείται το τελικό δείγμα.

Δειγματοληψία κρίσης

Με αυτή τη μέθοδο ο ερευνητής επιλέγει το δείγμα με βάσει προσωπικές απόψεις και κρίσεις. Σε αυτές τις περιπτώσεις είναι κρίσιμο ο ερευνητής να διαθέτει εμπειρία σε ανάλογες έρευνες και στην επιλογή μεθόδων δειγματοληψίας και δειγμάτων γενικότερα.

Αξίζει ακόμη να γίνει μια ξεχωριστή αναφορά σε μια τάση που παρατηρείται στις έρευνες και ονομάζεται μεροληψία απόκρισης. Βάσει αυτής τα άτομα έχουν την τάση να απαντούν στα ερωτηματολόγια με έναν συγκεκριμένο τρόπο. Για παράδειγμα ενδέχεται να επιλέγουν απαντήσεις που κινούνται ακριβώς στο μέσο όρο ή να απαντούν συστηματικά με ακραίες επιλογές. Επίσης ενδέχεται να επιλέγουν απαντήσεις πολιτικά ορθές, διότι δεν θέλουν να αποκαλυφθούν ορισμένες απόψεις του οι οποίες ενδεχομένως παρεκκλίνουν από το κοινωνικά ορθό. Η μεροληψία απόκρισης δύναται

να επηρεάσει τόσο την αξιοπιστία όσο και την εγκυρότητα της έρευνας και πρέπει να αντιμετωπίζεται, στο μέτρο του δυνατού (Schultz et al., 2014).

Ιδιαίτερη υπόμνηση πρέπει να γίνει για την ύπαρξη των ακραίων τιμών. Με τον όρο ακραίες τιμές εννοούνται όλες οι τιμές που παρεκκλίνουν σημαντικά και αισθητά από την κεντρική τάση των τιμών. Η παρουσία ακραίων τιμών μπορεί να οδηγήσει σε σφάλματα τύπου I αλλά και τύπου II. Η παρουσία ακραίων τιμών μπορεί να οφείλεται σε σειρά λόγων που εκτείνονται από το ανθρώπινο λάθος έως την περίπτωση μια μεταβλητή να μην ακολουθεί την κανονική κατανομή (Field, 2013). Στην παρούσα έρευνα, εφαρμόστηκαν μη πιθανολογικές μέθοδοι, δηλαδή το δείγμα ευκολίας και η δειγματοληψία χιονοστιβάδας. Δηλαδή, η έρευνα διεξήχθη πρώτα σε φίλους, γνωστούς και συναδέλφους, κατοίκους της περιοχής, στους οποίους υπήρχε πρόσβαση. Έπειτα, ζητήθηκε στα άτομα αυτά, να συστήσουν άλλους γνωστούς τους που ενδιαφέρονταν να συμμετέχουν στην έρευνα. Το τελικό δείγμα ανήλθε σε 103 συμμετέχοντες.

2.5 Τεκμηρίωση στατιστικής ανάλυσης

Καταρχάς, εφαρμόστηκε τόσο περιγραφική, όσο και επαγωγική στατιστική ανάλυση, η οποία είχε ως βασικό στόχο να εξετάσει τους τιθέμενους ερευνητικούς στόχους. Αρχικά, παρουσιάστηκε η σύνθεση του δείγματος ως προς τα κοινωνικά-δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων. Έπειτα, ακολούθησαν τα περιγραφικά στατιστικά των μεταβλητών και οι σχετικές συχνότητες των υπαίθριων δραστηριοτήτων. Για την εφαρμογή επαγωγικής στατιστικής ανάλυσης, διενεργήθηκε πρώτα έλεγχος κανονικότητας για τις μεταβλητές. Όπως προκύπτει από τον έλεγχο Kolmogorov-Smirnov, η περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά ($p=0.70$), η περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση ($p=0.200$), η προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση ($p=0.138$), αλλά και το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον ($p=0.200$), ακολουθούν την

κανονική κατανομή. Οι υπόλοιπες μεταβλητές δεν ακολουθούν την κανονική κατανομή κι άρα πρέπει να εφαρμοστούν, όπου απαιτείται, μη παραμετρικοί έλεγχοι.

Πίνακας 1: Έλεγχος κανονικότητας Kolmogorov-Smirnov

			Kolmogorov-Smirnov ^a		
			Statistic	df	Sig.
Περιβαλλοντικά συμπεριφορά	υπεύθυνη		,084	103	,070
Περιβαλλοντικά συμπεριφορά (Ομαδική)	υπεύθυνη		,093	103	,029
Περιβαλλοντικά συμπεριφορά (Ατομική)	υπεύθυνη		,133	103	,000
Συμμετοχή σε δραστηριότητες	υπαίθριες		,097	103	,018
Περιβαλλοντικά πληροφόρηση	αντιλαμβανόμενη		,062	103	,200*
Περιβαλλοντικά διάσταση	"πιστεύω"-γνωστική		,097	103	,018
Περιβαλλοντικά συναισθηματική διάσταση	"πιστεύω"-		,115	103	,002
Προδιάθεση για δράση	για περιβαλλοντική		,077	103	,138
Περιβαλλοντικό ενδιαφέρον			,056	103	,200*

Για τη διερεύνηση της συμβολής της συμμετοχής σε υπαίθριες δραστηριότητες στο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον των κατοίκων στον δήμο Λοκρών, αντικείμενο του πρώτου ερευνητικού στόχου, αρχικά εξήχθη ο μη παραμετρικός συντελεστής συσχέτισης Spearman's r , ενώ στη συνέχεια διενεργήθηκε ανάλυση πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης, θέτοντας ως εξαρτημένη μεταβλητή το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον και ως ανεξάρτητη τη συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες. **Ως μεταβλητές ελέγχου, συμπεριλήφθηκαν και τα κοινωνικά-δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων, αλλά και η περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά.** Το ίδιο ισχύει και για την εξέταση της συμβολής της συμμετοχής σε υπαίθριες δραστηριότητες στην

ανάπτυξη περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς των κατοίκων στον δήμο Λοκρών, αντικείμενο του δεύτερου ερευνητικού στόχου. Αρχικά εξήχθη ο μη παραμετρικός συντελεστής συσχέτισης Spearman's r , ενώ στη συνέχεια διενεργήθηκε ανάλυση πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης, θέτοντας ως εξαρτημένη μεταβλητή την περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά και ως ανεξάρτητη τη συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες. Ως μεταβλητές ελέγχου, συμπεριλήφθηκαν και τα κοινωνικά-δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων, αλλά και το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον.

Τέλος, για την επισκόπηση της συμβολής του προφίλ των κατοίκων του δήμου Λοκρών (κοινωνικών-δημογραφικών στοιχείων) στην ενίσχυση του περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και στην ανάπτυξη περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς, αντικείμενο του τρίτου ερευνητικού στόχου, διεξήχθησαν έλεγχοι t /Mann-Whitney U και έλεγχοι one-way ANOVA/Kruskal-Wallis.

3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

3.1 Αξιοπιστία κλιμάκων

Ως προς την αξιοπιστία των ερωτήσεων/δηλώσεων που «μετρούν» τη διάσταση του περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος ο δείκτης Cronbach α ανέρχεται σε 0.931, δεδομένο που υποδηλώνει άριστη αξιοπιστία. Από τον παρακάτω πίνακα προκύπτει ότι δεν έχει νόημα να αφαιρεθεί κάποια δήλωση καθώς, αν αφαιρεθεί, η αξιοπιστία θα μειωθεί ή θα αυξηθεί οριακά. Ενδεικτικά, η μεγαλύτερη αύξηση της αξιοπιστίας (με Cronbach α στο 0.935) θα πραγματοποιηθεί εφόσον αφαιρεθεί η δήλωση για τη χρήση του κλιματιστικού.

Πίνακας 2: Αξιοπιστία κλίμακας Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος

	Cronbach's Alpha if Item Deleted
με τις κλιματικές αλλαγές και με την υπερθέρμανση του πλανήτη	,929
με τη μόλυνση των ακτών και των θαλασσών	,929
με την καταστροφή των φυτών, των δασών και των ζώων	,929
με τις μεταλλαγμένες τροφές	,930
με την εξοικονόμηση ενέργειας	,930
με τη μόλυνση του πόσιμου νερού	,929
με τα τοξικά και πυρηνικά απόβλητα	,930
με τη μόλυνση της ατμόσφαιρας και του αέρα που αναπνέουμε	,930
με τα περιβαλλοντικά προβλήματα του μέρους που ζείτε	,930
με τα βιολογικά και οικολογικά προϊόντα	,930
με τρόπους που μπορούμε καθημερινά να αντιμετωπίσουμε τα περιβαλλοντικά προβλήματα	,929
Είναι σημαντικό να συμμετέχουμε στη δενδροφύτευση ενός καμένου δάσους	,931
Δεν υπάρχει λόγος να διαβάζουμε περισσότερο για το περιβάλλον	,932
Πρέπει να ξεχωρίζουμε τα σκουπίδια που είναι για ανακύκλωση	,929
Πιστεύω πως πρέπει να παίρνουμε μέρος σε εκδηλώσεις καθαριότητας	,929
Δε με ενδιαφέρει να έχουμε πολλά λουλούδια και δένδρα στο μπαλκόνι/κήπο του σπιτιού μου	,931

Θεωρώ πως πρέπει να μάθουμε να ξεχωρίζουμε τα προϊόντα που δε μολύνουν το περιβάλλον	,931
Είναι σημαντικό να δίνουμε έστω κι ένα ευρώ από τις οικονομίες μας για την προστασία των ζώων	,929
Θεωρώ πως δεν είναι απαραίτητο να μειώσουμε τα σκουπίδια του σπιτιού μας	,933
Είναι σημαντικό να μην αφήνουμε το νερό να τρέχει χωρίς λόγο, όταν πλένουμε τα χέρια μας	,931
Είναι σημαντικό να συζητάμε περισσότερο με τους γονείς μας για το περιβάλλον	,929
Νομίζω πως πρέπει να συζητάμε με το δάσκαλό μας περισσότερα πράγματα για την προστασία του περιβάλλοντος	,929
Είναι σημαντικό να κλείνουμε το φως όταν δε το χρειαζόμαστε	,930
Με τρομάζει η σκέψη ότι οι άνθρωποι δεν ενδιαφέρονται για το περιβάλλον	,928
Θυμώνω με την καταστροφή που δημιουργεί η μόλυνση στο περιβάλλον	,929
Είμαι πολύ χαρούμενος/η όταν οι άνθρωποι ανακυκλώνουν πράγματα από χαρτί, γυαλί, αλουμίνιο	,930
Θυμώνω όταν σκέφτομαι ότι χρησιμοποιούν τα ζώα για πειράματα	,930
Είμαι χαρούμενος/η όταν βλέπω τους ανθρώπους να προσπαθούν να μη σπαταλούν ενέργεια	,929
Δεν ανησυχώ για το γεγονός ότι τελειώνουν οι ποσότητες του νερού	,931
Δε με ενδιαφέρουν τα περιβαλλοντικά προβλήματα	,931
Δε με φοβίζουν οι επιδράσεις της μόλυνσης του περιβάλλοντος στα άτομα της οικογένειάς μου	,932
Εκνευρίζομαι όταν σκέφτομαι ότι πολλοί άνθρωποι πετούν στα σκουπίδια πράγματα που μπορούν να ανακυκλωθούν	,929
Στενοχωριέμαι όταν καταστρέφουν το δάσος και τις φωλιές των ζώων για να χτίσουν σπίτια	,929
Με τρομάζει η σκέψη του πόση ενέργεια σπαταλάνε οι άνθρωποι χωρίς λόγο	,929
Με αναστατώνει όταν βλέπω τους ανθρώπους να σπαταλούν πολύ νερό	,929
Δεν είμαι πρόθυμος/η να χρησιμοποιώ λιγότερο το κλιματιστικό	,935

Είμαι πρόθυμος/η να ξοδεύω λιγότερο νερό όταν κάνω μπάνιο	,929
Δεν είμαι πρόθυμος/η να δώσω ούτε 2 ευρώ από τις οικονομίες μου για να βοηθήσω στη λύση των προβλημάτων του περιβάλλοντος	,932
Είμαι πρόθυμος/η να χρησιμοποιώ περισσότερο το λεωφορείο ή το ποδήλατό ώστε να μειωθεί η μόλυνση του αέρα	,929
Είμαι πρόθυμος/η να χωρίζω τα σκουπίδια του σπιτιού μου που είναι για την ανακύκλωση	,930
Είμαι πρόθυμος/η να δώσω 2 ευρώ από τις οικονομίες μου για την προστασία των άγριων ζώων	,929
Είμαι πρόθυμος/η να μην αφήνω το νερό να τρέχει χωρίς λόγο όταν πλένω τα χέρια μου	,930
Είμαι πρόθυμος/η να πάω από σπίτι σε σπίτι για να ενημερώσω τους άλλους ανθρώπους για το περιβάλλον	,927
Είμαι πρόθυμος/η να στείλω γράμμα στους άλλους ανθρώπους για να τους ζητήσω τη βοήθεια τους για τη μόλυνση του περιβάλλοντος	,927
Είμαι πρόθυμος/η να πάω από σπίτι σε σπίτι να ζητήσω από τους άλλους ανθρώπους να κάνουν ανακύκλωση	,927

Ως προς την αξιοπιστία των ερωτήσεων/δηλώσεων που «μετρούν» τη διάσταση της περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενης πληροφόρησης, ο δείκτης Cronbach α ανέρχεται σε 0.906, δεδομένο που υποδηλώνει άριστη αξιοπιστία. Από τον παρακάτω πίνακα προκύπτει ότι δεν έχει νόημα να αφαιρεθεί κάποια από τις 11 ερωτήσεις/δηλώσεις καθώς η αξιοπιστία δεν θα αυξηθεί. Αντίθετα, αν αφαιρεθεί ερώτηση η αξιοπιστία θα μειωθεί.

Πίνακας 3: Αξιοπιστία υποκλίμακας περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενης πληροφόρησης

	Cronbach's Alpha if Item Deleted
με τις κλιματικές αλλαγές και με την υπερθέρμανση του πλανήτη	,897
με τη μόλυνση των ακτών και των θαλασσών	,894
με την καταστροφή των φυτών, των δασών και των ζώων	,893
με τις μεταλλαγμένες τροφές	,897
με την εξοικονόμηση ενέργειας	,900
με τη μόλυνση του πόσιμου νερού	,890
με τα τοξικά και πυρηνικά απόβλητα	,899
με τη μόλυνση της ατμόσφαιρας και του αέρα που αναπνέουμε	,899
με τα περιβαλλοντικά προβλήματα του μέρους που ζείτε	,904
με τα βιολογικά και οικολογικά προϊόντα	,906
με τρόπους που μπορούμε καθημερινά να αντιμετωπίσουμε τα περιβαλλοντικά προβλήματα	,898

Για την αξιοπιστία των ερωτήσεων/δηλώσεων που «μετρούν» τη διάσταση των περιβαλλοντικών πιστεύω (γνωστική διάσταση) ο δείκτης Cronbach α ανέρχεται σε 0.806, μέγεθος που υποδηλώνει μια καλή αξιοπιστία. Παρατηρώντας τον παρακάτω πίνακα μπορούμε να συμπεράνουμε ότι δεν έχει νόημα η αφαίρεση μιας δήλωσης καθώς τότε η αξιοπιστία θα μειωθεί. Εξαίρεση αποτελεί μόνο η δήλωση για τη μείωση των σκουπιδιών, ωστόσο και σε αυτή την περίπτωση ο δείκτης Cronbach α θα αυξηθεί οριακά στο 0.808.

Πίνακας 4: Αξιοπιστία υποκλίμακας περιβαλλοντικών «πιστεύω» (γνωστική διάσταση)

	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Είναι σημαντικό να συμμετέχουμε στη δενδροφύτευση ενός καμένου δάσους	,791
Δεν υπάρχει λόγος να διαβάζουμε περισσότερο για το περιβάλλον	,800
Πρέπει να ξεχωρίζουμε τα σκουπίδια που είναι για ανακύκλωση	,781
Πιστεύω πως πρέπει να παίρνουμε μέρος σε εκδηλώσεις καθαριότητας	,779
Δε με ενδιαφέρει να έχουμε πολλά λουλούδια και δένδρα στο μπαλκόνι/κήπο του σπιτιού μου	,792
Θεωρώ πως πρέπει να μάθουμε να ξεχωρίζουμε τα προϊόντα που δε μολύνουν το περιβάλλον	,801
Είναι σημαντικό να δίνουμε έστω κι ένα ευρώ από τις οικονομίες μας για την προστασία των ζώων	,779
Θεωρώ πως δεν είναι απαραίτητο να μειώσουμε τα σκουπίδια του σπιτιού μας	,808
Είναι σημαντικό να μην αφήνουμε το νερό να τρέχει χωρίς λόγο, όταν πλένουμε τα χέρια μας	,798
Είναι σημαντικό να συζητάμε περισσότερο με τους γονείς μας για το περιβάλλον	,790
Νομίζω πως πρέπει να συζητάμε με το δάσκαλό μας περισσότερα πράγματα για την προστασία του περιβάλλοντος	,793
Είναι σημαντικό να κλείνουμε το φως όταν δε το χρειαζόμαστε	,788

Για την αξιοπιστία των ερωτήσεων/δηλώσεων που «μετρούν» τη διάσταση των περιβαλλοντικών πιστεύω (συναισθηματική διάσταση) ο δείκτης Cronbach α ανέρχεται σε 0.831, μέγεθος που υποδηλώνει μια καλή αξιοπιστία. Από τον παρακάτω πίνακα προκύπτει ότι δεν μπορεί να διαγραφεί καμία από τις 12 δηλώσεις για να αυξηθεί η αξιοπιστία της συνολικής κλίμακας των περιβαλλοντικών πιστεύω (συναισθηματική διάσταση). Εξαίρεση αποτελεί η δήλωση για τις επιδράσεις από την μόλυνση του περιβάλλοντος στα άτομα της οικογένειας ενός ατόμου. Σε αυτή την περίπτωση ο δείκτης Cronbach α θα αυξηθεί στο 0.840.

Πίνακας 5: Αξιοπιστία υποκλίμακας περιβαλλοντικών «πιστεύω» (συναισθηματική διάσταση)

	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Με τρομάζει η σκέψη ότι οι άνθρωποι δεν ενδιαφέρονται για το περιβάλλον	,807
Θυμώνω με την καταστροφή που δημιουργεί η μόλυνση στο περιβάλλον	,814
Είμαι πολύ χαρούμενος/η όταν οι άνθρωποι ανακυκλώνουν πράγματα από χαρτί, γυαλί, αλουμίνιο	,814
Θυμώνω όταν σκέφτομαι ότι χρησιμοποιούν τα ζώα για πειράματα	,828
Είμαι χαρούμενος/η όταν βλέπω τους ανθρώπους να προσπαθούν να μη σπαταλούν ενέργεια	,819
Δεν ανησυχώ για το γεγονός ότι τελειώνουν οι ποσότητες του νερού	,829
Δε με ενδιαφέρουν τα περιβαλλοντικά προβλήματα	,827
Δε με φοβίζουν οι επιδράσεις της μόλυνσης του περιβάλλοντος στα άτομα της οικογένειάς μου	,840
Εκνευρίζομαι όταν σκέφτομαι ότι πολλοί άνθρωποι πετούν στα σκουπίδια πράγματα που μπορούν να ανακυκλωθούν	,810
Στενοχωριέμαι όταν καταστρέφουν το δάσος και τις φωλιές των ζώων για να χτίσουν σπίτια	,811
Με τρομάζει η σκέψη του πόση ενέργεια σπαταλάνε οι άνθρωποι χωρίς λόγο	,813
Με αναστατώνει όταν βλέπω τους ανθρώπους να σπαταλούν πολύ νερό	,815

Για την αξιοπιστία των ερωτήσεων/δηλώσεων που «μετρούν» τη διάσταση της Προδιάθεσης για δράση ο δείκτης Cronbach α ανέρχεται σε 0.796, μέγεθος που υποδηλώνει μια αποδεκτή αξιοπιστία. Από τον παρακάτω πίνακα προκύπτει ότι αν αφαιρεθούν η πρώτη και η τρίτη δήλωση τότε ο ο δείκτης Cronbach α αυξάνει σε 0.850 και 0.814 αντίστοιχα. Δηλαδή η αξιοπιστία θα χαρακτηρίζεται πλέον καλή, από αποδεκτή.

Πίνακας 6: Αξιοπιστία υποκλίμακας προδιάθεσης για δράση

	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Δεν είμαι πρόθυμος/η να χρησιμοποιώ λιγότερο το κλιματιστικό	,850
Είμαι πρόθυμος/η να ξοδεύω λιγότερο νερό όταν κάνω μπάνιο	,773
Δεν είμαι πρόθυμος/η να δώσω ούτε 2 ευρώ από τις οικονομίες μου για να βοηθήσω στη λύση των προβλημάτων του περιβάλλοντος	,814
Είμαι πρόθυμος/η να χρησιμοποιώ περισσότερο το λεωφορείο ή το ποδήλατό ώστε να μειωθεί η μόλυνση του αέρα	,768
Είμαι πρόθυμος/η να χωρίζω τα σκουπίδια του σπιτιού μου που είναι για την ανακύκλωση	,777
Είμαι πρόθυμος/η να δώσω 2 ευρώ από τις οικονομίες μου για την προστασία των άγριων ζώων	,763
Είμαι πρόθυμος/η να μην αφήνω το νερό να τρέχει χωρίς λόγο όταν πλένω τα χέρια μου	,780
Είμαι πρόθυμος/η να πάω από σπίτι σε σπίτι για να ενημερώσω τους άλλους ανθρώπους για το περιβάλλον	,742
Είμαι πρόθυμος/η να στείλω γράμμα στους άλλους ανθρώπους για να τους ζητήσω τη βοήθεια τους για τη μόλυνση του περιβάλλοντος	,736
Είμαι πρόθυμος/η να πάω από σπίτι σε σπίτι να ζητήσω από τους άλλους ανθρώπους να κάνουν ανακύκλωση	,742

Για την αξιοπιστία των ερωτήσεων/δηλώσεων που «μετρούν» τη διάσταση της περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς ο δείκτης Cronbach α ανέρχεται σε 0.885, μέγεθος που υποδηλώνει μια καλή αξιοπιστία. Από τον παρακάτω πίνακα με τις 9 δηλώσεις προκύπτει ότι μόνο η αφαίρεση της προτελευταίας δήλωσης θα αυξήσει οριακά την αξιοπιστία στο 0.892.

Πίνακας 7: Αξιοπιστία κλίμακας Περιβαλλοντικά Υπεύθυνης Συμπεριφοράς

	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Παίρνετε μέρος σε εκδηλώσεις που έχουν σχέση με το περιβάλλον;	,866
συμμετέχετε σε κάποια εκδήλωση που να σχετίζεται με την καθαριότητα;	,873
βρίσκεστε με άτομα ή ομάδες που ασχολούνται με περιβαλλοντικά θέματα;	,860
ρωτάτε άλλα άτομα για να μάθετε τι μπορείτε να κάνετε για τη μόλυνση του περιβάλλοντος;	,863
χρησιμοποιείτε προϊόντα που δε μολύνουν το περιβάλλον;	,871
αγοράζετε ένα προϊόν επειδή μολύνει λιγότερο το περιβάλλον;	,869
κάνετε προσπάθεια να αγοράσετε προϊόντα σε συσκευασίες που ανακυκλώνονται;	,878
υποστηρίζετε τους ηθοποιούς/τραγουδιστές που είναι υπέρ του περιβάλλοντος;	,892
διαβάζετε σε περιοδικά/βιβλία/ιντερνέτ για το περιβάλλον;	,882

Για την αξιοπιστία των ερωτήσεων/δηλώσεων που «μετρούν» τη διάσταση της περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς (ομαδική διάσταση) ο δείκτης Cronbach α ανέρχεται σε 0.894, μέγεθος που υποδηλώνει μια καλή αξιοπιστία. Από τον παρακάτω πίνακα προκύπτει ότι δεν έχει νόημα να αφαιρεθεί καμία από τις 4 δηλώσεις.

Πίνακας 8: Αξιοπιστία υποκλίμακας ομαδικής διάστασης στην Π.Υ.Σ

	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Παίρνετε μέρος σε εκδηλώσεις που έχουν σχέση με το περιβάλλον;	,856
συμμετέχετε σε κάποια εκδήλωση που να σχετίζεται με την καθαριότητα;	,867
βρίσκεστε με άτομα ή ομάδες που ασχολούνται με περιβαλλοντικά θέματα;	,852
ρωτάτε άλλα άτομα για να μάθετε τι μπορείτε να κάνετε για τη μόλυνση του περιβάλλοντος;	,879

Για την αξιοπιστία των ερωτήσεων/δηλώσεων που «μετρούν» τη διάσταση της περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς (ατομική διάσταση) ο δείκτης

Cronbach α ανέρχεται σε 0.783, μέγεθος που υποδηλώνει μια αποδεκτή αξιοπιστία. Από τον παρακάτω πίνακα προκύπτει ότι εφόσον αφαιρεθεί η προτελευταία δήλωση ο δείκτης Cronbach α θα ανέλθει στο 0.801.

Πίνακας 9: Αξιοπιστία υποκλίμακας ατομικής διάστασης στην Π.Υ.Σ

	Cronbach's Alpha if Item Deleted
χρησιμοποιείτε προϊόντα που δε μολύνουν το περιβάλλον;	,729
αγοράζετε ένα προϊόν επειδή μολύνει λιγότερο το περιβάλλον;	,696
κάνετε προσπάθεια να αγοράσετε προϊόντα σε συσκευασίες που ανακυκλώνονται;	,722
υποστηρίζετε τους ηθοποιούς/τραγουδιστές που είναι υπέρ του περιβάλλοντος;	,801
διαβάζετε σε περιοδικά/βιβλία/ιντερνέτ για το περιβάλλον;	,762

Για την αξιοπιστία των ερωτήσεων/δηλώσεων που «μετρούν» τη διάσταση των υπαίθριων δραστηριοτήτων ο δείκτης Cronbach α ανέρχεται σε 0.783, μέγεθος που υποδηλώνει μια αποδεκτή αξιοπιστία. Από τον παρακάτω πίνακα προκύπτει πως δεν έχει ουσιαστικό νόημα η διαγραφή κάποιας από τις 12 δηλώσεις, αφού δεν θα αυξηθεί δραστικά η αξιοπιστία.

Πίνακας 10: Αξιοπιστία κλίμακας υπαίθριων δραστηριοτήτων

	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Πεζοπορία	,786
Τρέξιμο	,752
Κατσκήνωση	,757
Επίσκεψη σε πάρκα	,776
Χειμερινή κολύμβηση	,774
Ποδηλασία	,774
Ψάρεμα	,791
Beach volley	,760
Αεροβική	,747
Πιλάτες	,771
Γιόγκα	,755
Επίσκεψη σε αρχαιολογικό χώρο	,767

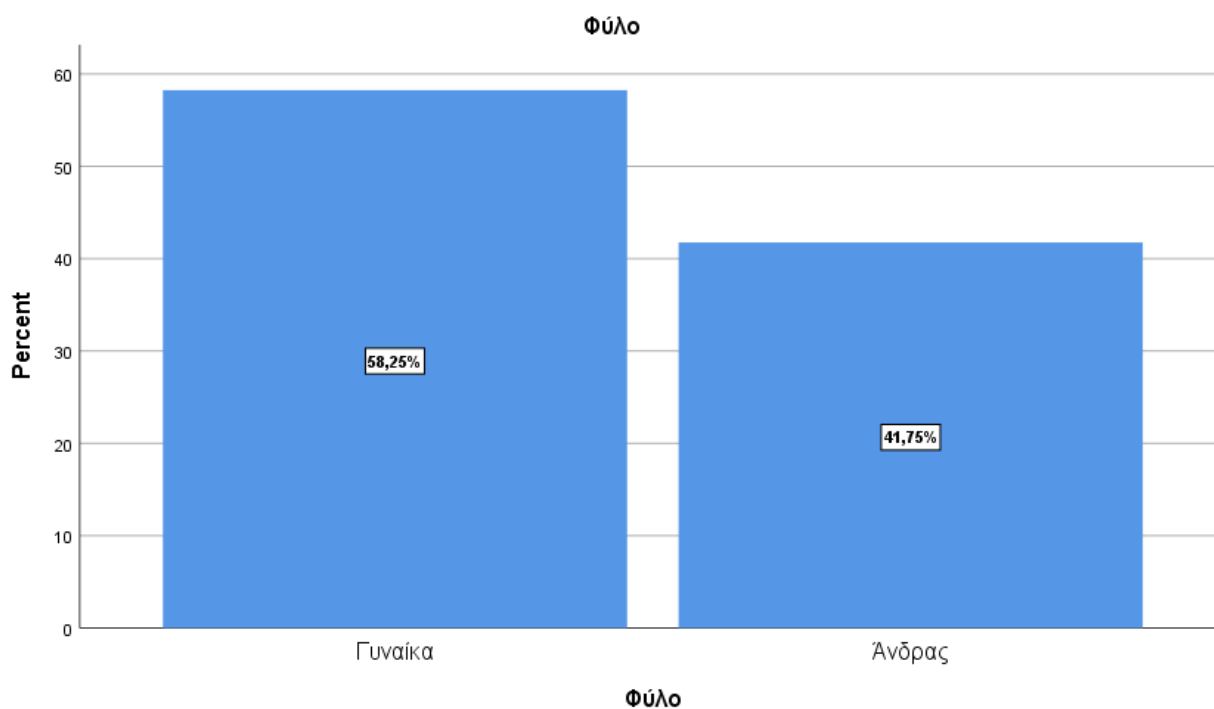
3.2 Κοινωνικά-δημογραφικά χαρακτηριστικά συμμετεχόντων

Ξεκινώντας με τον πίνακα συχνοτήτων και το σχετικό ραβδόγραμμα για το φύλο παρατηρούμε ότι από τα 103 άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα τα 60 είναι γυναίκες (ποσοστό 58,3%) και τα υπόλοιπα 43 άνδρες (ποσοστό 41,7%).

Πίνακας 11: Σύνθεση δείγματος ως προς το φύλο

Φύλο	Counts	% of Total	Cumulative %
Γυναίκα	60	58.3 %	58.3 %
Άνδρας	43	41.7 %	100.0 %

Γράφημα 1: Σύνθεση δείγματος ως προς το φύλο

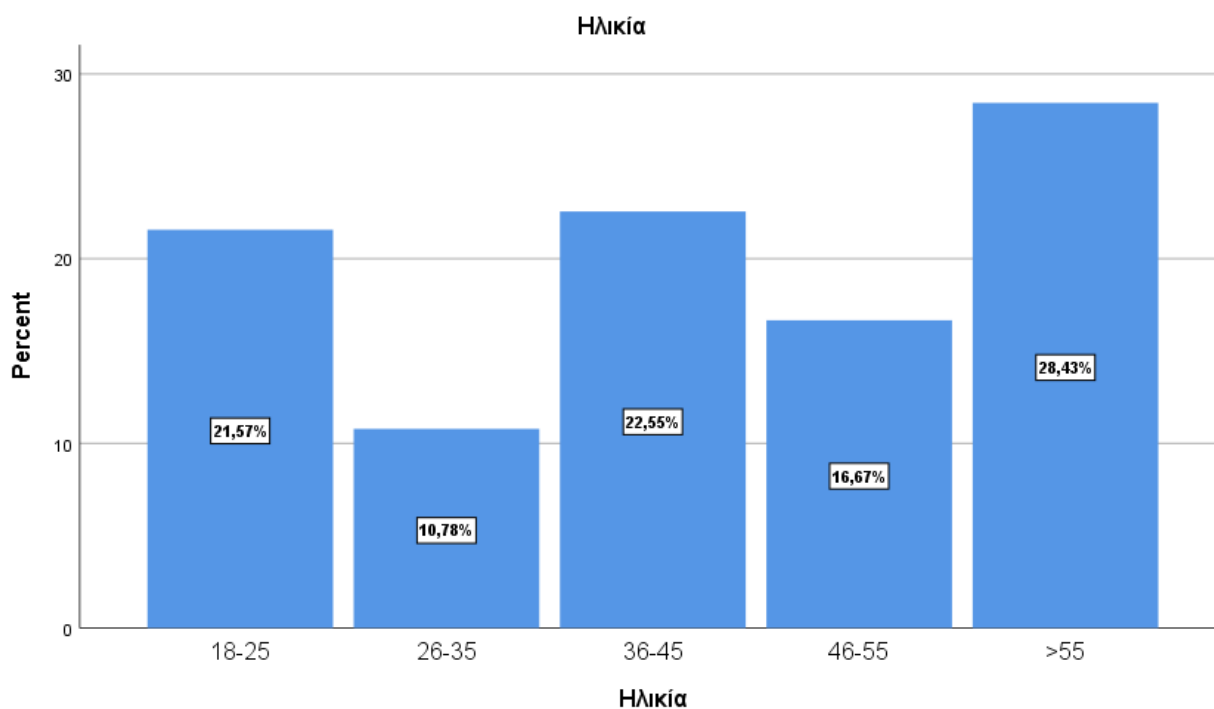
Αναφορικά με την ηλικία, τα άτομα άνω των 55 ετών αποτελούν το 28,4% των συμμετεχόντων, ενώ τα άτομα μεταξύ 36-45 ετών αποτελούν το 22,5% των

συμμετεχόντων. Το χαμηλότερο ποσοστό (10,8%) αντιστοιχεί στα άτομα ηλικίας 26-35 ετών.

Πίνακας 12: Σύνθεση δείγματος ως προς την ηλικία

Ηλικία	Counts	% of Total	Cumulative %
18-25	22	21.6 %	21.6 %
26-35	11	10.8 %	32.4 %
36-45	23	22.5 %	54.9 %
46-55	17	16.7 %	71.6 %
>55	29	28.4 %	100.0 %

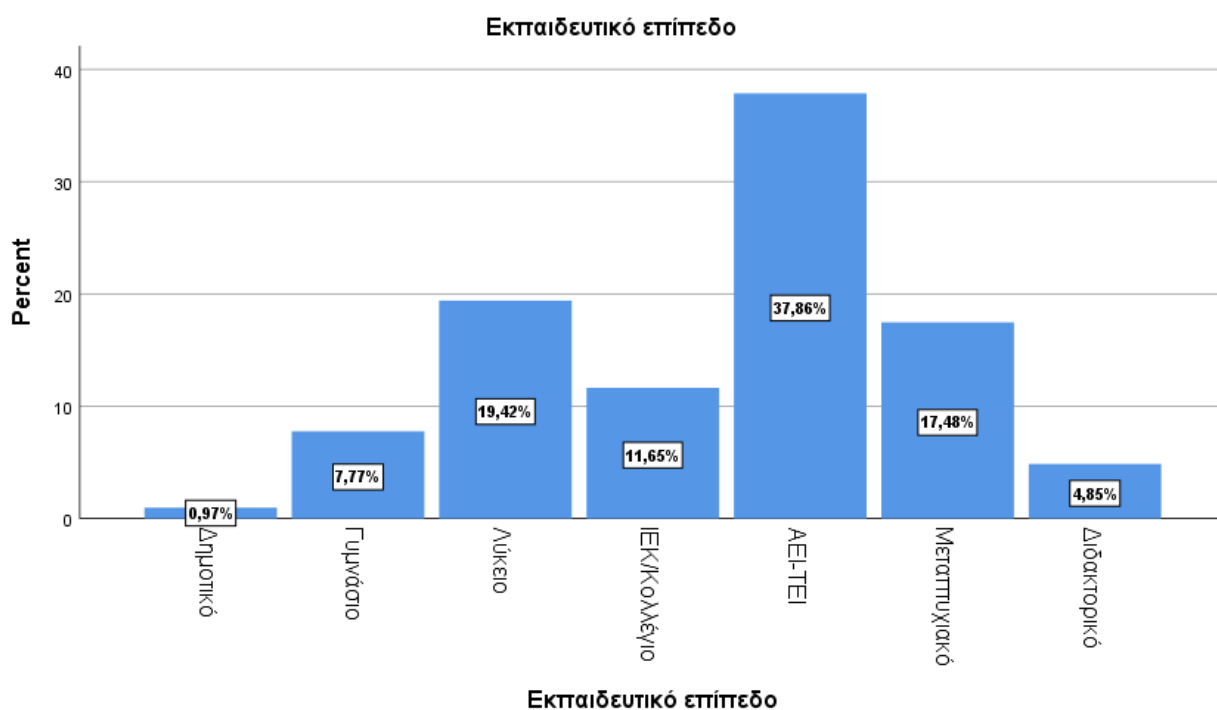
Γράφημα 2: Σύνθεση δείγματος ως προς την ηλικία

Για το εκπαιδευτικό επίπεδο ποσοστό 37,86% των συμμετεχόντων απάντησαν ότι είναι απόφοιτοι ΑΕΙ-ΤΕΙ, ενώ το 19,42% απόφοιτοι Λυκείου. Το χαμηλότερο ποσοστό (0,97%) συγκεντρώνουν οι απόφοιτοι Δημοτικού.

Πίνακας 13: Σύνθεση δείγματος ως προς το εκπαιδευτικό επίπεδο

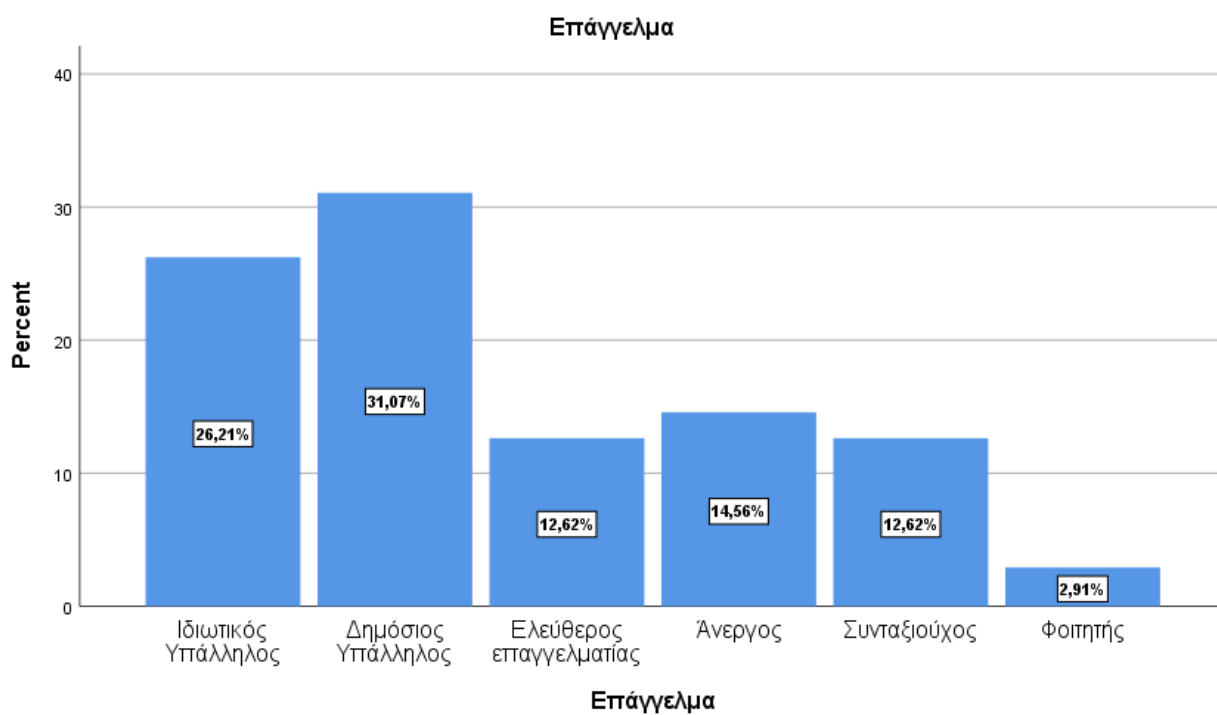
Εκπαιδευτικό επίπεδο	Counts	% of Total	Cumulative %
Δημοτικό	1	1.0 %	1.0 %
Γυμνάσιο	8	7.8 %	8.7 %
Λύκειο	20	19.4 %	28.2 %
ΙΕΚ/Κολλέγιο	12	11.7 %	39.8 %
ΑΕΙ-ΤΕΙ	39	37.9 %	77.7 %
Μεταπτυχιακό	18	17.5 %	95.1 %
Διδακτορικό	5	4.9 %	100.0 %

Γράφημα 3: Σύνθεση δείγματος ως προς το εκπαιδευτικό επίπεδο

Για το επάγγελμα το 31,07% απάντησε πως είναι Δημόσιοι υπάλληλοι, το 26,21% Ιδιωτικοί, ενώ Συνταξιούχοι απάντησαν το 12,6%, ήτοι 13 άτομα.

Πίνακας 14: Σύνθεση δείγματος ως προς το επάγγελμα

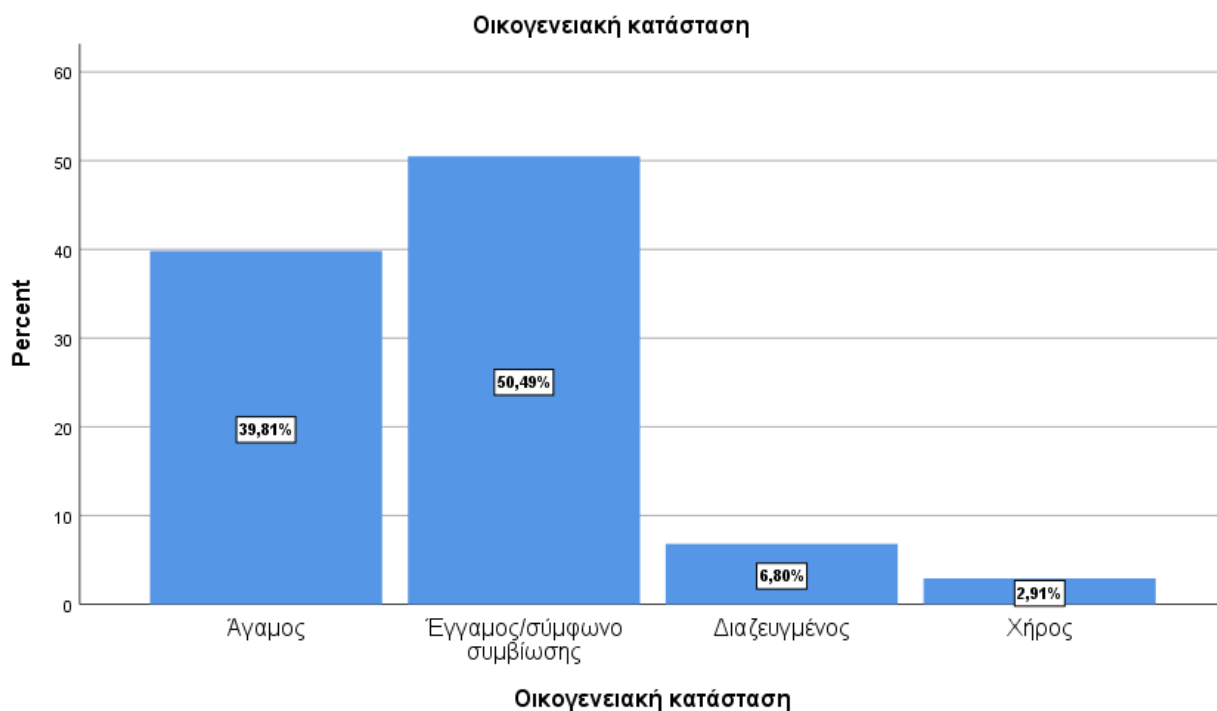
Επάγγελμα	Counts	% of Total	Cumulative %
Ιδιωτικός Υπάλληλος	27	26.2 %	26.2 %
Δημόσιος Υπάλληλος	32	31.1 %	57.3 %
Ελεύθερος επαγγελματίας	13	12.6 %	69.9 %
Άνεργος	15	14.6 %	84.5 %
Συνταξιούχος	13	12.6 %	97.1 %
Φοιτητής	3	2.9 %	100.0 %

Γράφημα 4: Σύνθεση δείγματος ως προς το επάγγελμα

Σε ό,τι αφορά την οικογενειακή κατάσταση το 50,49% (52 άτομα) είναι έγγαμοι ή σε σύμφωνο συμβίωσης, το 39,81% άγαμοι, ενώ το 6,8% διαζευγμένοι.

Πίνακας 15: Σύνθεση δείγματος ως προς την οικογενειακή κατάσταση

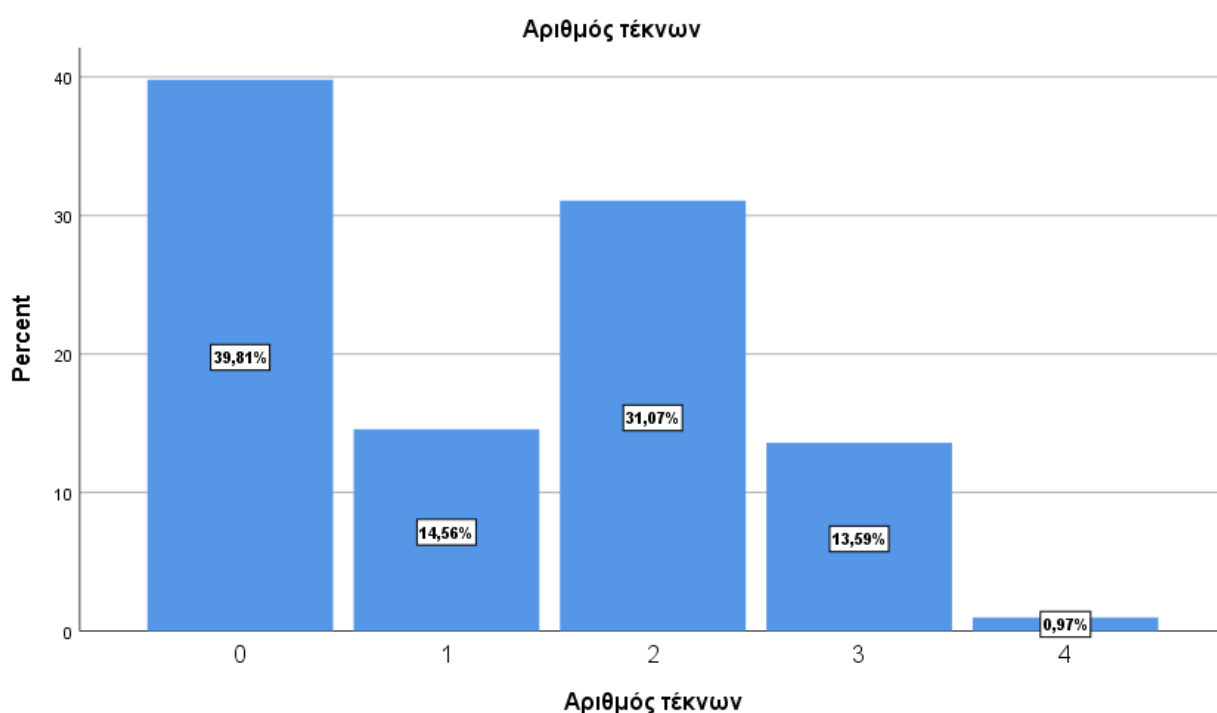
Οικογενειακή κατάσταση	Counts	% of Total	Cumulative %
Άγαμος	41	39.8 %	39.8 %
Έγγαμος/σύμφωνο συμβίωσης	52	50.5 %	90.3 %
Διαζευγμένος	7	6.8 %	97.1 %
Χήρος	3	2.9 %	100.0 %

Γράφημα 5: Σύνθεση δείγματος ως προς την οικογενειακή κατάσταση

Για τον αριθμό των τέκνων 41 άτομα (ποσοστό 39,81%) δήλωσαν πως δεν έχουν τέκνα, το 14,56% έχει ένα τέκνο, το 31,1% δυο τέκνα, το 13,6% τρία τέκνα και το 1% έχει ένα τέκνο.

Πίνακας 16: Σύνθεση δείγματος ως προς τον αριθμό τέκνων

Αριθμός τέκνων	Counts	% of Total	Cumulative %
0	41	39.8 %	39.8 %
1	15	14.6 %	54.4 %
2	32	31.1 %	85.4 %
3	14	13.6 %	99.0 %
4	1	1.0 %	100.0 %

Γράφημα 6: Σύνθεση δείγματος ως προς τον αριθμό τέκνων

3.3 Περιγραφικά στατιστικά μεταβλητών που αποτελούν μέρος του ερευνητικού προβλήματος

Αναφορικά με τα περιγραφικά στατιστικά και για τη μεταβλητή της περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς η μέση τιμή διαμορφώνεται στο 29.0485, η διάμεσος στο 30, η μέγιστη τιμή στο 45 και η ελάχιστη τιμή στο 14. Η τυπική απόκλιση ανέρχεται στο 7,57107. Άρα οι συμμετέχοντες στην έρευνα φαίνεται να ακολουθούν μια Π.Υ.Σ. Για την περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (ομαδική) η μέση τιμή ανέρχεται στο

11,5146, η διάμεσος στο 12, η ελάχιστη τιμή στο 4 και η μέγιστη τιμή στο 20. Για την περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (ατομική) η μέση τιμή διαμορφώνεται στο 17,5340, η διάμεσος στο 18, η ελάχιστη τιμή στο 8 και η μέγιστη στο 25. Όπως προκύπτει, οι συμμετέχοντες φαίνεται να ακολουθούν μια Π.Υ.Σ. περισσότερο μέσω ατομικών δραστηριοτήτων παρά μέσω ομαδικών δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων. Σε ό,τι αφορά τη συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες η μέση τιμή διαμορφώνεται στο 27,7573, η διάμεσος στο 27, η ελάχιστη τιμή στο 14 και η μέγιστη στο 53. Από τα δεδομένα προκύπτει ότι οι συμμετέχοντες λαμβάνουν μέρος σε κάποιες υπαίθριες δραστηριότητες, δίχως όμως να αφιερώνουν ιδιαίτερο χρόνο στις συγκεκριμένες ενασχολήσεις.

Αναφορικά με την περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση η μέση τιμή διαμορφώνεται στο 35,7864, η διάμεσος στο 36, η ελάχιστη τιμή στο 21 και η μέγιστη στο 54. Από τα στοιχεία των πινάκων προκύπτει ότι η πληροφόρηση των συμμετεχόντων αναφορικά με περιβαλλοντικά ζητήματα κινείται σε ικανοποιητικά επίπεδα και άνω των μετρίου.

Για τα περιβαλλοντικά πιστεύω-γνωστική διάσταση η μέση τιμή διαμορφώνεται στο 45,6019, η διάμεσος στο 45, η ελάχιστη τιμή στο 29 και η μέγιστη τιμή στο 58. Από τις απαντήσεις προκύπτει ότι οι συμμετέχοντες σε μεγάλο βαθμό έχουν γνώση και συνειδητοποίηση για τα περιβαλλοντικά ζητήματα. Αναφορικά με τα περιβαλλοντικά πιστεύω-συναισθηματική διάσταση η μέση τιμή ανέρχεται στο 44,7864, η διάμεσος στο 46, η ελάχιστη τιμή στο 27 και η μέγιστη στο 60. Όπως προκύπτει, υπάρχει μια αυξημένη συναισθηματική διάσταση από τους συμμετέχοντες στην έρευνα όταν προσεγγίζουν περιβαλλοντικά ζητήματα.

Για την προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση η μέση τιμή διαμορφώνεται στο 26,7476, η διάμεσος στο 27, η ελάχιστη τιμή στο 12 και η μέγιστη στο 37. Όπως προκύπτει, υπάρχει μια σχετική προδιάθεση για δράση από τους συμμετέχοντες. Τέλος, σε ό,τι αφορά το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον η μέση τιμή ανέρχεται στο 152,9223, η διάμεσος στο 155, η ελάχιστη τιμή στο 98 και η μέγιστη στο 193. Όπως προκύπτει το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον των ατόμων είναι αυξημένο.

Πίνακας 17: Περιγραφικά στατιστικά μεταβλητών Περιβαλλοντικά Υπεύθυνης Συμπεριφοράς, Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος, Υπαίθριων Δραστηριοτήτων και των διαστάσεών τους

	N	Missing	Mean	Median	SD	Minimum	Maximum
Π.Υ.Σ	103	0	29.0	30.0	7.57	14.00	45.0
Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον	103	0	152.9	155.0	19.75	98.00	193.0
Προδιάθεση για δράση	103	0	26.7	27.0	5.85	12.00	37.0
Περιβαλλοντικά «πιστεύω» (συναισθ. διάσταση)	103	0	44.8	46.0	5.73	27.00	60.0
Περιβαλλοντικά «πιστεύω» (γνωστική διάσταση)	103	0	45.6	45.0	5.27	29.00	58.0
Περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση	103	0	35.8	36.0	7.94	21.00	54.0
Υπαίθριες δραστηριότητες	103	0	27.8	27.0	8.16	14.00	53.0
Π.Υ.Σ (ατομική διάσταση)	103	0	17.5	18.0	4.16	8.00	25.0
Π.Υ.Σ (ομαδική διάσταση)	103	0	11.5	12.0	4.18	4.00	20.0

Ειδικά για τις υπαίθριες δραστηριότητες, παρουσιάζονται και οι σχετικές συχνότητες. Οι πίνακες που ακολουθούν αναφέρονται στη γνώμη των συμμετεχόντων για το πόσο είναι ενημερωμένοι σχετικά με κάποιο συγκεκριμένο ζήτημα που σχετίζεται με το περιβάλλον. Ειδικότερα, αναφορικά με την ενημέρωση των συμμετεχόντων για τις κλιματικές αλλαγές και την υπερθέρμανση του πλανήτη το 44,7% απάντησε πολύ, το 26,2% έτσι & έτσι, ενώ το 15,5% (16 άτομα) απάντησε λίγο.

Πίνακας 18: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για τις κλιματικές αλλαγές και την υπερθέρμανση του πλανήτη

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Λίγο	16	15,5	15,5	15,5
Έτσι & έτσι	27	26,2	26,2	41,7
Πολύ	46	44,7	44,7	86,4
Πάρα πολύ	14	13,6	13,6	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για τη μόλυνση των ακτών και των θαλασσών το 41,7% απάντησε πολύ, το 25,2% απάντησε λίγο, ενώ το 8,7% των συμμετεχόντων δήλωσε πάρα πολύ.

Πίνακας 19: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για τη μόλυνση των ακτών και των θαλασσών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	3	2,9	2,9	2,9
Λίγο	26	25,2	25,2	28,2
Έτσι & έτσι	22	21,4	21,4	49,5
Πολύ	43	41,7	41,7	91,3
Πάρα πολύ	9	8,7	8,7	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Σε σχέση με την ενημέρωση των συμμετεχόντων για την καταστροφή φυτών, δασών και ζώων ποσοστό 36,9% απάντησε πολύ, ποσοστό 35% δήλωσε έτσι & έτσι, ενώ το 19,4% απάντησε λίγο.

Πίνακας 20: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για την καταστροφή φυτών, δασών και ζώων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Λίγο	20	19,4	19,4	19,4
Έτσι & έτσι	36	35,0	35,0	54,4
Πολύ	38	36,9	36,9	91,3
Πάρα πολύ	9	8,7	8,7	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Σε ό,τι αφορά τις μεταλλαγμένες τροφές το 35% απάντησε έτσι & έτσι, το 27,2% απάντησε λίγο, ενώ 26 άτομα (ποσοστό 25,2%) απάντησαν πολύ.

Πίνακας 21: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για τις μεταλλαγμένες τροφές

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	7	6,8	6,8	6,8
Λίγο	28	27,2	27,2	34,0
Έτσι & έτσι	36	35,0	35,0	68,9
Πολύ	26	25,2	25,2	94,2
Πάρα πολύ	6	5,8	5,8	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για την εξοικονόμηση ενέργειας το 39,8% δήλωσε πολύ, το 34% απάντησε 34%, ενώ το 14,6% απάντησε πάρα πολύ.

Πίνακας 22: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για την εξοικονόμηση ενέργειας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Λίγο	12	11,7	11,7	11,7
Έτσι & έτσι	35	34,0	34,0	45,6
Πολύ	41	39,8	39,8	85,4
Πάρα πολύ	15	14,6	14,6	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για τη μόλυνση του πόσιμου νερού συνολικά 30 άτομα (ποσοστό 29,1%) απάντησαν έτσι & έτσι, 27 άτομα απάντησαν πολύ, 13 άτομα καθόλου, ενώ 11 άτομα (ποσοστό 10,7%) απάντησαν πάρα πολύ.

Πίνακας 23: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για τη μόλυνση του πόσιμου νερού

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	13	12,6	12,6	12,6
Λίγο	22	21,4	21,4	34,0
Έτσι & έτσι	30	29,1	29,1	63,1
Πολύ	27	26,2	26,2	89,3
Πάρα πολύ	11	10,7	10,7	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Αναφορικά με τα τοξικά και πυρηνικά απόβλητα ποσοστό 27,2% απάντησε λίγο, το 25,2% έτσι & έτσι, ενώ μόλις το 3,9%, δηλαδή 4 άτομα, απάντησαν πάρα πολύ.

Πίνακας 24: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για τα τοξικά και πυρηνικά απόβλητα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	23	22,3	22,3	22,3
Λίγο	28	27,2	27,2	49,5
Έτσι & έτσι	26	25,2	25,2	74,8
Πολύ	22	21,4	21,4	96,1
Πάρα πολύ	4	3,9	3,9	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για τη μόλυνση της ατμόσφαιρας και του αέρα το 46,6% απάντησε πολύ, το 28,2% απάντησε έτσι & έτσι, ενώ το 16,5% (17 άτομα) απάντησαν λίγο.

Πίνακας 25: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για τη μόλυνση της ατμόσφαιράς και του αέρα που αναπνέουμε

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	2	1,9	1,9	1,9
Λίγο	17	16,5	16,5	18,4
Έτσι & έτσι	29	28,2	28,2	46,6
Πολύ	48	46,6	46,6	93,2
Πάρα πολύ	7	6,8	6,8	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Σε ό,τι αφορά τα περιβαλλοντικά προβλήματα του μέρους που ζουν, το 32% απάντησαν έτσι & έτσι, το 29,1% απάντησαν πολύ και το 21,4% δήλωσαν λίγο ενημερωμένοι.

Πίνακας 26: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για τα περιβαλλοντικά προβλήματα του μέρους που ζουν

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	4	3,9	3,9	3,9
Λίγο	22	21,4	21,4	25,2
Έτσι & έτσι	33	32,0	32,0	57,3
Πολύ	30	29,1	29,1	86,4
Πάρα πολύ	14	13,6	13,6	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για τα βιολογικά και οικολογικά προϊόντα το 35,9% απάντησε έτσι & έτσι, το 28,2% απάντησε πολύ, ενώ 15 άτομα (ποσοστό 14,6%) απάντησαν πάρα πολύ.

Πίνακας 27: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για τα βιολογικά και οικολογικά προϊόντα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	2	1,9	1,9	1,9
Λίγο	20	19,4	19,4	21,4
Έτσι & έτσι	37	35,9	35,9	57,3
Πολύ	29	28,2	28,2	85,4
Πάρα πολύ	15	14,6	14,6	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Αναφορικά με τους τρόπους που καθημερινά μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τα περιβαλλοντικά προβλήματα, οι περισσότεροι συμμετέχοντες (ποσοστό 44,7%) απάντησαν έτσι & έτσι, το 31,1% απάντησε πολύ, ενώ μόλις το 1% απάντησε καθόλου.

Πίνακας 28: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για τους τρόπους που μπορούμε καθημερινά να αντιμετωπίσουμε τα περιβαλλοντικά προβλήματα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	1	1,0	1,0	1,0
Λίγο	10	9,7	9,7	10,7
Έτσι & έτσι	46	44,7	44,7	55,3
Πολύ	32	31,1	31,1	86,4

Πάρα πολύ	14	13,6	13,6	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για τη συμμετοχή στη δενδροφύτευση ενός καμένου δάσους σχεδόν οι μισοί (49,5%) απάντησαν πολύ, ενώ το 37,9% δήλωσε πάρα πολύ.

Πίνακας 29: Ενημέρωση των συμμετεχόντων γιατί είναι σημαντικό να συμμετέχουν στην δενδροφύτευση ενός καμένου δάσους

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	5	4,9	4,9	4,9
Λίγο	3	2,9	2,9	7,8
Έτσι & έτσι	5	4,9	4,9	12,6
Πολύ	51	49,5	49,5	62,1
Πάρα πολύ	39	37,9	37,9	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για το αν υπάρχει λόγος να διαβάσουμε περισσότερο για το περιβάλλον το 49,5% των συμμετεχόντων δήλωσε λίγο, το 15,5% καθόλου, ενώ μόλις το 7,8% απάντησε πάρα πολύ.

Πίνακας 30: Ενημέρωση των συμμετεχόντων για το αν υπάρχει λόγος να διαβάσουμε περισσότερο για το περιβάλλον

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	16	15,5	15,5	15,5
Λίγο	51	49,5	49,5	65,0
Έτσι & έτσι	17	16,5	16,5	81,6
Πολύ	11	10,7	10,7	92,2
Πάρα πολύ	8	7,8	7,8	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για το διαχωρισμό των σκουπιδιών που προορίζονται για ανακύκλωση ποσοστό 52,4% απάντησε πάρα πολύ, το 39,8% απάντησε πολύ, ενώ το 3,9% δήλωσε καθόλου.

Πίνακας 31: Ενημέρωση των συμμετεχόντων γιατί πρέπει να ξεχωρίζουμε τα σκουπίδια που είναι για ανακύκλωση

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Λίγο	4	3,9	3,9	3,9
Έτσι & έτσι	4	3,9	3,9	7,8
Πολύ	41	39,8	39,8	47,6
Πάρα πολύ	54	52,4	52,4	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για τη συμμετοχή σε εκδηλώσεις καθαριότητας το 39,8% απάντησε πολύ, το 36,9% πάρα πολύ, ενώ το 14,6% απάντησε έτσι & έτσι.

Πίνακας 32: Ενημέρωση των συμμετεχόντων γιατί πιστεύουν πως πρέπει να παίρνουν μέρος σε εκδηλώσεις καθαριότητας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	2	1,9	1,9	1,9
Λίγο	7	6,8	6,8	8,7
Έτσι & έτσι	15	14,6	14,6	23,3
Πολύ	41	39,8	39,8	63,1
Πάρα πολύ	38	36,9	36,9	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στο παρακάτω ερώτημα για τα λουλούδια στο μπαλκόνι του σπιτιού ποσοστό 28,2% απάντησε έτσι & έτσι, ποσοστό 24,3% απάντησε λίγο, ενώ το 27,2% δήλωσε καθόλου.

Πίνακας 33: Δήλωση των συμμετεχόντων για λουλούδια και δένδρα σε μπαλκόνι/κήπο

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	28	27,2	27,2	27,2
Λίγο	25	24,3	24,3	51,5
Έτσι & έτσι	29	28,2	28,2	79,6
Πολύ	10	9,7	9,7	89,3
Πάρα πολύ	11	10,7	10,7	100,0

Total	103	100,0	100,0
-------	-----	-------	-------

Στη δήλωση για τα προϊόντα που μολύνουν το περιβάλλον το 43,7% απάντησε πολύ, το 34% πάρα πολύ, το 12,6% έτσι & έτσι και το 2,9% καθόλου.

Πίνακας 34: Δήλωση των συμμετεχόντων για τα προϊόντα που δεν μολύνουν το περιβάλλον

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	3	2,9	2,9	2,9
Λίγο	7	6,8	6,8	9,7
Έτσι & έτσι	13	12,6	12,6	22,3
Πολύ	45	43,7	43,7	66,0
Πάρα πολύ	35	34,0	34,0	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στην παρακάτω δήλωση το 36,9% απάντησε πάρα πολύ, το 24,3% απάντησε πολύ, ενώ ποσοστό 19,4% απάντησε λίγο.

Πίνακας 35: Δήλωση των συμμετεχόντων για χρήματα και προστασία των ζώων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	5	4,9	4,9	4,9
Λίγο	20	19,4	19,4	24,3
Έτσι & έτσι	15	14,6	14,6	38,8
Πολύ	25	24,3	24,3	63,1
Πάρα πολύ	38	36,9	36,9	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στη δήλωση για τη μείωση των σκουπιδιών το 30,1% απάντησε ότι την εκφράζει λίγο, το 22,3% ότι την εκφράζει πολύ, ενώ το 12,6% απάντησε ότι την εκφράζει έτσι & έτσι.

Πίνακας 36: Δήλωση των συμμετεχόντων για μείωση σκουπιδιών στο σπίτι

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	19	18,4	18,4	18,4
Λίγο	31	30,1	30,1	48,5
Έτσι & έτσι	13	12,6	12,6	61,2
Πολύ	23	22,3	22,3	83,5
Πάρα πολύ	17	16,5	16,5	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για την παρακάτω δήλωση το 58,3% απάντησε πάρα πολύ, το 33% απάντησε πολύ, ενώ το 1,9% απάντησε καθόλου.

Πίνακας 37: Δήλωση συμμετεχόντων για σπατάλη νερού στο πλύσιμο χεριών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	2	1,9	1,9	1,9
Λίγο	3	2,9	2,9	4,9
Έτσι & έτσι	4	3,9	3,9	8,7
Πολύ	34	33,0	33,0	41,7
Πάρα πολύ	60	58,3	58,3	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στην παρακάτω δήλωση ποσοστό 41,7% απάντησε πάρα πολύ, το 40,8% απάντησε πολύ, ενώ το 12,6% απάντησε έτσι & έτσι.

Πίνακας 38: Δήλωση συμμετεχόντων για συζητήσεις με γονείς για το περιβάλλον

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Λίγο	5	4,9	4,9	4,9
Έτσι & έτσι	13	12,6	12,6	17,5
Πολύ	42	40,8	40,8	58,3
Πάρα πολύ	43	41,7	41,7	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για τη σχετική δήλωση με το δάσκαλο το 46,6% απάντησε πάρα πολύ, το 40,8% απάντησε πολύ, το 10,7% έτσι & έτσι και το 1,9% λίγο.

Πίνακας 39: Δήλωση συμμετεχόντων για συζητήσεις για το περιβάλλον

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Λίγο	2	1,9	1,9	1,9
Έτσι & έτσι	11	10,7	10,7	12,6
Πολύ	42	40,8	40,8	53,4
Πάρα πολύ	48	46,6	46,6	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στην παρακάτω δήλωση το 65% απάντησε πάρα πολύ, το 27,2% πολύ, ενώ το 5,8% δήλωσε έτσι & έτσι.

Πίνακας 40: Δήλωση συμμετεχόντων για το κλείσιμο του φωτός

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Λίγο	2	1,9	1,9	1,9
Έτσι & έτσι	6	5,8	5,8	7,8
Πολύ	28	27,2	27,2	35,0
Πάρα πολύ	67	65,0	65,0	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για την παρακάτω δήλωση το 41,7% απάντησε πολύ, το 35% πάρα πολύ, ενώ το 8,7% απάντησε καθόλου.

Πίνακας 41: Δήλωση συμμετεχόντων για το ενδιαφέρον των ανθρώπων για το περιβάλλον

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Λίγο	9	8,7	8,7	8,7
Έτσι & έτσι	15	14,6	14,6	23,3
Πολύ	43	41,7	41,7	65,0
Πάρα πολύ	36	35,0	35,0	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στην παρακάτω δήλωση το 47,6% των συμμετεχόντων απάντησε πολύ, το 39,8% πάρα πολύ, το 9,7% απάντησε έτσι & έτσι και το 2,9% λίγο.

Πίνακας 42: Δήλωση των συμμετεχόντων για θυμό και μόλυνση του περιβάλλοντος

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Λίγο	3	2,9	2,9	2,9
Έτσι & έτσι	10	9,7	9,7	12,6
Πολύ	49	47,6	47,6	60,2
Πάρα πολύ	41	39,8	39,8	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στην παρακάτω δήλωση το 51,5% δήλωσε πάρα πολύ, το 37,9% πολύ, το 8,7% έτσι & έτσι, ενώ το 1,9% λίγο.

Πίνακας 43: Δήλωση συμμετεχόντων για ικανοποίηση από την ανακύκλωση

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Λίγο	2	1,9	1,9	1,9
Έτσι & έτσι	9	8,7	8,7	10,7
Πολύ	39	37,9	37,9	48,5
Πάρα πολύ	53	51,5	51,5	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για τη δήλωση που αφορά τα ζώα για πειράματα το 51,5% απάντησε πάρα πολύ, το 29,1% πολύ, το 8,7% έτσι & έτσι και το 9,7% λίγο

Πίνακας 44: Δήλωση συμμετεχόντων για θυμό και χρήση πειραματόζωων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	1	1,0	1,0	1,0
Λίγο	10	9,7	9,7	10,7
Έτσι & έτσι	9	8,7	8,7	19,4
Πολύ	30	29,1	29,1	48,5

Πάρα πολύ	53	51,5	51,5	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για την παρακάτω δήλωση το 44,7% απάντησε πολύ, το 37,9% πάρα πολύ, το 13,6% έτσι & έτσι, το 2,9% λίγο και το 1% καθόλου.

Πίνακας 45: Δήλωση συμμετεχόντων για ικανοποίηση όταν οι άνθρωποι δεν σπαταλούν ενέργεια

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	1	1,0	1,0	1,0
Λίγο	3	2,9	2,9	3,9
Έτσι & έτσι	14	13,6	13,6	17,5
Πολύ	46	44,7	44,7	62,1
Πάρα πολύ	39	37,9	37,9	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για την παρακάτω δήλωση το 28,2% απάντησε λίγο, το 26,2% απάντησε έτσι & έτσι, ενώ το 24,3% απάντησε καθόλου.

Πίνακας 46: Δήλωση των συμμετεχόντων για τις εναπομείνουσες ποσότητες νερού

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	25	24,3	24,3	24,3
Λίγο	29	28,2	28,2	52,4
Έτσι & έτσι	27	26,2	26,2	78,6
Πολύ	12	11,7	11,7	90,3
Πάρα πολύ	10	9,7	9,7	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στην παρακάτω δήλωση το 45,6% απάντησε λίγο, το 21,4% απάντησε καθόλου, ενώ ποσοστό 15,5% απάντησε έτσι & έτσι.

Πίνακας 47: Δήλωση συμμετεχόντων για την αδιαφορία ατόμων για τα περιβαλλοντικά προβλήματα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	22	21,4	21,4	21,4

Λίγο	47	45,6	45,6	67,0
Έτσι & έτσι	16	15,5	15,5	82,5
Πολύ	12	11,7	11,7	94,2
Πάρα πολύ	6	5,8	5,8	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στην παρακάτω δήλωση το 20,4% απάντησε καθόλου, το 26,2% απάντησε λίγο, ενώ το 8,7% απάντησε πάρα πολύ.

Πίνακας 48: Δήλωση συμμετεχόντων για τις επιδράσεις της μόλυνσης στα άτομα της οικογένειάς τους

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	21	20,4	20,4	20,4
Λίγο	27	26,2	26,2	46,6
Έτσι & έτσι	27	26,2	26,2	72,8
Πολύ	19	18,4	18,4	91,3
Πάρα πολύ	9	8,7	8,7	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στη δήλωση που ακολουθεί από 37,9% απάντησαν πολύ και πάρα πολύ, ενώ το 19,4% απάντησε έτσι & έτσι.

Πίνακας 49: Δήλωση των συμμετεχόντων για σκουπίδια και ανακύκλωση

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	2	1,9	1,9	1,9
Λίγο	3	2,9	2,9	4,9
Έτσι & έτσι	20	19,4	19,4	24,3
Πολύ	39	37,9	37,9	62,1
Πάρα πολύ	39	37,9	37,9	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στην παρακάτω δήλωση το 42,7% απάντησε παρά πολύ, το 38,8% πολύ, ενώ το 9,7% έτσι & έτσι.

Πίνακας 50: Δήλωση των συμμετεχόντων για καταστροφές φωλιών και χτίσιμο σπιτιών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	3	2,9	2,9	2,9
Λίγο	6	5,8	5,8	8,7
Έτσι & έτσι	10	9,7	9,7	18,4
Πολύ	40	38,8	38,8	57,3
Πάρα πολύ	44	42,7	42,7	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στην δήλωση που ακολουθεί το 42,7% απάντησε πολύ, το 35% πάρα πολύ, ενώ το 15,5% απάντησε έτσι & έτσι.

Πίνακας 51: Δήλωση των συμμετεχόντων για σπατάλη ενέργειας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Λίγο	7	6,8	6,8	6,8
Έτσι & έτσι	16	15,5	15,5	22,3
Πολύ	44	42,7	42,7	65,0
Πάρα πολύ	36	35,0	35,0	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στη δήλωση που ακολουθεί το 44,7% απάντησε πολύ, το 30,1% απάντησε πάρα πολύ, το 15,5% απάντησε έτσι & έτσι, ενώ το 1,9% απάντησε καθόλου.

Πίνακας 52: Δήλωση των συμμετεχόντων για σπατάλη νερού

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	2	1,9	1,9	1,9
Λίγο	8	7,8	7,8	9,7
Έτσι & έτσι	16	15,5	15,5	25,2
Πολύ	46	44,7	44,7	69,9
Πάρα πολύ	31	30,1	30,1	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για την παρακάτω δήλωση το 52,4% δήλωσε λίγο, το 19,4% απάντησε έτσι & έτσι, το 12,6% απάντησε καθόλου, ενώ ποσοστό 6,8% απάντησε πάρα πολύ.

Πίνακας 53: Δήλωση των συμμετεχόντων για τη χρήση κλιματιστικού

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	13	12,6	12,6	12,6
Λίγο	54	52,4	52,4	65,0
Έτσι & έτσι	20	19,4	19,4	84,5
Πολύ	9	8,7	8,7	93,2
Πάρα πολύ	7	6,8	6,8	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για την δήλωση που ακολουθεί το 50,5% δήλωσε πολύ, το 19,4% απάντησε έτσι & έτσι, ενώ το 21,4% απάντησε πάρα πολύ.

Πίνακας 54: Δήλωση των συμμετεχόντων για κατανάλωση νερού στο μπάνιο

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	1	1,0	1,0	1,0
Λίγο	8	7,8	7,8	8,7
Έτσι & έτσι	20	19,4	19,4	28,2
Πολύ	52	50,5	50,5	78,6
Πάρα πολύ	22	21,4	21,4	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στη δήλωση για τα 2 ευρώ το 45,6% απάντησε λίγο, το 24,3% απάντησε έτσι & έτσι, ενώ το 19,4% απάντησε καθόλου.

Πίνακας 55: Δήλωση των συμμετεχόντων για δωρεές χρημάτων και περιβάλλον

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	20	19,4	19,4	19,4
Λίγο	47	45,6	45,6	65,0
Έτσι & έτσι	25	24,3	24,3	89,3
Πολύ	7	6,8	6,8	96,1

Πάρα πολύ	4	3,9	3,9	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για τη χρήση του λεωφορείου/ποδηλάτου το 34% απάντησε πολύ, το 28,2% πάρα πολύ, ενώ το 22,3% απάντησε έτσι & έτσι.

Πίνακας 56: Δήλωση των συμμετεχόντων για χρήση ποδηλάτου MME και ατμοσφαιρικής μόλυνσης

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	3	2,9	2,9	2,9
Λίγο	13	12,6	12,6	15,5
Έτσι & έτσι	23	22,3	22,3	37,9
Πολύ	35	34,0	34,0	71,8
Πάρα πολύ	29	28,2	28,2	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για την παρακάτω δήλωση το 47,6% απάντησε πάρα πολύ, το 35% απάντησε πολύ, ενώ ποσοστό 3,9% απάντησε λίγο.

Πίνακας 57: Δήλωση των συμμετεχόντων για χωρισμό σκουπιδιών προς ανακύκλωση

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Λίγο	4	3,9	3,9	3,9
Έτσι & έτσι	14	13,6	13,6	17,5
Πολύ	36	35,0	35,0	52,4
Πάρα πολύ	49	47,6	47,6	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για την παρακάτω δήλωση το 37,9% απάντησε πάρα πολύ, το 29,1% απάντησε πολύ, το 20,4% απάντησε έτσι & έτσι, ενώ το 8,7% δήλωσε λίγο.

Πίνακας 58: Δήλωση των συμμετεχόντων για δωρεές και προστασία άγριων ζώων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	4	3,9	3,9	3,9
Λίγο	9	8,7	8,7	12,6
Έτσι & έτσι	21	20,4	20,4	33,0
Πολύ	30	29,1	29,1	62,1
Πάρα πολύ	39	37,9	37,9	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για την παρακάτω δήλωση ποσοστό 37,9% απάντησε πάρα πολύ, το 34% απάντησε πολύ, το 21,4% απάντησε έτσι & έτσι, ενώ το 4,9% απάντησε λίγο.

Πίνακας 59: Δήλωση των συμμετεχόντων για σπατάλη νερού στην πλύση χεριών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	2	1,9	1,9	1,9
Λίγο	5	4,9	4,9	6,8
Έτσι & έτσι	22	21,4	21,4	28,2
Πολύ	35	34,0	34,0	62,1
Πάρα πολύ	39	37,9	37,9	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για την παρακάτω δήλωση το 27,2% απάντησε λίγο, το 22,3% απάντησε έτσι & έτσι, ενώ το 14,6% απάντησε καθόλου.

Πίνακας 60: Δήλωση των συμμετεχόντων για ενημέρωση των ανθρώπων για το περιβάλλον

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	15	14,6	14,6	14,6
Λίγο	28	27,2	27,2	41,7
Έτσι & έτσι	23	22,3	22,3	64,1
Πολύ	23	22,3	22,3	86,4
Πάρα πολύ	14	13,6	13,6	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στην παρακάτω δήλωση ποσοστό 22,3% απάντησε λίγο, επίσης ποσοστό 22,3% απάντησε έτσι & έτσι, ενώ το 20,4% απάντησε πολύ.

Πίνακας 61: Δήλωση των συμμετεχόντων για τον τρόπο βοήθειας για τη μόλυνση του περιβάλλοντος

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	19	18,4	18,4	18,4
Λίγο	23	22,3	22,3	40,8
Έτσι & έτσι	23	22,3	22,3	63,1
Πολύ	21	20,4	20,4	83,5
Πάρα πολύ	17	16,5	16,5	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στην παρακάτω δήλωση το 26,2% απάντησε πολύ, το 24,3% απάντησε καθόλου, ενώ ποσοστό 23,3% απάντησε λίγο.

Πίνακας 62: Δήλωση των συμμετεχόντων για επισκέψεις σε σπίτια για την ανακύκλωση

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	25	24,3	24,3	24,3
Λίγο	24	23,3	23,3	47,6
Έτσι & έτσι	19	18,4	18,4	66,0
Πολύ	27	26,2	26,2	92,2
Πάρα πολύ	8	7,8	7,8	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Οι παρακάτω δηλώσεις αφορούν τη συχνότητα στην οποία ένα άτομο εμπλέκεται σε μια δραστηριότητα. Ειδικότερα, για την παρακάτω δήλωση το 33% απάντησε έτσι & έτσι, το 24,3% πολύ, το 21,4% απάντησε λίγο, ενώ το 13,6% απάντησε καθόλου.

Πίνακας 63: Δήλωση των συμμετεχόντων για εκδηλώσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	14	13,6	13,6	13,6
Λίγο	22	21,4	21,4	35,0
Έτσι & έτσι	34	33,0	33,0	68,0
Πολύ	25	24,3	24,3	92,2
Πάρα πολύ	8	7,8	7,8	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για τη δήλωση που αφορά την εκδήλωση για την καθαριότητα το 31,1% απάντησε έτσι & έτσι, το 27,2% απάντησε λίγο, ενώ το 22,3% απάντησε πολύ.

Πίνακας 64: Δήλωση των συμμετεχόντων για εκδηλώσεις που σχετίζονται με την καθαριότητα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	11	10,7	10,7	10,7
Λίγο	28	27,2	27,2	37,9
Έτσι & έτσι	32	31,1	31,1	68,9
Πολύ	23	22,3	22,3	91,3
Πάρα πολύ	9	8,7	8,7	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για την παρακάτω δήλωση το 24,3% απάντησε καθόλου, το 29,1% έτσι & έτσι, ενώ το 19,4% απάντησε πολύ.

Πίνακας 65: Δήλωση των συμμετεχόντων για συμμετοχή σε ομάδες με περιβαλλοντικά θέματα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	25	24,3	24,3	24,3
Λίγο	21	20,4	20,4	44,7
Έτσι & έτσι	30	29,1	29,1	73,8
Πολύ	20	19,4	19,4	93,2
Πάρα πολύ	7	6,8	6,8	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για την παρακάτω δήλωση το 29,1% απάντησε πολύ, το 25,2% απάντησε έτσι & έτσι, το 12,6% απάντησε 12,6%.

Πίνακας 66: Δήλωση των συμμετεχόντων για ερωτήσεις σε άλλα άτομα για τη μόλυνση του περιβάλλοντος

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	17	16,5	16,5	16,5
Λίγο	17	16,5	16,5	33,0
Έτσι & έτσι	26	25,2	25,2	58,3
Πολύ	30	29,1	29,1	87,4
Πάρα πολύ	13	12,6	12,6	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στη δήλωση για τα προϊόντα που δε μολύνουν το περιβάλλον ποσοστό 38,8% απάντησε πολύ, το 32% απάντησε έτσι & έτσι, ενώ το 13,6% απάντησε λίγο.

Πίνακας 67: Δήλωση των συμμετεχόντων για χρήση προϊόντων που δεν μολύνουν το περιβάλλον

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	1	1,0	1,0	1,0
Λίγο	14	13,6	13,6	14,6
Έτσι & έτσι	33	32,0	32,0	46,6
Πολύ	40	38,8	38,8	85,4
Πάρα πολύ	15	14,6	14,6	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στην παρακάτω δήλωση το 39,8% δήλωσε πολύ, το 24,3% έτσι & έτσι, το 17,5% πάρα πολύ, ενώ το 4,9% απάντησε καθόλου.

Πίνακας 68: Δήλωση των συμμετεχόντων για αγορά προϊόντων που μολύνουν λιγότερο το περιβάλλον

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	5	4,9	4,9	4,9
Λίγο	14	13,6	13,6	18,4

Έτσι & έτσι	25	24,3	24,3	42,7
Πολύ	41	39,8	39,8	82,5
Πάρα πολύ	18	17,5	17,5	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στην παρακάτω δήλωση το 36,9% των συμμετεχόντων απάντησε πολύ, το 25,2% απάντησε πάρα πολύ, ενώ το 23,3% δήλωσε έτσι & έτσι.

Πίνακας 69: Δήλωση των συμμετεχόντων για προσπάθεια αγοράς προϊόντων σε συσκευασίες που ανακυκλώνονται

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	7	6,8	6,8	6,8
Λίγο	8	7,8	7,8	14,6
Έτσι & έτσι	24	23,3	23,3	37,9
Πολύ	38	36,9	36,9	74,8
Πάρα πολύ	26	25,2	25,2	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Στην παρακάτω δήλωση το 29,1% απάντησε πολύ, το 22,3% απάντησε έτσι & έτσι, ενώ το 20,4% δήλωσε πάρα πολύ.

Πίνακας 70: Δήλωση των συμμετεχόντων για υποστήριξη σε ηθοποιούς ή τραγουδιστές που είναι υπέρ του περιβάλλοντος

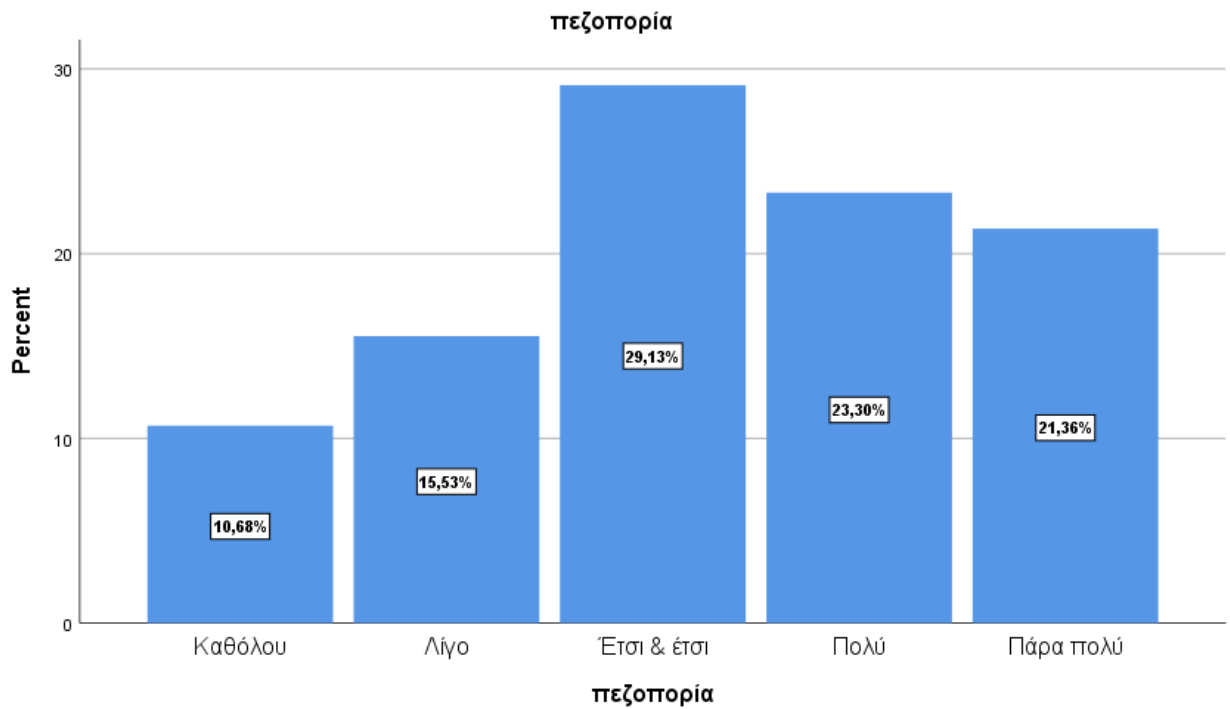
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	12	11,7	11,7	11,7
Λίγο	17	16,5	16,5	28,2
Έτσι & έτσι	23	22,3	22,3	50,5
Πολύ	30	29,1	29,1	79,6
Πάρα πολύ	21	20,4	20,4	100,0
Total	103	100,0	100,0	

Για τη δήλωση που αφορά τα περιοδικά/βιβλία για το περιβάλλον ποσοστό 26,2% απάντησε έτσι & έτσι, το 28,2% απάντησε πάρα πολύ, το 23,3% δήλωσε πολύ, ενώ το 3,9% δήλωσε καθόλου.

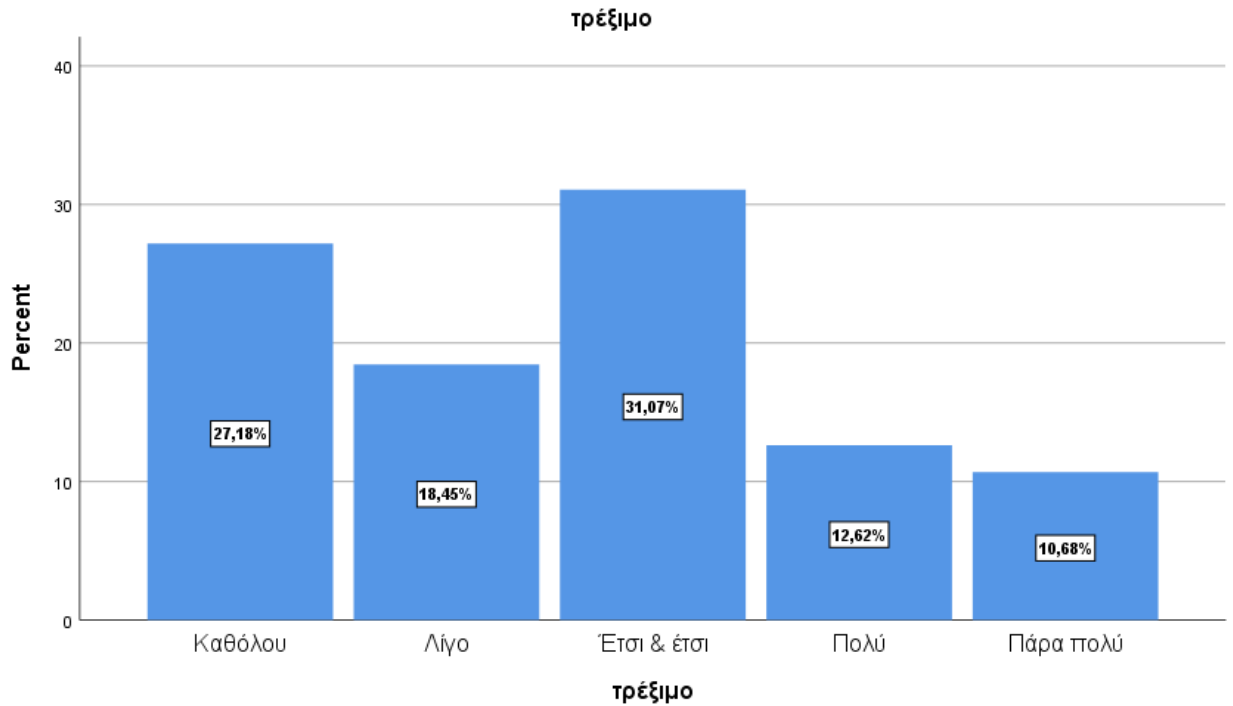
Πίνακας 71: Δήλωση των συμμετεχόντων για ανάγνωση κειμένων για το περιβάλλον

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	4	3,9	3,9	3,9
Λίγο	19	18,4	18,4	22,3
Έτσι & έτσι	27	26,2	26,2	48,5
Πολύ	24	23,3	23,3	71,8
Πάρα πολύ	29	28,2	28,2	100,0
Total	103	100,0	100,0	

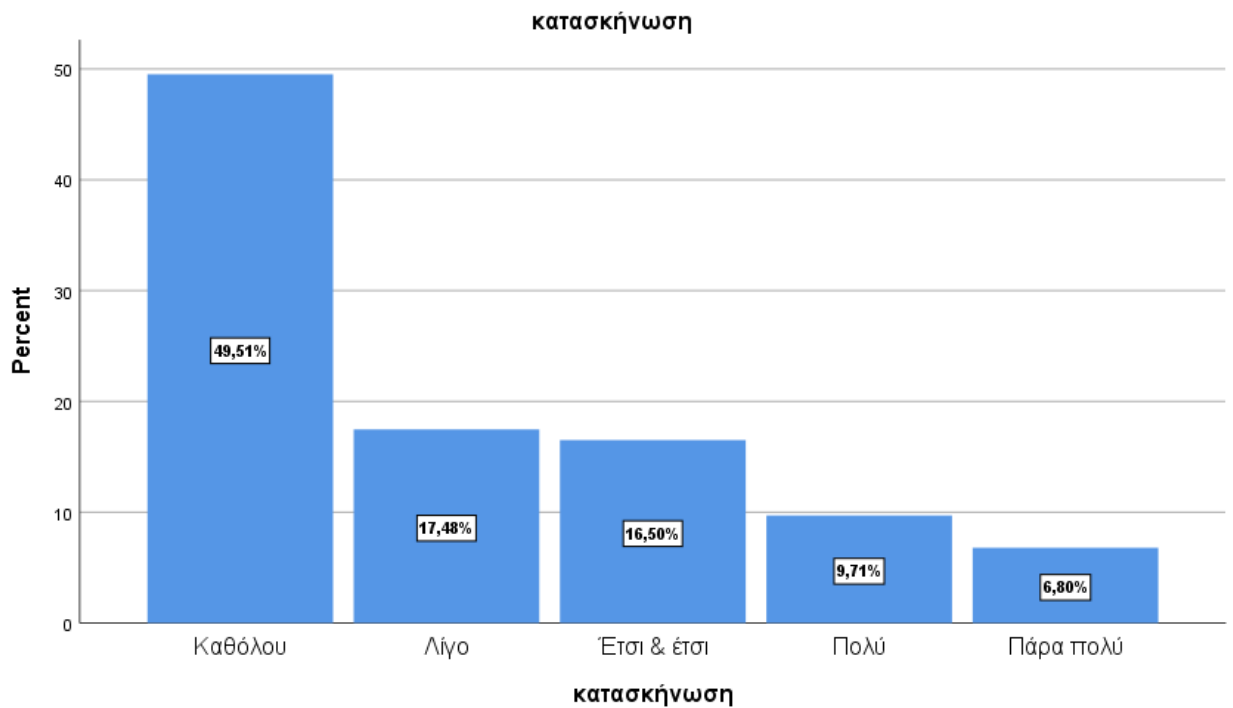
Προχωρώντας στις υπαίθριες δραστηριότητες, για τη δήλωση που αφορά την πεζοπορία το 29,13% απάντησε έτσι & έτσι, το 23,3% απάντησε πολύ, ενώ το 10,68% απάντησε καθόλου, όπως φαίνεται και στο παρακάτω γράφημα.

Γράφημα 7: Ποσοστό δείγματος που δραστηριοποιείται στην πεζοπορία

Σε ό,τι αφορά τη δήλωση για το τρέξιμο το 31,07% απάντησε έτσι & έτσι, το 27,18% απάντησε καθόλου, ενώ το 18,4% δήλωσε λίγο.

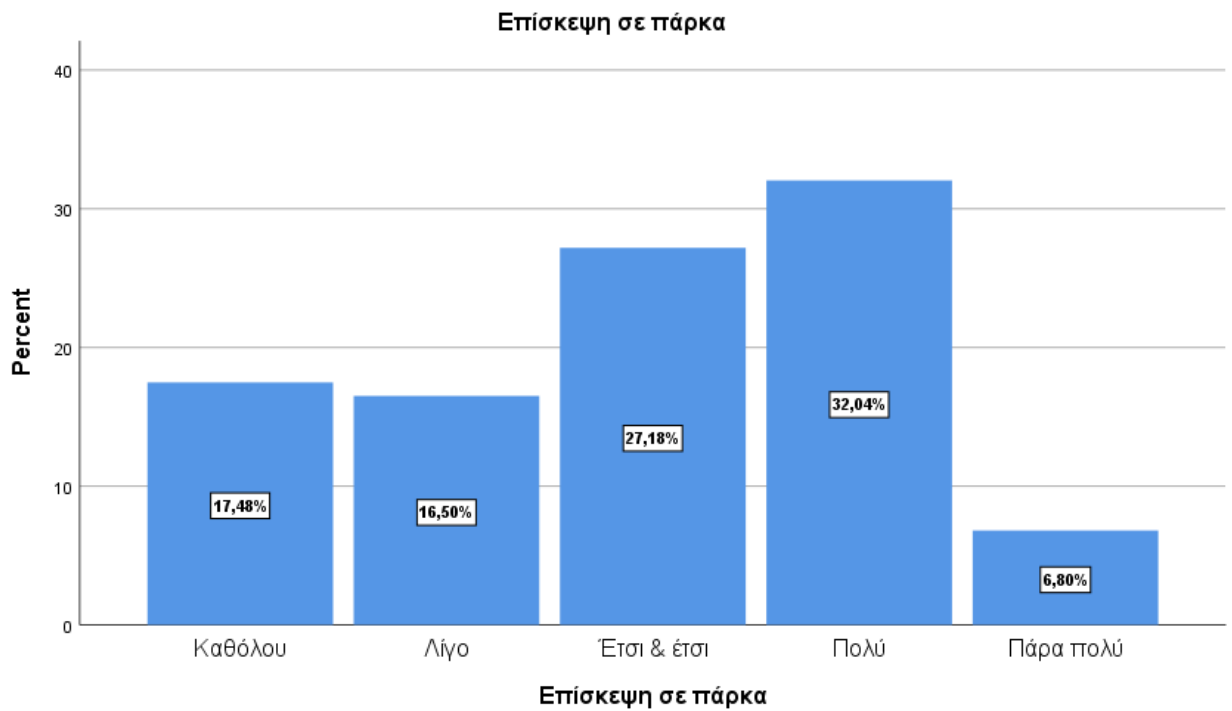
Γράφημα 8: Ποσοστό δείγματος που δραστηριοποιείται στο τρέξιμο

Για την κατασκήνωση το 49,5% δήλωσε καθόλου, το 17,5% απάντησε λίγο, ενώ το 16,5% δήλωσε έτσι & έτσι.

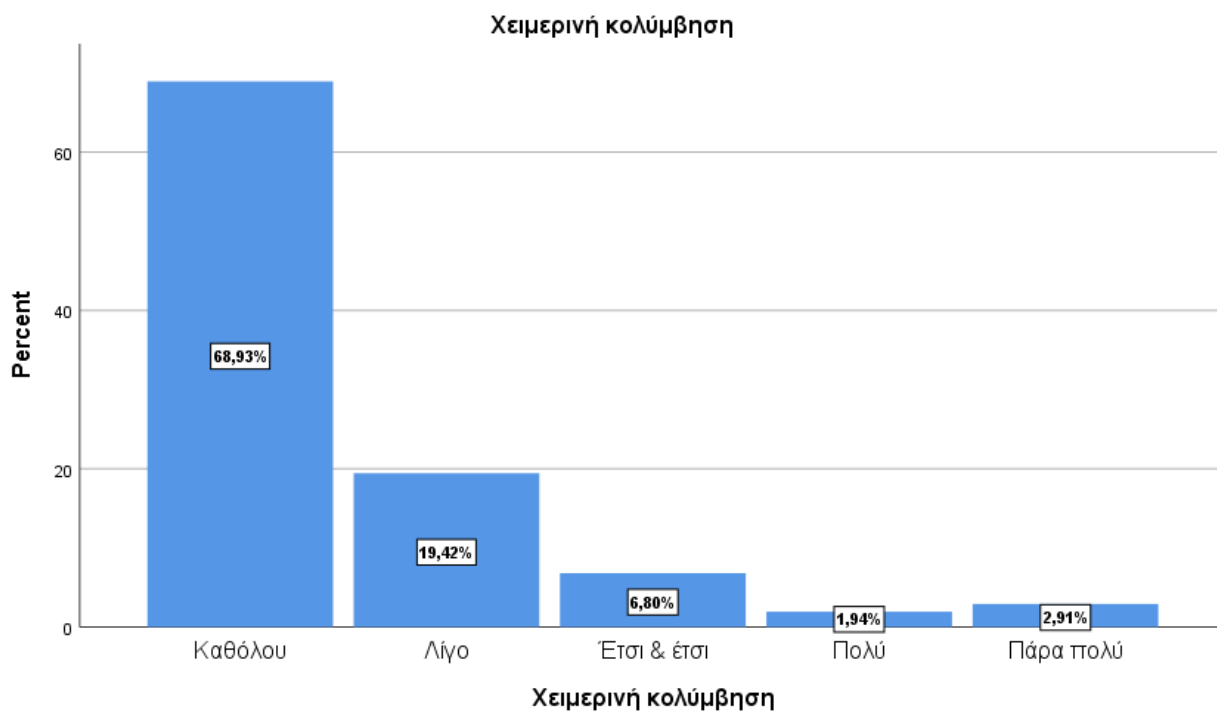
Γράφημα 9: Ποσοστό δείγματος που κατασκηνώνει

Αναφορικά με την επίσκεψη σε πάρκα ποσοστό 32,04% απάντησε πολύ, το 27,18% απάντησε έτσι & έτσι, ενώ το 17,48% δήλωσε καθόλου.

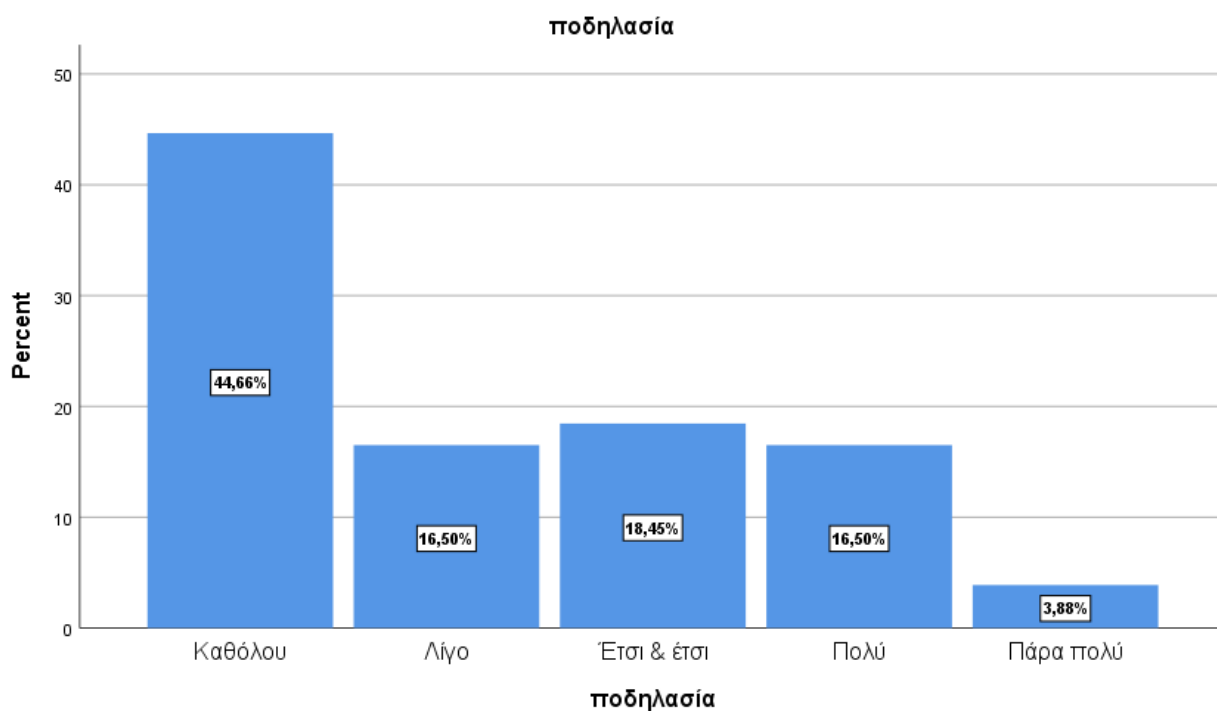
Γράφημα 10: Ποσοστό δείγματος που επισκέπτεται πάρκα

Για τη χειμερινή κολύμβηση το 68,93% των ερωτηθέντων απάντησε καθόλου, το 19,4% λίγο, ενώ το 6,8% απάντησε έτσι & έτσι.

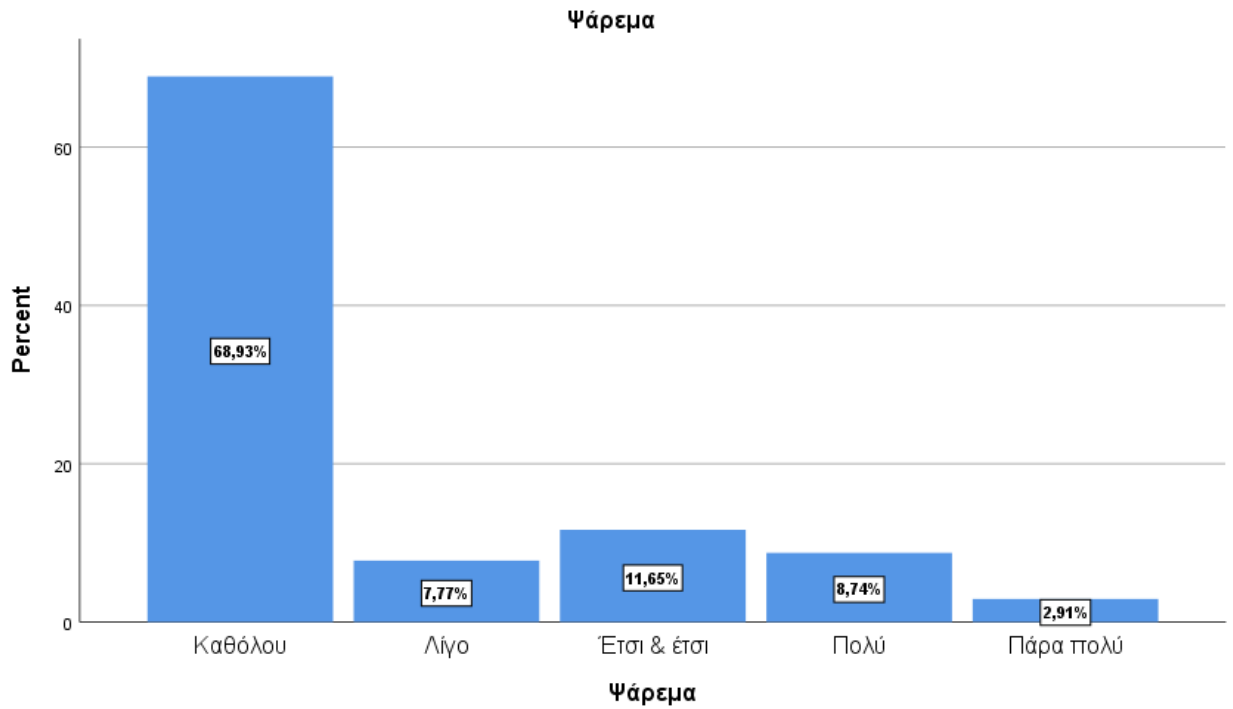
Γράφημα 11: Ποσοστό δείγματος που είναι χειμερινοί κολυμβητές

Για την ποδηλασία το 44,7% απάντησε καθόλου, το 18,45% απάντησε έτσι & έτσι, ενώ το 3,88% απάντησε πάρα πολύ.

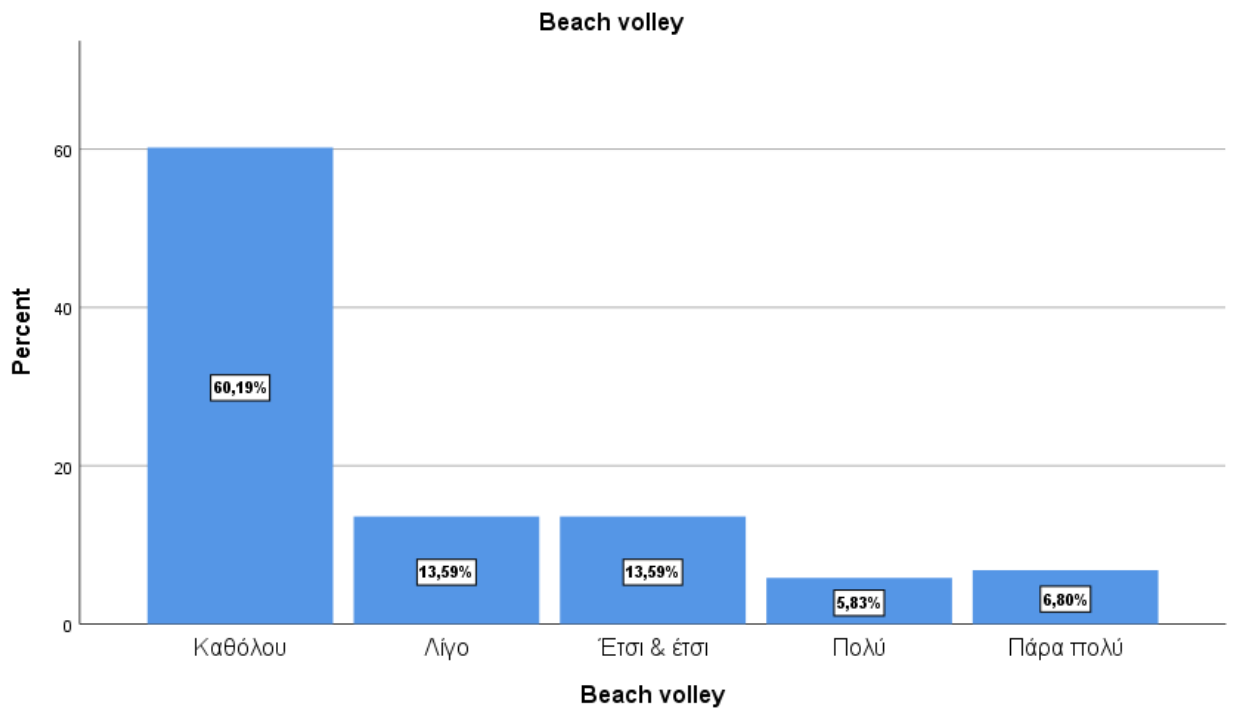
Γράφημα 12: Ποσοστό δείγματος που δραστηριοποιείται στην ποδηλασία

Για το ψάρεμα, ποσοστό 68,93% απάντησε καθόλου, 11,65% έτσι κι έτσι, 8,74% πολύ, 7,77% λίγο και 2,91% πάρα πολύ.

Γράφημα 13: Ποσοστό δείγματος που δραστηριοποιείται στο ψάρεμα

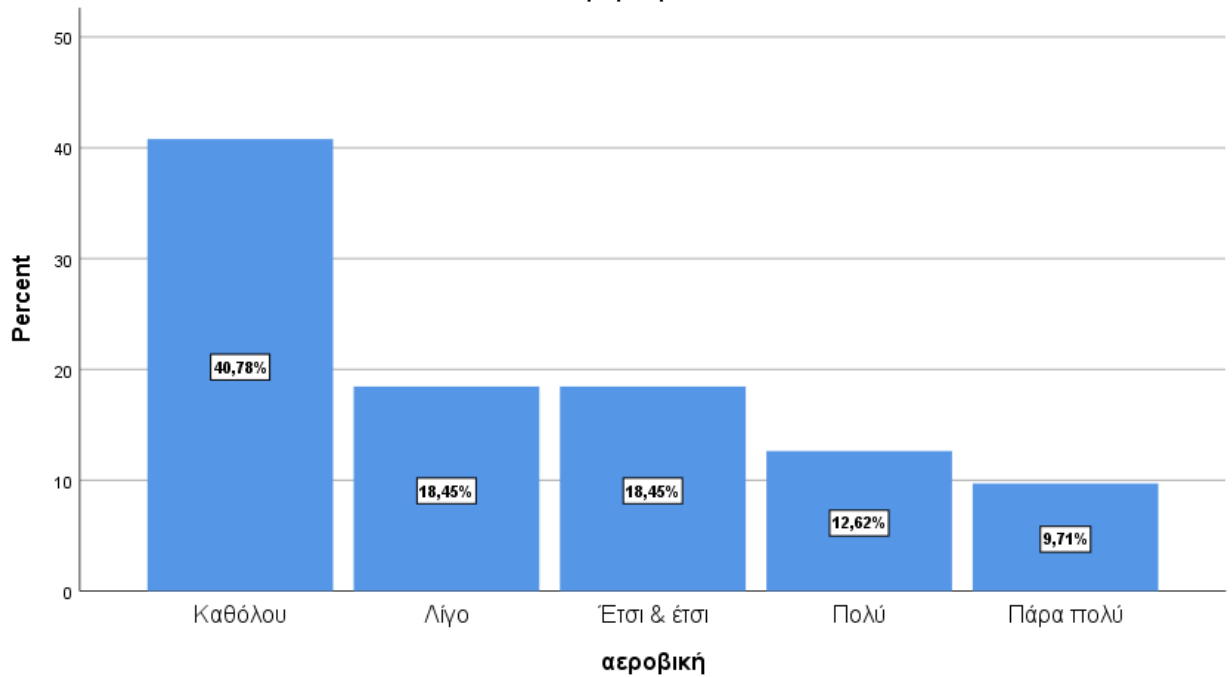

Για το beach volley, 60,19% απάντησε καθόλου, σε ίσα ποσοστά 13,59% λίγο και έτσι κι έτσι, σε ποσοστό 6,80% πάρα πολύ και σε ποσοστό 5,83% πολύ.

Γράφημα 14: Ποσοστό δείγματος που δραστηριοποιείται στο beach volley

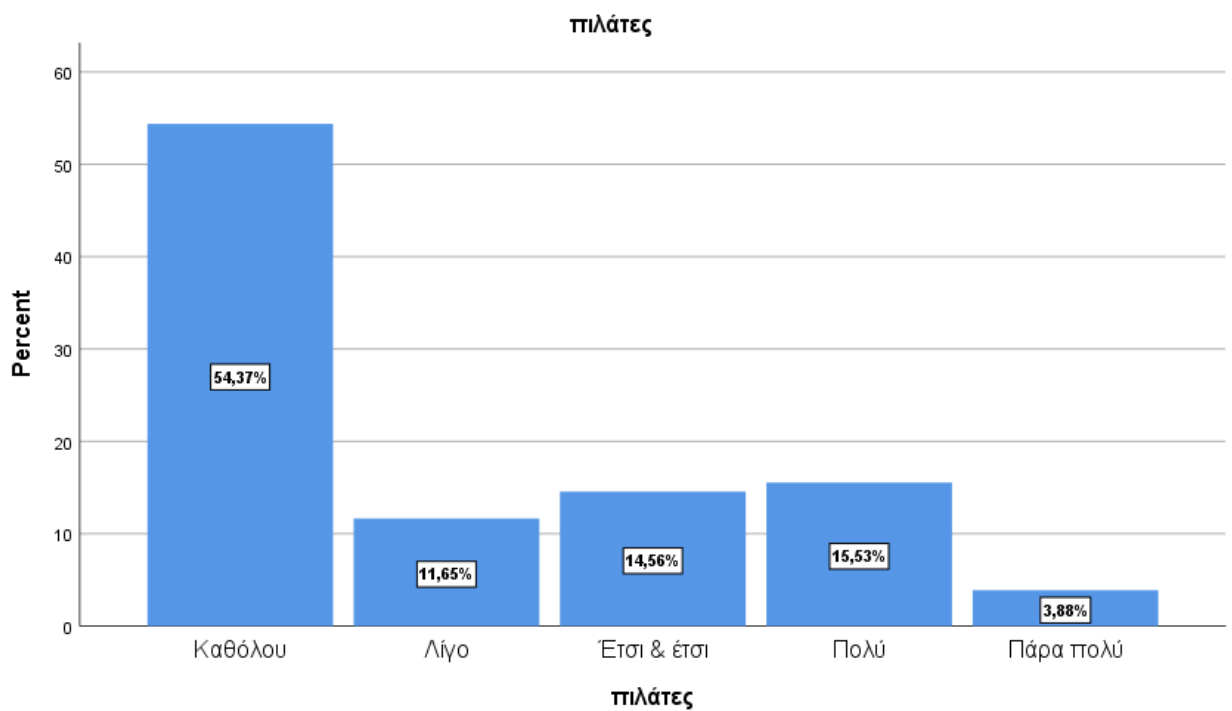
Για την αεροβική ποσοστό 40,78% απάντησε καθόλου, το 18,45% απάντησε λίγο, επίσης το 18,4% απάντησε έτσι & έτσι, ενώ το 12,6% δήλωσε πολύ.

Γράφημα 15: Ποσοστό δείγματος που δραστηριοποιείται στην αεροβική
αεροβική

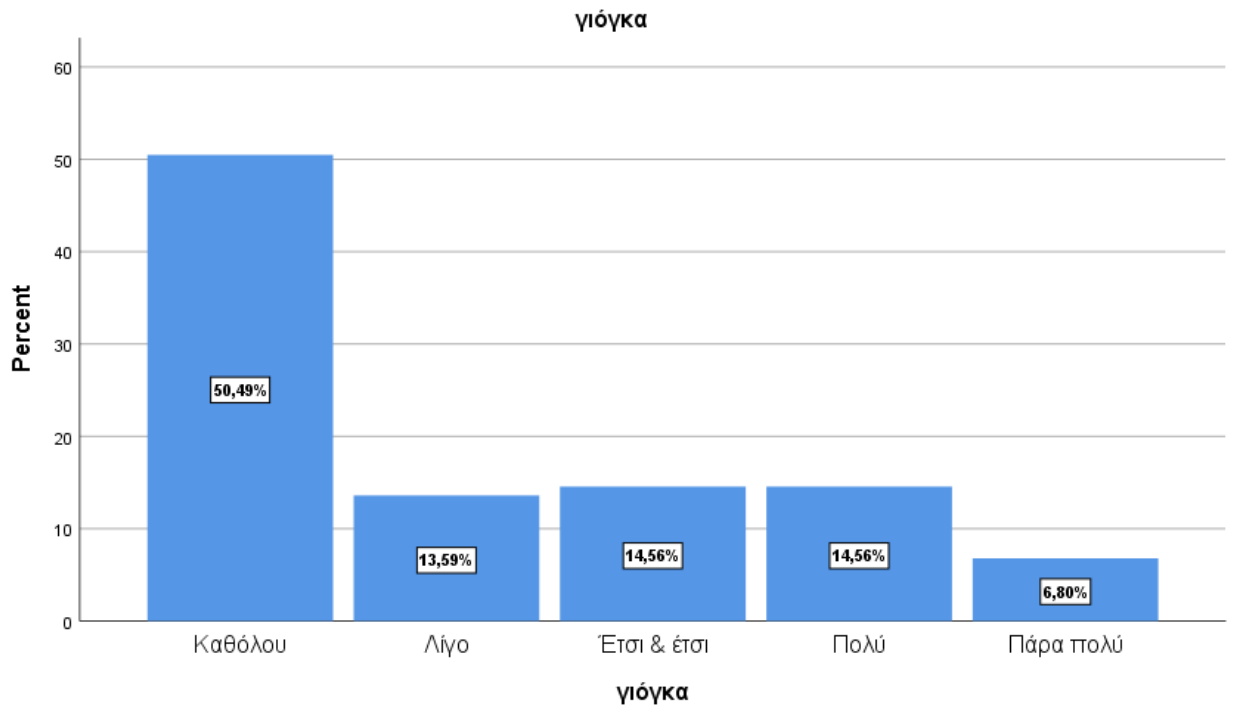
Για τη γυμναστική τύπου «πιλάτες» το 54,37% απάντησε καθόλου, το 15,03% απάντησε πολύ, ενώ το 3,9% δήλωσε πάρα πολύ.

Γράφημα 16: Ποσοστό δείγματος που δραστηριοποιείται στο πιλάτες

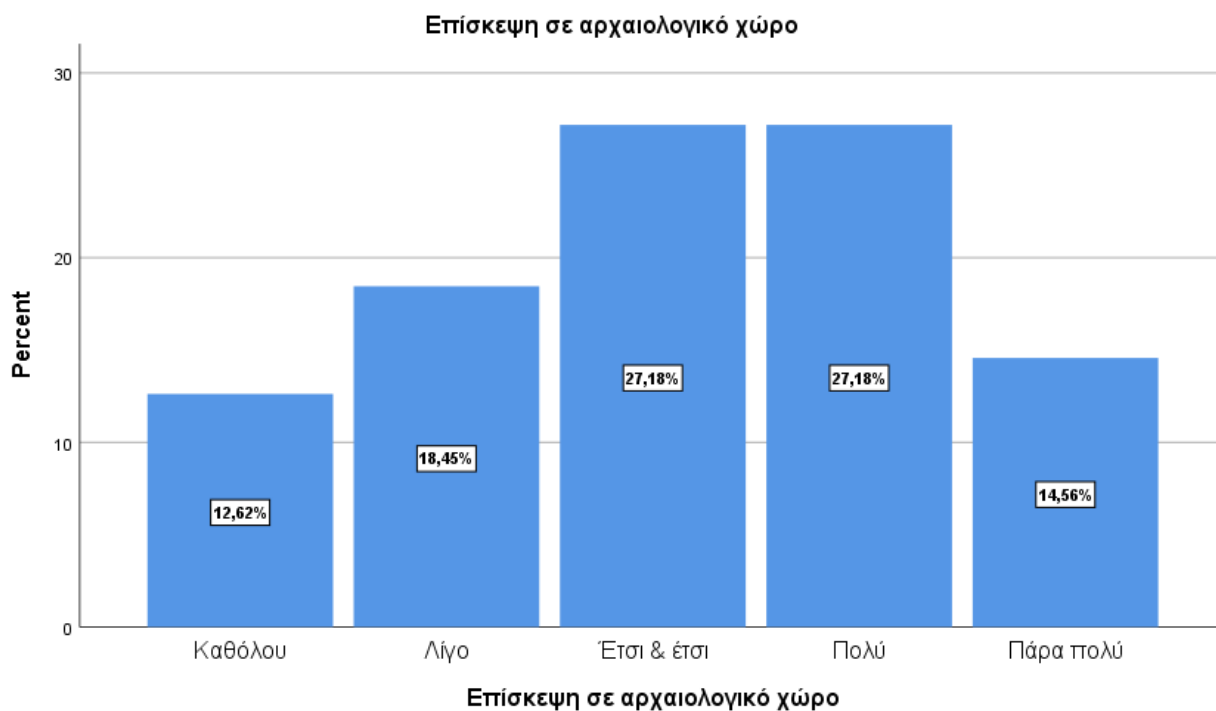

Για τη γιόγκα το 50,5% ανέφερε καθόλου, το 13,6% απάντησε λίγο, ενώ το 14,6% δήλωσε έτσι & έτσι.

Γράφημα 17: Ποσοστό δείγματος που δραστηριοποιείται στη γιόγκα

Για την επίσκεψη σε αρχαιολογικό χώρο το 27,18% δήλωσε έτσι & έτσι, το 12,6% απάντησε καθόλου, ενώ το 18,4% απάντησε λίγο.

Γράφημα 18: Ποσοστό δείγματος που επισκέπτεται αρχαιολογικούς χώρους

Κατόπιν, περνάμε σε έλεγχο συσχετίσεων για τις παρακάτω μεταβλητές. Ειδικότερα εξήχθη ο δείκτης συσχέτισης Spearman για να διαπιστωθεί η σχέση μεταξύ της Π.Υ.Σ. και της συμμετοχής σε υπαίθριες δραστηριότητες. Διαπιστώθηκε μια στατιστικά σημαντική, θετική, μέτρια συσχέτιση μεταξύ των δυο μεταβλητών $r(101)=[0.497]$, $p<0.001$. Αυτό σημαίνει ότι η συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες επηρεάζει με μια μέτρια ένταση την Π.Υ.Σ.

Στη συνέχεια, εξήχθη ο δείκτης Spearman για να διαπιστωθεί η σχέση μεταξύ της Π.Υ.Σ. (ομαδική) και της συμμετοχής σε υπαίθριες δραστηριότητες. Διαπιστώθηκε μια στατιστικά σημαντική, θετική, μέτρια συσχέτιση μεταξύ των δυο μεταβλητών $r(101)=[0.527]$, $p<0.001$. Τούτο σημαίνει ότι η συμμετοχή ενός ατόμου σε υπαίθριες δραστηριότητες συνδέεται μέτρια με την Π.Υ.Σ. μέσω των ομαδικών συμπεριφορών. Κατόπιν, εξήχθη ο δείκτης Spearman για να διαπιστωθεί η σχέση μεταξύ της Π.Υ.Σ. (ατομική) και της συμμετοχής σε υπαίθριες δραστηριότητες. Διαπιστώθηκε μια

στατιστικά σημαντική, θετική αλλά χαμηλή συσχέτιση μεταξύ των δυο μεταβλητών $r(101)=[0.394]$, $p<0.001$. Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι η συμμετοχή των ατόμων σε υπαίθριες δραστηριότητες συνδέεται σε χαμηλό βαθμό με την ατομική Π.Υ.Σ. Για παράδειγμα, η πεζοπορία ή η κολύμβηση δεν συνδέονται σημαντικά με την χρήση του κλιματιστικού από ένα άτομο στην οικία του.

Στη συνέχεια εξήχθη ο δείκτης Spearman για να διαπιστωθεί η σχέση μεταξύ της περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενης πληροφόρησης και της συμμετοχής σε υπαίθριες δραστηριότητες. Διαπιστώθηκε μια στατιστικά σημαντική, θετική αλλά χαμηλή συσχέτιση μεταξύ των δυο μεταβλητών $r(101)=[0.383]$, $p<0.001$. Δηλαδή η συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες συνδέεται σε χαμηλό βαθμό την πληροφόρηση των ατόμων για το περιβάλλον.

Κατόπιν, εξήχθη ο δείκτης Spearman για να διαπιστωθεί η σχέση μεταξύ των περιβαλλοντικά πιστεύω (γνωστική διάσταση) και της συμμετοχής σε υπαίθριες δραστηριότητες. Διαπιστώθηκε μια στατιστικά σημαντική, θετική αλλά χαμηλή συσχέτιση μεταξύ των δυο μεταβλητών $r(101)=[0.297]$, $p=0.002$. Αυτό σημαίνει ότι η συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες λίγο συνδέεται με τα περιβαλλοντικά «πιστεύω» των ατόμων.

Κατόπιν, εξήχθη ο δείκτης Spearman για να διαπιστωθεί η σχέση μεταξύ των περιβαλλοντικά πιστεύω (συναισθηματική διάσταση) και της συμμετοχής σε υπαίθριες δραστηριότητες. Διαπιστώθηκε μια στατιστικά σημαντική, θετική αλλά χαμηλή συσχέτιση μεταξύ των δυο μεταβλητών $r(101)=[0.261]$, $p=0.008$. Αυτό σημαίνει ότι η συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες συνδέεται αλλά με τη συναισθηματική διάσταση των περιβαλλοντικών «πιστεύω» των ατόμων.

Στη συνέχεια, εξήχθη ο δείκτης Spearman για να διαπιστωθεί η σχέση μεταξύ της προδιάθεσης για περιβαλλοντική δράση και της συμμετοχής σε υπαίθριες δραστηριότητες. Διαπιστώθηκε μια στατιστικά σημαντική, θετική και μέτρια συσχέτιση μεταξύ των δυο μεταβλητών $r(101)=[0.506]$, $p<0.001$. Δηλαδή η συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες και η προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση συσχετίζονται σε ένα μέτριο βαθμό προς την ίδια «κατεύθυνση».

Τέλος, υπολογίστηκε ο δείκτης Spearman για να διαπιστωθεί η σχέση μεταξύ του περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και της συμμετοχής σε υπαίθριες δραστηριότητες. Διαπιστώθηκε μια στατιστικά σημαντική, θετική και μέτρια συσχέτιση μεταξύ των δυο μεταβλητών $r(101)=[0.471]$, $p<0.001$.

Πίνακας 72: Δείκτης συσχέτισης Spearman's r

		Συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες
Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά	Spearman's rho	,497**
	Sig. (2-tailed)	,000
	N	103
Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (Ομαδική)	Spearman's rho	,527**
	Sig. (2-tailed)	,000
	N	103
Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (Ατομική)	Spearman's rho	,394**
	Sig. (2-tailed)	,000
	N	103
Περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση	Spearman's rho	,383**
	Sig. (2-tailed)	,000
	N	103
Περιβαλλοντικά "πιστεύω"-γνωστική διάσταση	Spearman's rho	,297**
	Sig. (2-tailed)	,002
	N	103
Περιβαλλοντικά "πιστεύω"-συναισθηματική διάσταση	Spearman's rho	,261**
	Sig. (2-tailed)	,008
	N	103
Προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση	Spearman's rho	,506**
	Sig. (2-tailed)	,000

	N	103
Περιβαλλοντικό ενδιαφέρον	Spearman's rho	,471**
	Sig. (2-tailed)	,000
	N	103

Περνώντας στο κομμάτι των παλινδρομήσεων, έχοντας ως εξαρτημένη μεταβλητή την Π.Υ.Σ, παρατηρούμε ότι συνολικά η παλινδρόμηση είναι στατιστικά σημαντική, $F(15,101)=10.395$, $p<0.001$. Ύστερα, βάσει του προσαρμοσμένου συντελεστή προσδιορισμού R^2 , το ποσοστό της μεταβλητότητας της Περιβαλλοντικά Υπεύθυνης Συμπεριφοράς που ερμηνεύεται από τις ανεξάρτητες μεταβλητές είναι 58,3%. Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα, στην Περιβαλλοντικά Υπεύθυνη Συμπεριφορά στατιστικά σημαντικά επίδραση ασκούν οι μεταβλητές της συμμετοχής σε υπαίθριες δραστηριότητες ($B=0,211$, $t=2.672$, $p=0.009$) και του περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος ($B=0,210$, $t=5.592$, $p<0.001$). Μάλιστα, η επίδραση που προκύπτει είναι θετική, γεγονός το οποίο σημαίνει ότι η Π.Υ.Σ μπορεί να ενισχυθεί όσο περισσότερο εμπλέκεται το άτομο σε υπαίθριες δραστηριότητες.

Πίνακας 73: Αποτελέσματα πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης (Π.Υ.Σ)

Coefficients ^a					
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	Sig.
		B	Std. Error	Beta	
1	(Constant)	-9,843	5,374		,070
	Φύλο	,150	1,149	,010	,896
	Ηλικία	,363	,530	,072	,495
	Εκπαιδευτικό επίπεδο	,145	,529	,026	,784
	Αριθμός τέκνων	-,070	,817	-,011	,932
	Μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα	,000	,001	-,032	,766
	Επάγγελμα=Ιδιωτικός	1,062	1,432	,062	,460
	Υπάλληλος				
	Επάγγελμα=Ελεύθερος επαγγελματίας	-,065	2,052	-,003	,975
	Επάγγελμα=Ανεργος	-3,050	1,884	-,144	,109

Επάγγελμα=Συνταξιούχος	1,389	1,864	,062	,745	,458
Επάγγελμα=Φοιτητής	3,704	4,098	,068	,904	,369
Οικογενειακή κατάσταση=Άγαμος	-1,117	1,873	-,073	-,597	,552
Οικογενειακή κατάσταση=Διαζευγμένος	-2,651	2,255	-,089	-1,175	,243
Οικογενειακή κατάσταση=Χήρος	-2,290	3,096	-,052	-,740	,462
Συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες	,211	,079	,225	2,672	,009
Περιβαλλοντικό ενδιαφέρον	,210	,038	,552	5,592	,000

a. Dependent Variable: Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά

Προχωρώντας στην παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή το Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον, η παλινδρόμηση είναι συνολικά στατιστικά σημαντική, $F(15,86)=2,663$, $p<.001$. Μάλιστα, ερμηνεύεται το 63,4% της μεταβλητότητάς της από τις ανεξάρτητες μεταβλητές. Στο Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον στατιστικά σημαντικά επίδραση ασκούν οι μεταβλητές της ηλικίας ($B=3.015$, $t=2.383$, $p=0.019$), του επαγγέλματος (φοιτητής) ($B=23.504$, $t=2.400$, $p=0.019$), της συμμετοχής σε υπαίθριες δραστηριότητες ($B=0.490$, $t=2.516$, $p=0.014$), αλλά και της Περιβαλλοντικά Υπεύθυνης Συμπεριφοράς ($B=1.269$, $t=5.592$, $p<0.001$). Άρα, δεδομένης της θετικής επίδρασης των ανωτέρω μεταβλητών, τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, οι φοιτητές, όσα έχουν περισσότερο υπεύθυνη περιβαλλοντική συμπεριφορά και συμμετέχουν περισσότερο σε υπαίθριες δραστηριότητες, είναι πιο πιθανό να έχουν και μεγαλύτερο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον συγκριτικά με τους υπόλοιπους, κατά μέσο όρο.

Πίνακας 74: Αποτελέσματα πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή το Περιβαλλοντικό Ενδιαφέρον.

Coefficients^a					
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	Sig.
		B	Std. Error	Beta	
1	(Constant)	85,201	9,835		,000
	Φύλο	-,352	2,824	-,009	,901
	Ηλικία	3,015	1,265	,229	,019
	Εκπαιδευτικό επίπεδο	2,166	1,280	,150	,094
	Αριθμός τέκνων	-3,763	1,967	-,217	,059
	Μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα	,002	,001	,153	,121
	Επάγγελμα=Ιδιωτικός	-1,705	3,525	-,038	,630
	Υπάλληλος				
	Επάγγελμα=Ελεύθερος επαγγελματίας	,061	5,041	,001	,990
	Επάγγελμα=Ανεργος	4,851	4,670	,087	,302
	Επάγγελμα=Συνταξιούχος	-4,982	4,562	-,084	,278
	Επάγγελμα=Φοιτητής	23,504	9,793	,165	,019
	Οικογενειακή κατάσταση=Άγαμος	-3,492	4,595	-,087	,449
	Οικογενειακή κατάσταση=Διαζευγμένος	-7,294	5,530	-,094	,191
	Οικογενειακή κατάσταση=Χήρος	11,953	7,522	,103	,116
	Συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες	,490	,195	,199	,014
	Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά	1,269	,227	,484	,000

a. Dependent Variable: Περιβαλλοντικό ενδιαφέρον

Προχωράμε για να διαπιστώσουμε τη σχέση μεταξύ δημογραφικών χαρακτηριστικών και των μεταβλητών μέσω του ελέγχου Independent samples t-test. Δεν διαπιστώνεται στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στη μέση τιμή ανδρών και γυναικών, σε καμία περίπτωση, καθώς η πιθανότητα του ελέγχου υπερβαίνει το επίπεδο σημαντικότητας 5%.

Πίνακας 75: Έλεγχος t για την επίδραση του φύλου

			Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means			
			F	Sig.	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Differenc e
Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά	Equal assumed	variances	1,17	0,282	0,55	101	0,584	0,83488
	Equal assumed	variances not			0,563	97,122	0,575	0,83488
Περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση	Equal assumed	variances	1,439	0,233	-0,598	101	0,551	-0,95078
	Equal assumed	variances not			-0,614	98,061	0,541	-0,95078
Προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση	Equal assumed	variances	4,317	0,04	-0,005	101	0,996	-0,00581
	Equal assumed	variances not			-0,005	100,736	0,996	-0,00581
Περιβαλλοντικό ενδιαφέρον	Equal assumed	variances	0,386	0,536	0,508	101	0,613	2,00969
	Equal assumed	variances not			0,521	98,009	0,603	2,00969

Αντίστοιχα, για τις μεταβλητές που δεν ακολουθούν την κανονική κατανομή, εφαρμόστηκε ο μη παραμετρικός έλεγχος Mann-Whitney. Ομοίως, σύμφωνα με τον πίνακα παρακάτω, δεν προκύπτει καμία στατιστικά σημαντική διαφορά στις κατανομές των μεταβλητών με βάση τις ομάδες που δημιουργούνται με βάση το φύλο.

Πίνακας 76: Μη παραμετρικός έλεγχος Mann-Whitney για την επίδραση του φύλου

	Null Hypothesis	Test	Sig.	Decision
1	The distribution of Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (Ομαδική) is the same across categories of Φύλο.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,830	Retain the null hypothesis.
2	The distribution of Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (Ατομική) is the same across categories of Φύλο.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,409	Retain the null hypothesis.
3	The distribution of Συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες is the same across categories of Φύλο.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,317	Retain the null hypothesis.
4	The distribution of Περιβαλλοντικά "πιστεύω"-γνωστική διάσταση is the same across categories of Φύλο.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,235	Retain the null hypothesis.
5	The distribution of Περιβαλλοντικά "πιστεύω"-συναισθηματική διάσταση is the same across categories of Φύλο.	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	,135	Retain the null hypothesis.

Asymptotic significances are displayed. The significance level is ,050.

Αναφορικά με την **ηλικία** εφαρμόσαμε τον έλεγχο Oneway Anova για τις τέσσερις μεταβλητές που δεν ακολουθούν την κανονική κατανομή. Δηλαδή για να διαπιστωθεί αν η μέση τιμή της Π.Υ.Σ., της περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενης πληροφόρησης, της προδιάθεσης για περιβαλλοντική δράση και του περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος διαφοροποιείται σε στατιστικά σημαντικό βαθμό ανάλογα με την ηλικία των συμμετεχόντων. Όπως προέκυψε, δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στο επίπεδο των τεσσάρων μεταβλητών ανάλογα με την ηλικία των συμμετεχόντων, $F(4,101)=0.920$, $p=0.456$, $F(4,101)=1.336$, $p=0.262$, $F(4,101)=0.801$, $p=0.527$, $F(4,101)=1.223$, $p=0.306$.

Πίνακας 77: Έλεγχος one-way ANOVA για την επίδραση της ηλικίας

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Περιβαλλοντικά συμπεριφορά	υπεύθυνη	Between Groups	209,958	4	52,489	,920	,456
		Within Groups	5536,797	97	57,080		
		Total	5746,755	101			
Περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση		Between Groups	334,171	4	83,543	1,336	,262
		Within Groups	6063,682	97	62,512		
		Total	6397,853	101			
Προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση		Between Groups	110,744	4	27,686	,801	,527
		Within Groups	3352,834	97	34,565		
		Total	3463,578	101			
Περιβαλλοντικό ενδιαφέρον		Between Groups	1899,185	4	474,796	1,223	,306
		Within Groups	37670,070	97	388,351		
		Total	39569,255	101			

Αντίστοιχα, για τις μεταβλητές που δεν ακολουθούν την κανονική κατανομή, εφαρμόστηκε ο έλεγχος Kruskal-Wallis. Όπως προέκυψε, δεν υπάρχει κάποια στατιστικά σημαντική διαφορά στις κατανομές των μεταβλητών με βάση τις ομάδες που δημιουργούνται από την ηλικία των συμμετεχόντων, αφού το p-value του ελέγχου υπερβαίνει σε όλες τις περιπτώσεις το επίπεδο σημαντικότητας 5%.

Πίνακας 78: Μη παραμετρικός έλεγχος Kruskal-Wallis για την επίδραση της ηλικίας

	Null Hypothesis	Test	Sig.	Decision
1	The distribution of Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (Ομαδική) is the same across categories of Ηλικία.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,579	Retain the null hypothesis.
2	The distribution of Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (Ατομική) is the same across categories of Ηλικία.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,390	Retain the null hypothesis.
3	The distribution of Συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες is the same across categories of Ηλικία.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,119	Retain the null hypothesis.
4	The distribution of Περιβαλλοντικά "πιστεύω"-γνωστική διάσταση is the same across categories of Ηλικία.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,983	Retain the null hypothesis.
5	The distribution of Περιβαλλοντικά "πιστεύω"-συναισθηματική διάσταση is the same across categories of Ηλικία.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,390	Retain the null hypothesis.

Asymptotic significances are displayed. The significance level is ,050.

Σε ό,τι αφορά την **εκπαίδευση** διεξήχθη έλεγχος oneway ANOVA για να διαπιστωθεί αν η μέση τιμή της Π.Υ.Σ. διαφοροποιείται σε στατιστικά σημαντικό βαθμό ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης των συμμετεχόντων. Όπως προέκυψε, υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στην Π.Υ.Σ. ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης των συμμετεχόντων $F(6,102)=3.139$, $p=0.007$. Επίσης η μέση τιμή της προδιάθεσης για μελλοντική δράση διαφοροποιείται σε στατιστικά σημαντικό βαθμό ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης των ερωτηθέντων $F(6,102)=4.089$, $p=0.001$. Αντίστοιχα, η μέση τιμή για το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον διαφοροποιείται σε στατιστικά σημαντικό βαθμό ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης των ερωτηθέντων $F(6,102)=3.865$, $p=0.002$. Αντίθετα, η μέση τιμή για την περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση δεν διαφοροποιείται σε στατιστικά σημαντικό βαθμό ανάλογα με την εκπαίδευση των συμμετεχόντων $F(6,102)=1.231$, $p=0.297$.

Για την Π.Υ.Σ. η μέση τιμή στους αποφοίτους δημοτικού είναι 17, για τους αποφοίτους γυμνασίου έχουμε μέση τιμή 22,6250 και τυπική απόκλιση 6,73875 (δηλαδή $M=22.6250$, $SD=6,73875$), για τους αποφοίτους λυκείου έχουμε $M=28,8$, $SD=7,29528$ για τους αποφοίτους ΙΕΚ/Κολλεγίου έχουμε $M=26,25$, $SD=8,00142$ για τους αποφοίτους ΑΕΙ/ΤΕΙ έχουμε $M=29,4103$, $SD=7,45766$ για τους κατόχους μεταπτυχιακού έχουμε $M=32,1111$, $SD=6,17289$ και για τους κατόχους διδακτορικού $M=35,6$, $SD=4,82701$.

Για την προδιάθεση για μελλοντική δράση καταγράφεται $M=21,6250$, $SD=6,20915$ για τους αποφοίτους γυμνασίου, για τους αποφοίτους λυκείου καταγράφεται $M=24,7000$, $SD=4,79144$, για τους αποφοίτους ΙΕΚ/Κολλεγίου καταγράφεται $M=24,0833$, $SD=7,39113$, για τους αποφοίτους ΑΕΙ-ΤΕΙ καταγράφεται

$M=27,7692$, $SD=5,60292$, για τους κατόχους μεταπτυχιακού καταγράφεται $M=29,7222$, $SD=3,70700$, ενώ για τους κατόχους διδακτορικού καταγράφεται $M=31,6$, $SD=3,43511$. Για το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον σημειώνεται $M=130,5000$, $SD=20,02142$ στους αποφοίτους γυμνασίου, $M=145,2000$, $SD=19,79527$ στους αποφοίτους λυκείου, ενώ καταγράφεται $M=153,3333$, $SD=22,19063$ στους αποφοίτους ΙΕΚ/Κολλεγίου. Στους αποφοίτους ΑΕΙ/ΤΕΙ καταγράφεται $M=157,1538$, $SD=16,38603$, ενώ για τους κατόχους μεταπτυχιακού έχουμε $M=159,3333$, $SD=17,82926$. Τέλος, για τους κατόχους διδακτορικού έχουμε $M=165,8000$, $SD=13,75500$.

Πίνακας 79: Έλεγχος one-way ANOVA για την επίδραση της εκπαίδευσης

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Περιβαλλοντικά συμπεριφορά	υπεύθυνη	Between Groups	959,019	6	159,836	3,139	,007
		Within Groups	4887,739	96	50,914		
		Total	5846,757	102			
Περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση		Between Groups	459,058	6	76,510	1,231	,297
		Within Groups	5966,243	96	62,148		
		Total	6425,301	102			
Προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση		Between Groups	710,711	6	118,452	4,089	,001
		Within Groups	2780,726	96	28,966		
		Total	3491,437	102			
Περιβαλλοντικό ενδιαφέρον		Between Groups	7737,635	6	1289,606	3,865	,002
		Within Groups	32031,744	96	333,664		
		Total	39769,379	102			

Στη συνέχεια διεξήχθη έλεγχος Kruskal-Wallis για τις μεταβλητές που δεν ακολουθούν την κανονική κατανομή. Όπως προέκυψε, η ομαδική περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά ($p=0.054$) αλλά και η συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες ($p=0.942$) δεν διαφέρουν σε στατιστικά σημαντικό βαθμό ανάλογα με το επίπεδο της εκπαίδευσης. Αντίθετα, η κατανομή της ατομικής περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς βρέθηκε σε στατιστικά σημαντικό βαθμό διαφορετική ανάλογα με το επίπεδο της εκπαίδευσης ($p=0.005$). Οι διαφορές στην ατομική Π.Υ.Σ. αφορούν τους

αποφοίτους δημοτικού σε σχέση με όσους έχουν μεταπτυχιακό ($p=0.042$), τους αποφοίτους γυμνασίου σε σχέση με τους αποφοίτους ΑΕΙ-ΤΕΙ ($p=0.024$), τους αποφοίτους γυμνασίου σε σχέση με όσους κατέχουν διδακτορικό ($p=0.019$), τους αποφοίτους γυμνασίου σε σχέση με όσους κατέχουν μεταπτυχιακό ($p=0.001$), τους αποφοίτους ΙΕΚ/Κολλεγίου σε σχέση με όσους έχουν μεταπτυχιακό ($p=0.003$) και τέλος, τους αποφοίτους λυκείου σε σχέση με όσους κατέχουν μεταπτυχιακό ($p=0.035$).

Επίσης η κατανομή των περιβαλλοντικών πιστεύω-γνωστική διάσταση βρέθηκε σε στατιστικά σημαντικό βαθμό διαφορετική ανάλογα με το επίπεδο της εκπαίδευσης ($p=0.011$). Οι διαφορές στις κατανομές αφορούν στους αποφοίτους γυμνασίου σε σχέση με τους αποφοίτους λυκείου, τους αποφοίτους ($p=0.021$), τους αποφοίτους γυμνασίου συγκριτικά με τους κατόχους μεταπτυχιακού ($p=0.001$), τους αποφοίτους γυμνασίου σε σχέση με τους αποφοίτους ΙΕΚ-Κολλεγίου ($p=0.002$), τους αποφοίτους γυμνασίου σε σχέση με τους αποφοίτους ΑΕΙ-ΤΕΙ ($p=0.000$), αλλά και τους αποφοίτους γυμνασίου σε σχέση με τους κατόχους διδακτορικού ($p=0.006$). Για την κατανομή των περιβαλλοντικών πιστεύω-συναισθηματική διάσταση η κατανομή βρέθηκε σε στατιστικά σημαντικό βαθμό διαφορετική ανάλογα με το επίπεδο της εκπαίδευσης ($p=0.007$). Οι διαφορές στις κατανομές αφορούν τους αποφοίτους γυμνασίου σε σχέση με τους αποφοίτους ΑΕΙ-ΤΕΙ ($p=0.001$), αλλά και τους αποφοίτους γυμνασίου σε σχέση με τους κατόχους μεταπτυχιακού ($p=0.002$).

Πίνακας 80: Έλεγχος Kruskal-Wallis σχετικά με την επίδραση της εκπαίδευσης

	Null Hypothesis	Test	Sig.	Decision
1	The distribution of Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (Ομαδική) is the same across categories of Εκπαιδευτικό επίπεδο.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,054	Retain the null hypothesis.
2	The distribution of Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (Ατομική) is the same across categories of Εκπαιδευτικό επίπεδο.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,005	Reject the null hypothesis.
3	The distribution of Συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες is the same across categories of Εκπαιδευτικό επίπεδο.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,942	Retain the null hypothesis.
4	The distribution of Περιβαλλοντικά "πιστεύω"-γνωστική διάσταση is the same across categories of Εκπαιδευτικό επίπεδο.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,011	Reject the null hypothesis.
5	The distribution of Περιβαλλοντικά "πιστεύω"-συναισθηματική διάσταση is the same across categories of Εκπαιδευτικό επίπεδο.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,007	Reject the null hypothesis.

Asymptotic significances are displayed. The significance level is ,050.

Αναφορικά με το **επάγγελμα** διεξήχθη έλεγχος oneway ANOVA για να διαπιστωθεί αν η μέση τιμή της Π.Υ.Σ. διαφοροποιείται σε στατιστικά σημαντικό βαθμό ανάλογα με το επάγγελμα των συμμετεχόντων. Όπως προέκυψε, υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στην Π.Υ.Σ. ανάλογα με το επάγγελμα των συμμετεχόντων $F(5,102)=4.798, p=0.001$.

Η post-hoc Bonferroni ανάλυση έδειξε πως οι ιδιωτικοί υπάλληλοι έχουν κατά μέσο όρο **υψηλότερη** Π.Υ.Σ. σε σχέση με τους ανέργους ($d=8.05926, p=0.008, 95\% \text{ CI}[1.3218, 14.7967]$). Επίσης οι δημόσιοι υπάλληλοι έχουν κατά μέσο όρο χαμηλότερη Π.Υ.Σ. συγκριτικά με τους ανέργους ($d=8.36250, p=0.003, 95\% \text{ CI}[1.8157, 14.9093]$).

Ακόμη, οι άνεργοι έχουν κατά μέσο όρο **χαμηλότερη** Π.Υ.Σ. συγκριτικά με τους φοιτητές ($d=-17.1333$, $p=0.003$, 95% CI[-30.3654, -3.9012]).

Σε ό,τι αφορά την περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση διεξήχθη έλεγχος oneway ANOVA και διαπιστώθηκε πως υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάλογα με το επάγγελμα των συμμετεχόντων $F(5,102)=3.339$, $p=0.008$. Η post-hoc Bonferroni ανάλυση έδειξε πως οι άνεργοι έχουν κατά μέσο **χαμηλότερη** Π.Υ.Σ. συγκριτικά με τους φοιτητές ($d=-16.20000$, $p=0.014$, 95% CI[-30.5094, -1.8906]).

Αναφορικά με την προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση διεξήχθη έλεγχος oneway ANOVA για να διαπιστωθεί αν η μέση τιμή της μεταβλητής διαφοροποιείται σε στατιστικά σημαντικό βαθμό ανάλογα με το επάγγελμα των συμμετεχόντων. Όπως προέκυψε, υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάλογα με το επάγγελμα των συμμετεχόντων $F(5,102)=3.075$, $p=0.013$. Η post-hoc Bonferroni ανάλυση έδειξε πως οι δημόσιοι υπάλληλοι συγκεντρώνουν υψηλότερη κατά μέσο όρο προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση σε σχέση με τους ανέργους ($d=5.71875$, $p=0.022$, 95% CI[0.4694, 10.9681]).

Για το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον διεξήχθη έλεγχος oneway ANOVA για να διαπιστωθεί αν η μέση τιμή της μεταβλητής διαφοροποιείται σε στατιστικά σημαντικό βαθμό ανάλογα με το επάγγελμα των συμμετεχόντων. Όπως προέκυψε, υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάλογα με το επάγγελμα των συμμετεχόντων $F(5,102)=2.698$, $p=0.025$. Η post-hoc Bonferroni ανάλυση έδειξε πως οι άνεργοι καταγράφουν κατά μέσο όρο χαμηλότερο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον σε σχέση με τους φοιτητές ($d=-36.46667$, $p=0.046$, 95% CI[-72.5793, -0.3541]).

Πίνακας 81: Έλεγχος one-way ANOVA σχετικά με την επίδραση του επαγγέλματος

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Περιβαλλοντικά συμπεριφορά	υπεύθυνη	Between Groups	1159,246	5	231,849	4,798	,001
		Within Groups	4687,511	97	48,325		
		Total	5846,757	102			
Περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση		Between Groups	943,436	5	188,687	3,339	,008
		Within Groups	5481,865	97	56,514		
		Total	6425,301	102			
Προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση		Between Groups	477,686	5	95,537	3,075	,013
		Within Groups	3013,751	97	31,070		
		Total	3491,437	102			
Περιβαλλοντικό ενδιαφέρον		Between Groups	4855,184	5	971,037	2,698	,025
		Within Groups	34914,195	97	359,940		
		Total	39769,379	102			

Για τις μεταβλητές που δεν ακολουθούν την κανονική κατανομή πραγματοποιήθηκε έλεγχος Kruskal-Wallis. Πιο συγκεκριμένα, η κατανομή της ομαδικής περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς βρέθηκε σε στατιστικά σημαντικό βαθμό διαφορετική ανάλογα με το επίπεδο της εκπαίδευσης ($p=0.001$). Από τις συγκρίσεις ανά ζεύγη, οι διαφορές στην ομαδική περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά αφορούν τους ανέργους σε σχέση με τους δημοσίους υπαλλήλους ($p=0.001$) και τους ανέργους σε σχέση με τους ιδιωτικούς υπαλλήλους ($p=0.001$), Για την ατομική περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά διεχρήχθη έλεγχος Kruskal-Wallis και διαπιστώθηκε πως η κατανομή της συγκεκριμένης μεταβλητής διαφέρει σε στατιστικά σημαντικό βαθμό διαφορετική ανάλογα με το επίπεδο της εκπαίδευσης ($p=0.005$). Οι διαφορές στην ατομική περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά αφορούν τους ανέργους σε σχέση με τους δημοσίους υπαλλήλους ($p=0.001$), τους ανέργους συγκριτικά με τους συνταξιούχους ($p=0.003$), τους ανέργους σε σχέση με τους φοιτητές ($p=0.002$). Οι κατανομές των μεταβλητών συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες

($p=0.20$), περιβαλλοντικά «πιστεύω»-γνωστική διάσταση ($p=0.263$) και περιβαλλοντικά «πιστεύω»-συναισθηματική διάσταση ($p=0.172$) δεν διαφέρουν σε στατιστικά σημαντικό βαθμό ανάλογα με το επάγγελμα.

Πίνακας 82: Μη παραμετρικός έλεγχος Kruskal-Wallis για την επίδραση του επαγγέλματος

	Null Hypothesis	Test	Sig.	Decision
1	The distribution of Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (Ομαδική) is the same across categories of Επάγγελμα.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,001	Reject the null hypothesis.
2	The distribution of Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (Ατομική) is the same across categories of Επάγγελμα.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,005	Reject the null hypothesis.
3	The distribution of Συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες is the same across categories of Επάγγελμα.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,020	Reject the null hypothesis.
4	The distribution of Περιβαλλοντικά "πιστεύω"-γνωστική διάσταση is the same across categories of Επάγγελμα.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,263	Retain the null hypothesis.
5	The distribution of Περιβαλλοντικά "πιστεύω"-συναισθηματική διάσταση is the same across categories of Επάγγελμα.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,172	Retain the null hypothesis.

Asymptotic significances are displayed. The significance level is ,050.

Αναφορικά με την οικογενειακή κατάσταση διεξήχθη έλεγχος oneway ANOVA για να διαπιστωθεί αν η μέση τιμή της Π.Υ.Σ. διαφοροποιείται σε στατιστικά σημαντικό βαθμό ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων. Όπως προέκυψε, υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στην Π.Υ.Σ. ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων $F(3,102)=4.845$, $p=0.003$. Η post Bonferroni ανάλυση έδειξε πως οι έγγαμοι έχουν κατά μέσο όρο υψηλότερη Π.Υ.Σ. σε σχέση με τους διαζευγμένους ($d=9.67308$, $p=0.007$, 95% CI[1.8947, 174515]).

Για την περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση διεξήχθη έλεγχος oneway ANOVA για να διαπιστωθεί αν η μέση τιμή της μεταβλητής διαφοροποιείται

σε στατιστικά σημαντικό βαθμό ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων. Όπως προέκυψε, υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στην περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων $F(3,102)=5.086, p=0.003$. Η post Bonferroni ανάλυση έδειξε πως οι έγγαμοι έχουν κατά μέσο όρο υψηλότερη περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση συγκριτικά με τους άγαμους ($d=4.44418, p=0.033, 95\% \text{ CI}[0.2275, 8.6609]$).

Για την προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση διαπιστώθηκε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων $F(3,102)=4952, p=0.003$. Η post Bonferroni ανάλυση έδειξε πως οι έγγαμοι έχουν κατά μέσο όρο υψηλότερη προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση σε σχέση με τους διαζευγμένους ($d=7.500000, p=0.007, 95\% \text{ CI}[1.4976, 13.5024]$). Επίσης οι διαζευγμένοι έχουν κατά μέσο όρο χαμηλότερη προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση σε σχέση με τους χήρους ($d=-12.66667, p=0.008, 95\% \text{ CI}[-22.9549, -2.3784]$). Ακόμη, οι διαζευγμένοι έχουν κατά μέσο όρο χαμηλότερη προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση σε σχέση με τους άγαμους ($d=-6.51220, p=0.030, 95\% \text{ CI}[-12.6094, -0.4150]$).

Για το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον διαπιστώθηκε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων $F(3,102)=6.544, p=0.000$. Η post Bonferroni ανάλυση έδειξε πως οι έγγαμοι έχουν κατά μέσο όρο υψηλότερο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον σε σχέση με τους διαζευγμένους ($d=26.23626, p=0.003, 95\% \text{ CI}[6.3902, 46.0824]$). Επίσης οι διαζευγμένοι έχουν κατά μέσο όρο χαμηλότερο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον σε σχέση με τους χήρους ($d=-47.76190, p=0.002, 95\% \text{ CI}[-81.7784, -13.7454]$).

Για την περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά διαπιστώθηκε πως υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων $F(3,102)=4,845$, $p=0.003$. Η post Bonferroni ανάλυση έδειξε πως οι έγγαμοι έχουν κατά μέσο όρο υψηλότερη Π.Υ.Σ. σε σχέση με τους διαζευγμένους ($d=9,67308$, $p=0.007$, 95% CI[1,8947, 17.4515]). Επίσης, η post Bonferroni ανάλυση έδειξε πως οι διαζευγμένοι έχουν κατά μέσο όρο χαμηλότερη περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά σε σχέση με τους χήρους ($d=-14,00000$, $p=0.034$, 95% CI[-27,3323, -0,6677]).

Για την περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση διαπιστώθηκε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων $F(3,102)=5.086$, $p=0.003$. Η post Bonferroni ανάλυση έδειξε πως οι άγαμοι διαθέτουν κατά μέσο όρο χαμηλότερη περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση σε σχέση με τους έγγαμους ($d=-4,44418$, $p=0.033$, 95% CI[-8,6609, -0,2275]). Επίσης η post Bonferroni ανάλυση έδειξε πως οι διαζευγμένοι διαθέτουν κατά μέσο όρο χαμηλότερη περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση σε σχέση με τους έγγαμους ($d=-8,26648$, $p=0.044$, 95% CI[-16,3949, -0,1381]).

Πίνακας 83: Έλεγχος one-way ANOVA για την επίδραση της οικογενειακής κατάστασης

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Περιβαλλοντικά συμπεριφορά	υπεύθυνη	Between Groups	748,534	3	249,511	4,845	,003
		Within Groups	5098,223	99	51,497		
		Total	5846,757	102			
Περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση		Between Groups	858,030	3	286,010	5,086	,003
		Within Groups	5567,271	99	56,235		
		Total	6425,301	102			
Προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση		Between Groups	455,526	3	151,842	4,952	,003
		Within Groups	3035,911	99	30,666		
		Total	3491,437	102			
Περιβαλλοντικό ενδιαφέρον		Between Groups	6581,018	3	2193,673	6,544	,000
		Within Groups	33188,360	99	335,236		
		Total	39769,379	102			

Για τις μεταβλητές που δεν ακολουθούν την κανονική κατανομή πραγματοποιήθηκε έλεγχος Kruskal-Wallis. Η κατανομή της ομαδικής περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς βρέθηκε σε στατιστικά σημαντικό βαθμό διαφορετική ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση ($p=0.015$). Από τις συγκρίσεις ανά ζεύγη, προέκυψε πως οι διαφορές στην κατανομή της ομαδικής περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς αφορούν τους διαζευγμένους σε σχέση με τους έγγαμους ($p=0.010$) και τους διαζευγμένους σε σχέση με τους χήρους ($p=0.009$).

Επίσης η κατανομή της ατομικής περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς βρέθηκε σε στατιστικά σημαντικό βαθμό διαφορετική ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση ($p=0.008$). Οι διαφορές στην κατανομή της ατομικής περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά αφορούν τους διαζευγμένους σε σχέση με τους έγγαμους ($p=0.001$).

Ακόμη η κατανομή των περιβαλλοντικών «πιστεύω»-γνωστική διάσταση βρέθηκε σε στατιστικά σημαντικό βαθμό διαφορετική ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση ($p=0.006$). Οι διαφορές στην ομαδική περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά αφορούν τους διαζευγμένους σε σχέση με τους χήρους ($p=0.001$), τους διαζευγμένους σε σχέση με του άγαμους ($p=0.017$) αλλά και τους διαζευγμένους σε σχέση με τους έγγαμους ($p=0.015$).

Σημειώνεται οι κατανομές των περιβαλλοντικών πιστεύω (συναισθηματική διάσταση) και της συμμετοχής σε υπαίθριες δραστηριότητες βρέθηκαν διαφορετικές σε στατιστικά σημαντικό βαθμό ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση ($p=0.040$ και $p=0.032$ αντίστοιχα). Οι διαφορές στα περιβαλλοντικά πιστεύω (συναισθηματική διάσταση) αφορούν τους διαζευγμένους σε σχέση με τους άγαμους ($p=0.015$), ενώ οι

διαφορές στη συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες αφορούν τους διαζευγμένους σε σχέση με τους χήρους ($p=0.009$) και τους άγαμους σε σχέση με τους χήρους ($p=0.033$).

Πίνακας 84: Μη παραμετρικός έλεγχος Kruskal-Wallis για την επίδραση της οικογενειακής κατάστασης

	Null Hypothesis	Test	Sig.	Decision
1	The distribution of Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (Ομαδική) is the same across categories of Οικογενειακή κατάσταση.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,015	Reject the null hypothesis.
2	The distribution of Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (Ατομική) is the same across categories of Οικογενειακή κατάσταση.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,008	Reject the null hypothesis.
3	The distribution of Συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες is the same across categories of Οικογενειακή κατάσταση.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,040	Reject the null hypothesis.
4	The distribution of Περιβαλλοντικά "πιστεύω"-γνωστική διάσταση is the same across categories of Οικογενειακή κατάσταση.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,006	Reject the null hypothesis.
5	The distribution of Περιβαλλοντικά "πιστεύω"-συναισθηματική διάσταση is the same across categories of Οικογενειακή κατάσταση.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,032	Reject the null hypothesis.

Asymptotic significances are displayed. The significance level is ,050.

Αναφορικά με τον αριθμό των **παιδιών** διεξήχθη έλεγχος oneway ANOVA για να διαπιστωθεί αν η μέση τιμή της μεταβλητής διαφοροποιείται σε στατιστικά σημαντικό βαθμό ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών των συμμετεχόντων. Όπως προέκυψε, δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στην Π.Υ.Σ. ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών ($p=0.535$), δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στην περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών ($p=0.589$), δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στην προδιάθεση για

περιβαλλοντική δράση ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών ($p=0.592$) και, τέλος, δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών ($p=0.681$).

Πίνακας 85: Έλεγχος one-way ANOVA σχετικά με την επίδραση του αριθμού παιδιών

			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Περιβαλλοντικά συμπεριφορά	υπεύθυνη	Between Groups	182,292	4	45,573	,788	,535
		Within Groups	5664,465	98	57,801		
		Total	5846,757	102			
Περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση		Between Groups	180,359	4	45,090	,708	,589
		Within Groups	6244,942	98	63,724		
		Total	6425,301	102			
Προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση		Between Groups	97,396	4	24,349	,703	,592
		Within Groups	3394,041	98	34,633		
		Total	3491,437	102			
Περιβαλλοντικό ενδιαφέρον		Between Groups	911,896	4	227,974	,575	,681
		Within Groups	38857,483	98	396,505		
		Total	39769,379	102			

Για τις μεταβλητές που δεν ακολουθούν την κανονική κατανομή πραγματοποιήθηκε έλεγχος Kruskal-Wallis. Πιο συγκεκριμένα, η κατανομή της ομαδικής περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς δεν βρέθηκε σε στατιστικά σημαντικό βαθμό διαφορετική ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών ($p=0.691$), η κατανομή της ατομικής περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς δεν βρέθηκε σε στατιστικά σημαντικό βαθμό διαφορετική ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών ($p=0.372$).

Επίσης η κατανομή της συμμετοχής σε υπαίθριες δραστηριότητες δεν βρέθηκε σε στατιστικά σημαντικό βαθμό διαφορετική ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών ($p=0.067$), ενώ η κατανομή των περιβαλλοντικών «πιστεύω»-γνωστική διάσταση δεν βρέθηκε σε στατιστικά σημαντικό βαθμό διαφορετική ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών ($p=0.585$).

Τέλος, η κατανομή των περιβαλλοντικών «πιστεύω»-συναισθηματική διάσταση δεν βρέθηκε σε στατιστικά σημαντικό βαθμό διαφορετική ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών ($p=0.406$).

Πίνακας 86: Μη παραμετρικός έλεγχος Kruskal-Wallis σχετικά με την επίδραση του αριθμού παιδιών

	Null Hypothesis	Test	Sig.	Decision
1	The distribution of Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (Ομαδική) is the same across categories of Αριθμός τέκνων.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,691	Retain the null hypothesis.
2	The distribution of Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (Ατομική) is the same across categories of Αριθμός τέκνων.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,372	Retain the null hypothesis.
3	The distribution of Συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες is the same across categories of Αριθμός τέκνων.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,067	Retain the null hypothesis.
4	The distribution of Περιβαλλοντικά "πιστεύω"-γνωστική διάσταση is the same across categories of Αριθμός τέκνων.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,585	Retain the null hypothesis.
5	The distribution of Περιβαλλοντικά "πιστεύω"-συναισθηματική διάσταση is the same across categories of Αριθμός τέκνων.	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	,406	Retain the null hypothesis.

Asymptotic significances are displayed. The significance level is ,050.

Σε ό,τι αφορά το **εισόδημα** διεξήχθη μη παραμετρική ανάλυση συσχέτισης Spearman για να διαπιστωθεί η συσχέτιση του εισοδήματος με τις μεταβλητές του παρακάτω πίνακα. Όπως προέκυψε, υπάρχει μια στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ μηνιαίου εισοδήματος και περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς ($p=0.001$). Από τα αποτελέσματα φαίνεται ότι υπάρχει μια γραμμική, χαμηλή και θετική συσχέτιση μεταξύ των δυο μεταβλητών $r(103)=0,315$, $p=0.001$.

Αναφορικά με τη σύνδεση μηνιαίου οικογενειακού εισοδήματος και ομαδικής περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς καταγράφηκε μια στατιστικά σημαντική

σχέση ($p=0.002$). Από τα αποτελέσματα προέκυψε ότι υπάρχει μια γραμμική, χαμηλή και θετική συσχέτιση μεταξύ των δυο μεταβλητών $r(103)=0,303, p=0.002$.

Για την ατομική περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά διαπιστώθηκε μια στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ μηνιαίου εισοδήματος και περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς ($p=0.008$). Από τα αποτελέσματα προέκυψε ότι υπάρχει μια γραμμική, χαμηλή και θετική συσχέτιση μεταξύ των δυο μεταβλητών $r(103)=0,261, p=0.001$

Αναφορικά με τη συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες δεν καταγράφηκε μια στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ μηνιαίου εισοδήματος και συμμετοχής σε υπαίθριες δραστηριότητες ($p=0.804$). Για την περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση καταγράφηκε μια στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ μηνιαίου εισοδήματος και περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενης πληροφόρησης ($p=0.001$). Από τα αποτελέσματα προέκυψε μια γραμμική, χαμηλή και θετική συσχέτιση μεταξύ των δυο μεταβλητών $r(103)=0,316, p=0.008$

Αναφορικά με τα περιβαλλοντικά «πιστεύω»-γνωστική διάσταση δεν καταγράφηκε μια στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ μηνιαίου εισοδήματος και της συγκεκριμένης μεταβλητής ($p=0.134$). Για τα περιβαλλοντικά «πιστεύω»-συναισθηματική διάσταση καταγράφηκε μια στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ μηνιαίου εισοδήματος και της συγκεκριμένης μεταβλητής ($p=0.005$). Από τα αποτελέσματα προέκυψε μια γραμμική, χαμηλή και θετική συσχέτιση μεταξύ των δυο μεταβλητών $r(103)=0,274, p=0.005$.

Για την προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση καταγράφηκε μια στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ μηνιαίου εισοδήματος και της συγκεκριμένης μεταβλητής

($p=0.008$). Από τα αποτελέσματα προέκυψε μια γραμμική, χαμηλή και θετική συσχέτιση μεταξύ των δυο μεταβλητών $r(103)=0,262$, $p=0.008$.

Για το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον καταγράφηκε μια στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ μηνιαίου εισοδήματος και της συγκεκριμένης μεταβλητής ($p=0.001$). Από τα αποτελέσματα προέκυψε μια γραμμική, χαμηλή και θετική συσχέτιση μεταξύ των δυο μεταβλητών $r(103)=0,321$, $p=0.001$.

Πίνακας 87: Δείκτης συσχέτισης Spearman's r για τη σχέση των μεταβλητών με το εισόδημα

		Μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα
Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά	Spearman's rho Sig. (2-tailed) N	,315** ,001 103
Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (Ομαδική)	Spearman's rho Sig. (2-tailed) N	,303** ,002 103
Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά (Ατομική)	Spearman's rho Sig. (2-tailed) N	,261** ,008 103
Συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες	Spearman's rho Sig. (2-tailed) N	-,025 ,804 103
Περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση	Spearman's rho Sig. (2-tailed) N	,316** ,001 103
Περιβαλλοντικά "πιστεύω"-γνωστική διάσταση	Spearman's rho Sig. (2-tailed) N	,148 ,134 103
Περιβαλλοντικά "πιστεύω"- συναισθηματική διάσταση	Spearman's rho Sig. (2-tailed) N	,274** ,005 103
Προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση	Spearman's rho Sig. (2-tailed) N	,262** ,008 103
Περιβαλλοντικό ενδιαφέρον	Spearman's rho Sig. (2-tailed)	,321** ,001

4 ΣΥΖΗΤΗΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

4.1 Η σύνδεση με τη θεωρία

Από τον έλεγχο των **συσχετίσεων** προέκυψε πως η συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες συνδέεται με την περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά. Επιπλέον, διαπιστώθηκε πως η συμμετοχή των ατόμων σε υπαίθριες δραστηριότητες επίσης συνδέεται με την Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά τόσο σε ομαδικό (περισσότερο) όσο και σε ατομικό επίπεδο (όμως λιγότερο συγκριτικά με την ομαδική Π.Υ.Σ.). Τα ανωτέρω ευρήματα επιβεβαιώνονται από τη θεωρία (Palmberg & Kuru, 2000; Hwang et al., 2000; Cottrell & Cottrell (2020; Pirchio et al., 2021; Αγαθαγγέλου και συν., 2021). Περαιτέρω, με βάση τα σχετικά ευρήματα, η συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες συνδέεται «ελαφρώς» με την περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση (Priest & Gass, 1997; Καλαϊτζίδης & Ουζούνης, 2000; Υφαντίδου & συν. 2009). Αναφορικά με τη συμμετοχή στις υπαίθριες δραστηριότητες και τα περιβαλλοντικά πιστεύω (συναισθηματική και γνωστική διάσταση) καταγράφηκε μια πολύ ήπια θετική σύνδεση. Τα συγκεκριμένα ευρήματα επιβεβαιώνονται από τη θεωρία η οποία, σε γενικές γραμμές, υποστηρίζει ότι υπάρχει σύνδεση μεταξύ της συμμετοχής σε υπαίθριες δραστηριότητες και των περιβαλλοντικών πιστεύω (Priest & Gass, 1997; Rak, n.d. ; Pirchio et al., 2021). Η συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες συνδέεται επίσης τόσο με την προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση όσο και με το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον. Το εν λόγω εύρημα «ευθυγραμμίζεται» με τη θεωρία (Palmberg & Kuru, 2000; Cottrell & Cottrell, 2020; Pirchio et al., 2021).

Από τον έλεγχο **Independent T-test** προέκυψε ότι το φύλο δεν επηρεάζει τις μεταβλητές της περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς, της περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενης πληροφόρησης και του περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος. Αυτό δεν

επιβεβαιώνεται από τη θεωρία από την οποία προκύπτει ότι οι γυναίκες είναι περισσότερο ευαίσθητες από τους άνδρες, συνολικά σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος (Stern & Dietz, 1994; Meyer, 2016). Αντίθετα, σύμφωνα με τα ευρήματα, το φύλο επηρεάζει την προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση των ατόμων (Stern & Dietz, 1994; Meyer, 2016; Li et al., 2019). Από τον μη παραμετρικό έλεγχο **Mann-Whitney** προέκυψε πως το φύλο δεν επηρεάζει τις μεταβλητές της περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς (ομαδική και ατομική), τη συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες αλλά και τα περιβαλλοντικά πιστεύω (γνωστική και συναισθηματική διάσταση). Τα συγκεκριμένα ευρήματα δεν επιβεβαιώνονται σε απόλυτο βαθμό από τη θεωρία η οποία σε αρκετά σημεία τονίζει την μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των γυναικών συγκριτικά με τους άνδρες στα περιβαλλοντικά/οικολογικά θέματα (Stern & Dietz, 1994; Meyer, 2016; Li et al., 2019).

Περνώντας στους ελέγχους Anova διαπιστώθηκε ότι το επίπεδο εκπαίδευσης επηρεάζει μια σειρά μεταβλητών όπως την Π.Υ.Σ., το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον, ή την προδιάθεση για μελλοντική δράση. Το ανωτέρω εύρημα είναι συμβατό με την σχετική θεωρία (Cheng & Wu, 2014; Gifford & Nilsson, 2014; Meyer, 2016). Επίσης τα ευρήματα επιβεβαιώνουν τη θεωρία (Meyer, 2016) και στο ρόλο του επαγγέλματος, υπό την έννοια ότι οι άνεργοι επιδεικνύουν χαμηλότερη Π.Υ.Σ., χαμηλότερη περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση, χαμηλότερη ατομική και ομαδική περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά από άλλες «κατηγορίες» επαγγελματιών (πχ ιδιωτικοί υπάλληλοι). Περαιτέρω, τα ευρήματα επιβεβαιώνουν τη θεωρία αναφορικά με την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των έγγαμων ειδικά στο «κομμάτι» της Π.Υ.Σ., της προδιάθεσης για περιβαλλοντική δράση αλλά και στο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον (Saphores et al., 2012; Makki et al., 2015; López Mosquera et al., 2015). Επιπλέον, τα

ευρήματα αναδεικνύουν τη θετική συσχέτιση του εισοδήματος με γενικότερα τη φιλοπεριβαλλοντική στάση των ατόμων και ειδικότερα με τις μεταβλητές όπως η Π.Υ.Σ., τις ομαδικές και ατομικές περιβαλλοντικά υπεύθυνες συμπεριφορές, την προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση αλλά και την περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση. Τα ανωτέρω ευθυγραμμίζονται με τη θεωρία (McMillan et al., 1997; Herrera, 1992). Επίσης, η ηλικία δεν φαίνεται να συσχετίζεται με τις μεταβλητές της Π.Υ.Σ., της περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενης πληροφόρησης, αλλά και της προδιάθεσης για περιβαλλοντική δράση και του περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, δεδομένο που εν μέρει μόνο επιβεβαιώνεται από τη θεωρία η οποία δεν προσφέρει μια ξεκάθαρη κατεύθυνση για την εξαγωγή «καθαρών» συμπερασμάτων (Gifford & Nilsson, 2014; Gray et al., (2019).

4.2 Σύνοψη ευρημάτων

Σύμφωνα με τα στατιστικά ευρήματα η συμμετοχή των ατόμων στις υπαίθριες δραστηριότητες ενισχύει συνολικά αλλά και σε επιμέρους τομείς το οικολογικό και φιλοπεριβαλλοντικό «προφίλ» αλλά και τις ανησυχίες ενός ατόμου. Το ανωτέρω συμπέρασμα προκύπτει από το γεγονός ότι η συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες συνδέεται άλλοτε εντονότερα και άλλοτε πιο χαλαρά με την περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά συνολικά αλλά και με τις μεταβλητές της ομαδικής και ατομικής ΠΥΣ (λιγότερο όπως έχει επισημανθεί). Ωσαύτως, η συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες έχει μια θετική ήπια σύνδεση τόσο με την περιβαλλοντικά αντιλαμβανόμενη πληροφόρηση όσο και με τις μεταβλητές των περιβαλλοντικών πιστεύω (τόσο στη συναισθηματική όσο και στη γνωστική τους διάσταση). Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να αποδοθεί επίσης στα ευρήματα που αναφέρουν ότι η συμμετοχή των ατόμων σε υπαίθριες δραστηριότητες σχετίζεται τόσο με την προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση όσο και με το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον. Άρα μπορεί να βάσιμα να

υποστηριχθεί πως η συμμετοχή σε υπαίθριες δραστηριότητες επιδρά ολιστικά στο άτομο σε ό,τι αφορά τη σχέση του με το περιβάλλον. Δεν θα ήταν παράλογο να υποστηριχθεί πως οι υπαίθριες δραστηριότητες «συνδράμουν» πολύπλευρα-αλλά με διαφορετική ένταση ανάλογα με την επίδραση- τα άτομα ώστε αυτά να οικοδομήσουν μια συμπεριφορά φιλική προς το περιβάλλον.

Περνώντας στα δημογραφικά συμπεράσματα, τα ευρήματα της έρευνας καταδεικνύουν πως το φύλο δεν φαίνεται να αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για τη συμπεριφορά ενός ατόμου σε σχέση με το περιβάλλον. Εξαιρεση αποτελεί η προδιάθεση για περιβαλλοντική δράση των ατόμων. Ως εκ τούτου τα εν λόγω ευρήματα φαίνεται να μην προσφέρουν συνολικά μια ξεκάθαρη κατεύθυνση, υπό την έννοια ότι σε αρκετές περιπτώσεις δεν ευθυγραμμίζονται με τη θεωρία η οποία, σε γενικές γραμμές, τονίζει την μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των γυναικών στα περιβαλλοντικά ζητήματα.

Μένοντας στα δημογραφικά, από τα ευρήματα προέκυψε πως το επίπεδο εκπαίδευσης επηρεάζει την Π.Υ.Σ., το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον αλλά και την προδιάθεση για μελλοντική δράση. Τούτο φαίνεται λογικό υπό την έννοια ότι τα άτομα με υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης έχουν-κατά τεκμήριο-καλύτερο επίπεδο πληροφόρησης αλλά και είναι περισσότερο ευαισθητοποιημένα για τα οικολογικά θέματα. Επίσης, τα άτομα με καλύτερο επίπεδο εκπαίδευσης έχουν (θεωρητικά) υψηλότερα εισοδήματα. Άρα τα άτομα με υψηλό εισόδημα ενδιαφέρονται περισσότερο για το περιβάλλον, ισχυρισμός που προκύπτει ευθέως και από τα ευρήματα της στατιστικής έρευνας. Αναφορικά με την ηλικία ξεκάθαρα συμπεράσματα δεν δύναται να εξαχθούν.

4.3 Προτάσεις για πρακτική εφαρμογή αποτελεσμάτων

Τα στατιστικά ευρήματα κατέδειξαν μια σύνδεση μεταξύ των υπαίθριων δραστηριοτήτων και της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης συνολικά. Άρα φαίνεται ξεκάθαρα ότι η «επένδυση» σε ανοικτούς χώρους πρασίνου θα έχει θετικά και απτά αποτελέσματα για την οικολογική σύνδεση και δράση των ατόμων. Επιπλέον, στην ίδια κατεύθυνση λογικά θα λειτουργήσει η προστασία, ο καθαρισμός και η γενικότερη διαφύλαξη των φυσικών μνημείων και τοπόσημων, που ενδεχομένως προσελκύουν διαφόρων ειδών υπαίθριες δραστηριότητες. Ο καθαρισμός παραλιών και θαλασσών αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα, όπως επίσης η προστασία του Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς. Στο ίδιο μήκος κύματος, η οικολογική αφύπνιση μπορεί να ενισχυθεί όχι μόνο μέσω της προστασίας των ήδη υπαρχόντων σημείων αλλά και μέσω της δημιουργίας νέων πράσινων ζωνών (πχ περιβαλλοντικά πάρκα). Περαιτέρω η εντονότερη σύνδεση του τουρισμού με το φυσικό περιβάλλον αποτελεί μια δράση που θα ενίσχυε περαιτέρω το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον των τουριστών αλλά και την συμπεριφορά τους. Το περιβαλλοντικό ενδιαφέρον, η περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά και γενικότερα η αγάπη για τη φύση και τις υπαίθριες δραστηριότητες είναι κάτι που μπορεί να διδαχθεί εντατικότερα στο σχολικό περιβάλλον, ώστε όταν τα άτομα ενηλικιωθούν να έχουν ακονισμένα τα σχετικά ανταντακλαστικά και να έχουν αποκτήσει-στο μέτρο του εφικτού-μια ισχυρότερη οικολογική συνείδηση αλλά και ενδιαφέρον να ενημερωθούν και να πληροφορηθούν για την καταστροφή του περιβάλλοντος.

4.4 Περιορισμοί έρευνας

Η διεξαγωγή της εν λόγω έρευνας στηρίχθηκε σε ένα δείγμα που δεν είναι τυχαίο και ως εκ τούτου δεν είναι αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού που εξετάζεται. Περαιτέρω, η έρευνα ήταν ποσοτική και όχι ποιοτική άρα δεν υπήρχε η δυνατότητα να εξετασθούν

αναλυτικά και διεξοδικότερα οι σχέσεις μεταξύ των μεταβλητών. Σε ό,τι αφορά τους δημογραφικούς παράγοντες που εξετάστηκαν, αυτοί ήταν σχετικά επαρκείς και πολύπλευροι, ωστόσο δεν ήταν εξαντλητικοί ως προς το εύρος τους.

4.5 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνες

Το συγκεκριμένο θέμα θα μπορούσε να εξετασθεί πολυπρυσματικά μέσω ενός συνδυασμού ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας. Ο συνδυασμός ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας ενδεχομένως να αναδείκνυε πτυχές του θέματος που δεν έχουν πλήρως και επαρκώς «φωτιστεί» ή μπορεί να αποκάλυπτε αφανή δεδομένα και διεργασίες. Σε ό,τι αφορά το δείγμα η επιλογή να συμμετέχουν και να ερωτηθούν άτομα και από άλλα μέρη της Ελλάδας θα εμπλούτιζε περαιτέρω τις απαντήσεις, αφαιρώντας μια ενδεχόμενη μονομέρεια και στενή οπτική των καταστάσεων. Στο ίδιο μήκος κύματος, η αύξηση του πλήθους των ατόμων που απάντησαν θα προσέδιδε μεγαλύτερο πλουραλισμό. Επίσης, μια ορθότερη πρακτική για περαιτέρω έρευνες θα συμπεριελάμβανε και άλλες επαγγελματικές κατηγορίες, από τελείως διαφορετικά πεδία. Ενδιαφέρον θα αποτελούσε ακόμη μια σχετική μελέτη σε συνδυασμό με την επίδραση και τις επιπτώσεις της πανδημίας στα άτομα, καθώς είναι ευρέως παραδεκτό ότι την περίοδο της πανδημίας τα άτομα επέλεξαν-σε μεγάλο βαθμό αναγκαστικά-τα πάρκα και τους ανοιχτούς χώρους για να διασκεδάσουν και να κοινωνικοποιηθούν. Τέλος, μια έρευνα που θα συνέδεε τον τουρισμό, τις υπαίθριες δραστηριότητες, το περιβάλλον και την «κινητοποίηση» των ατόμων στην κατεύθυνση της οικολογικής επαγρύπνησης θα συγκέντρωνε επίσης μεγάλο ενδιαφέρον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Αγαθαγγέλου, Α., Λαζαρίδης, Στ. & Χούσανλης, Α. (2018). Υπαίθριες βιωματικές δραστηριότητες στην περιβαλλοντική εκπαίδευση. Περιοδικό «@κπαιδευτικός κύκλος», τόμος 6 (3).

Γαλάνης, Π. (2017). *Βασικές αρχές της ποιοτικής έρευνας στις επιστήμες υγείας*. Αρχαία ελληνικής ιατρικής, 34(6):834-840.

Γκαργκαβούζη, Α. (2020). *Οικολογικά κίνητρα και περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά: Δημιουργία και επικύρωση μιας νέας κλίμακας και εφαρμογή της στο πλαίσιο της θαλάσσιας βιοποικιλότητας, με την ταυτόχρονη διερεύνηση των αξιών που αποδίδονται σε αυτή*. Διδακτορική Διατριβή. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Γκούσια, Μ. & Σδράλη, Δ. (2005). *Ανάπτυξη περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος από τους μαθητές. Ο ρόλος της οικογένειας και του σχολείου*. Επιθεώρηση εκπαιδευτικών θεμάτων, (10), 61-73.

Δήμος Λοκρών (n.d.). Αξιοθέατα. [Online]. Ανακτήθηκε 10 Δεκεμβρίου από: <https://dimos-lokron.gov.gr/episkepsima-inopiia/> .

ΕΜΥ (n.d.). Κλιματικά Δεδομένα για επιλεγμένους σταθμούς στην Ελλάδα. [Online].

Ανακτήθηκε 11 Δεκεμβρίου από: http://www.emy.gr/emyl/climatology/climatology_city?perifereia=Stereia&poli=Aliartos .

Ζαφειρούδη, Α. (2013). Διαμόρφωση περιβαλλοντικής συνείδησης και συμπεριφοράς μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μέσα από τη συμμετοχή σε προγράμματα κινητικών δραστηριοτήτων υπαίθριας αναψυχής. Διδακτορική διατριβή, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.

Ζαφειρόπουλος, Κ. (2012). Ποσοτική Εμπειρική Έρευνα και Δημιουργία Στατιστικών Μοντέλων. Αθήνα: Κριτική ΑΕ.

Θεοδωράκης, Ν. (n.d.). Υπαίθριες δραστηριότητες αναψυχής και τουρισμού. [Online].

Ανακτήθηκε 16 Δεκεμβρίου από:

<https://opencourses.auth.gr/modules/document/file.php/OCRS103/%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82%20%CE%BC%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82/%CE%91%CE%B8%CE%BB%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82%20%CE%A4%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82%20-%20%CE%9C%CE%AC%CE%B8%CE%B7%CE%BC%CE%B1%2010%CE%BF.pdf>.

ΙΝΣΕΤΕ (2019). *Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας*. Ανακτήθηκε 11 Δεκεμβρίου από:

<https://insete.gr/wp-content/uploads/2020/04/%CE%A0%CE%B5%CF%81%CE%B9%CF%86%CE%AD%CF%81%CE%B5%CE%B9%CE%B1-%CE%A3%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B5%CE%AC%CF%82-%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1%CF%82.pdf>.

Καλαϊτζίδης Δ., & Ουζούνης Κ. (2000). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*. Εκδόσεις Σπανίδη, Ξάνθη 2000.

Κουθούρης, Χ. (2009). *Υπαίθριες Δραστηριότητες Αναψυχής-Ακραία Αθλήματα, Μάνατζμεντ Υπηρεσιών – Εκπαίδευση Στελεχών*. Εκδόσεις Χριστοδουλίδη, Θεσσαλονίκη .

Κτήμα Χατζημιχάλη (n.d.). Η ιστορία μας. [Online]. Ανακτήθηκε 10 Δεκεμβρίου από:
<https://www.hatzimichalis.com/gr/home> .

Παπαγεωργίου, Γ. (2014). Ποσοτική ανάλυση. [Online]. Ανακτήθηκε 20 Απριλίου από:
https://sociology.soc.uoc.gr/pegasoc/wp-content/uploads/2014/10/Microsoft-Word-Papageorgiou_DEIGMATOLHPTIKH1.pdf .

Παρατηρητήριο Βιώσιμης Ανάπτυξης (n.d.). Το ρήγμα της Αρκίτσας. [Online].
 Ανακτήθηκε 11 Δεκεμβρίου από: <https://observatory.sustainable-greece.com/gr/practice/rhgma-ths-arkitsas.926.html> .

Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (n.d.). *ΠΕ Φθιώτιδας*. Ανακτήθηκε 12 Δεκεμβρίου από:
<https://pste.gov.gr/perifereiaki-enotita-ftiotidas/> .

Περατικός, Α. & Κάτζη, Χρ. (2021). *Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά στο χώρο εργασίας. Μια προσέγγιση του ρόλου της διεύθυνσης και του εργασιακού κλίματος*.
 Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την αειροφορία, τόμος 3 (1).

Lamia Report (2023). *Αυτός είναι ο μόνιμος πληθυσμός της Φθιώτιδας και της Στερεάς*.
 Ανακτήθηκε 12 Δεκεμβρίου από: <https://www.lamiareport.gr/index.php/topika/item/253710-aftos-einai-o-monimos-plithysmos-tis-ftiotidas-kai-tis-stereas> .

Stilida.com (2023). Επτά παραλίες της Φθιώτιδας βραβεύτηκαν με τη Γαλάζια Σημαία.
 Ανακτήθηκε 12 Δεκεμβρίου από: <https://stilida.com/f8iwtika-nea/epta-paralies-f8iwtidas-brabeutikan-me-galazia-simaia/> .

Ταμπάκης, Σ., Καρανικόλα, Π. & Καραντώνη, Ειρ. (2020). Προστατευόμενες περιοχές.
 Έκδοση Τμήματος Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων

του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. [Online]. Ανακτήθηκε 13 Δεκεμβρίου από:
https://fmenr.duth.gr/wp-content/uploads/2022/03/Protection_areas2022_tampakis.pdf.

Τσιώλης, Γ. (2013). Η σχέση ποιοτικής και ποσοτικής προσέγγισης στην κοινωνική έρευνα: από τη θέση περί 'ριζικής ασυμβατότητας' στο συνδυασμό ή τη συμπληρωματικότητα των προσεγγίσεων. Στο Μ. Πουρκός (Επιμ.) Δυνατότητες και όρια της μείξης των μεθοδολογιών στην κοινωνική και εκπαιδευτική έρευνα. Ίων. 2013. Σελ. 271-292.

Φλογαΐτη, Ε. & Βασάλα, Π. (2002). *Εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία. Το Ενεργειακό Ζήτημα. Προσεγγίσεις και Διαστάσεις. Εκπαιδευτικό υλικό για το Γυμνάσιο και το Λύκειο*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Χαλεπλής, Σ. (2008). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Μια διάσταση της εκπαίδευσης που συμβάλλει στο χτίσιμο μιας νέας κοσμοαντίληψης για το περιβάλλον και τον άνθρωπο*. Επιστημονικό Βήμα, 9, 159- 174.

Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας (n.d.). Μητρώο ταυτοτήτων υδάτων κολύμβησης της Ελλάδας. [Online]. Ανακτήθηκε 10 Δεκεμβρίου από:
<https://bathingwaterprofiles.gr/map>

Υφαντίδου, Γ., Νάκης, Ν. & Κώστα, Γ. (2009). *Ψυχολογικά Οφέλη και Ανασταλτικοί Παράγοντες στη Συμμετοχή στην Υπαίθρια Δραστηριότητα Αναψυχής της Χιονοδρομίας*. Περιοδικό Αθλητικού Τουρισμού & Αναψυχής, 1 (β), 14-39.

Ξενογλώσση

Ajibade, F. O., Adelodun, B., Lasisi, K. H., Fadare, O. O., Ajibade, T. F., Nwogwu, N. A., Sulaymon, I. D., Ugya, A. Y., Wang, H. C., & Wang, A. (2021). Environmental pollution and their socioeconomic impacts. In Elsevier eBooks (pp. 321–354).

<https://doi.org/10.1016/b978-0-12-821199-1.00025-0>

Appannagari, R. (2017) Environmental pollution causes and consequences: a study. North Asian International Research Journal of Social Science & Humanities. [Online].

Retrieved on April 20th from: [https://www.researchgate.net/profile/Ramamohana-](https://www.researchgate.net/profile/Ramamohana-Reddy-Appannagari/publication/323944189_Environmental_Pollution_Causes_and_Consequences_A_Study/links/5ab3dfeea6fdcc1bc0c3f043/Environmental-Pollution-Causes-and-Consequences-A-Study.pdf)

[Reddy-](https://www.researchgate.net/profile/Ramamohana-Reddy-Appannagari/publication/323944189_Environmental_Pollution_Causes_and_Consequences_A_Study/links/5ab3dfeea6fdcc1bc0c3f043/Environmental-Pollution-Causes-and-Consequences-A-Study.pdf)

[Appannagari/publication/323944189_Environmental_Pollution_Causes_and_Consequences_A_Study/links/5ab3dfeea6fdcc1bc0c3f043/Environmental-Pollution-Causes-and-Consequences-A-Study.pdf](https://www.researchgate.net/profile/Ramamohana-Reddy-Appannagari/publication/323944189_Environmental_Pollution_Causes_and_Consequences_A_Study/links/5ab3dfeea6fdcc1bc0c3f043/Environmental-Pollution-Causes-and-Consequences-A-Study.pdf)

Arnab, R. (2017). *Survey Sampling Theory and Applications*. London: Academic Press, Elsevier Ltd.

Ardoin, N.M., Heimlich, J., Braus, J., & Merrick, C. (2013). *Influencing conservation action: What the research says about environmental literacy, behaviour, and conservation results*. Washington, DC: National Audubon Society, U.S. EPA, and U.S. Fish and Wildlife Service.

Baldassare, M., & Katz, C. (1992). *The personal threat of environmental problems as predictor of environmental practices*. Environment and Behavior, 24(5), 602–616. <https://doi.org/10.1177/0013916592245002>.

Bamberg, S. (2003). *How does environmental concern influence specific environmentally related behaviors? A new answer to an old question*. Journal of

Environmental Psychology, 23(1), 21–32. [https://doi.org/10.1016/s0272-4944\(02\)00078-6](https://doi.org/10.1016/s0272-4944(02)00078-6) .

Bautista, R. (2012). *An overlooked approach in survey research: Total survey error*. In (Ed.) Handbook of Survey Methodology for the Social Sciences. New York, NY: Springer. pp. 37–49. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-3876-2_4

Bengtsson, M. (2016). How to plan and perform a qualitative study using content analysis. *NursingPlus Open*, 2, 8–14. <https://doi.org/10.1016/j.npls.2016.01.001>

Bradley, J., Waliczek, T. M., & Zajicek, J. M. (1999). *Relationship between environmental knowledge and environmental attitude of high school students*. Journal of Environmental Education/~ the Journal of Environmental Education, 30(3), 17–21. <https://doi.org/10.1080/00958969909601873> .

Bryman, A. (2017). *Μέθοδοι κοινωνικής έρευνας* (Επιμ. Αϊδίνης, Α., Μτφρ. Σακελλαρίου, Π.). Αθήνα: Gutenberg.

Cheng, T., & Wu, H. C. (2014). *How do environmental knowledge, environmental sensitivity, and place attachment affect environmentally responsible behavior? An integrated approach for sustainable island tourism*. Journal of Sustainable Tourism, 23(4), 557–576. <https://doi.org/10.1080/09669582.2014.965177> .

Corral-Verdugo, V., García, C., Castro, L., Viramontes, I., & Limones, R. (2010). *Equity and sustainable lifestyles*. In V. Corral-Verdugo, C. García, & M. Frías (Eds.), Psychological Approaches to Sustainability. New York: Nova Science Publishers.

Cottrell, J. R., & Cottrell, S. (2020). *Outdoor skills education: what are the benefits for health, learning and lifestyle?* World Leisure Journal, 62(3), 219–241. <https://doi.org/10.1080/16078055.2020.1798051> .

- Cruz, S. M., & Manata, B. (2020). Measurement of Environmental Concern: A review and analysis. *Frontiers in Psychology*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00363> .
- DeVille, N. V., Tomasso, L. P., Stoddard, O. P., Wilt, G. E., Horton, T. H., Wolf, K. L., Brymer, E., Kahn, P. H., & James, P. (2021). Time Spent in Nature Is Associated with Increased Pro-Environmental Attitudes and Behaviors. *International Journal of Environmental Research and Public Health (Online)*, 18(14), 7498. <https://doi.org/10.3390/ijerph18147498>.
- Ding, L., Zhao, L., Ma, S., Shao, S., & Zhang, L. (2019). What influences an individual's pro-environmental behavior? A literature review. *Resources, Conservation and Recycling*, 146, 28–34. <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2019.03.024> .
- Dunlap, R., & Heffernan, R. B. (1975). Outdoor recreation and environmental concern: An empirical examination. *Rural Sociology*, 40, 18-30.
- Eigenschenk, B., Thomann, A., McClure, M., Davies, L. E., Gregory, M., Dettweiler, U., & Yuba, E. I. (2019). *Benefits of Outdoor Sports for Society. A Systematic Literature review and Reflections on evidence*. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(6), 937. <https://doi.org/10.3390/ijerph16060937> .
- European Commission. *Climate action*. [Online]. Retrieved on 17th December from: https://climate.ec.europa.eu/climate-change/causes-climate-change_en .
- Faraz, N. A., Ahmed, F., Ma, Y., & Mehmood, S. A. (2021). *The interplay of green servant leadership, self-efficacy, and intrinsic motivation in predicting employees' pro-environmental behavior*. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 28(4), 1171–1184. <https://doi.org/10.1002/csr.2115> .

Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (4th ed.). London: SAGE Publications Ltd.

Fransson, N., & Garling, T. (1999). *Environmental concern: Conceptual definitions, measurement methods, and research findings*. *Journal of Environmental Psychology*, 19, 369-382 .

Gifford, R., & Nilsson, A. (2014). *Personal and social factors that influence pro-environmental concern and behaviour: A review*. *International Journal of Psychology*, n/a. <https://doi.org/10.1002/ijop.12034> .

Gray, S. G., Raimi, K. T., Wilson, R. S., & Árvai, J. (2019). Will Millennials save the world? The effect of age and generational differences on environmental concern. *Journal of Environmental Management*, 242, 394–402. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2019.04.071> .

Groves, R.M., Flower, F.J., Couper, M.P., Lepkowski, J.M., Singer, E., & Tourangeau, R. (2009). *Survey Methodology* (2nd ed.). New York: Wiley.

Health Effects Institute, (n.d.). *Improving Air Quality and Public Health*. [Online]. Retrieved on 10th January from: <https://www.healtheffects.org/>.

Herrera, M. (1992). Environmental and political participation: Towards a new system of social beliefs and values. *Journal of Applied Social Psychology*, 22, 657-676.

Hibberts, M., Johnson, R. B., & Hudson, K. (2012). *Common survey sampling techniques*. In Gideon, L. (Eds.) *Handbook of Survey Methodology for the Social Sciences* (pp. 53–74). New York, NY: Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-3876-2_5

Hines, J. M., Hungerford, H. R., & Tomera, A. N. (1987). *Analysis and Synthesis of Research on Responsible Environmental Behavior: A Meta-Analysis*. The

Journal of Environmental Education, 18(2), 1–8.

<https://doi.org/10.1080/00958964.1987.9943482> .

Huang, H. (2016). *Media use, environmental beliefs, self-efficacy, and pro-environmental behavior*. Journal of Business Research, 69(6), 2206–2212. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2015.12.031> .

Hwang, Y.H., Kim, S.I., Jeng M.J. (2000). *Examining the causal relationships among selected antecedents of responsible environmental behavior*. Journal of Environmental Education, 31(4), 19-25 .

Høyem, J. (2020). Outdoor recreation and environmentally responsible behavior. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 31, 100317. <https://doi.org/10.1016/j.jort.2020.100317>

Kaida, N., & Kaida, K. (2015). *Pro-environmental behavior correlates with present and future subjective well-being*. Environment, Development and Sustainability, 18(1), 111–127. <https://doi.org/10.1007/s10668-015-9629-y> .

Khan, M. A., & Ghouri, A. M. (2011). ENVIRONMENTAL POLLUTION: ITS EFFECTS ON LIFE AND ITS REMEDIES. Social Science Research Network. https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID1981242_code1771136.pdf?abstractid=1981242&mirid=1&type=2

Knittel, Cr. (2019). Οι πέντε λόγοι που η κλιματική αλλαγή είναι το χειρότερο περιβαλλοντικό πρόβλημα στον κόσμο. [Online]. Retrieved on 20 December from: <https://energypress.gr/news/oi-pente-logoi-poy-i-klimatiki-allagi-einai-heirottero-perivallontiko-provlima-ston-kosmo> .

Krajhanzl, J. (2010). *Environmental and pro-environmental behavior*. In E. Řehulka (Ed.), School and health 21 (pp. 251–274). Masarykova Univerzita, MSD.

Li, D., Zhao, L., Ma, S., Shao, S., & Zhang, L. (2019). *What influences an individual's pro-environmental behavior? A literature review*. *Resources, Conservation and Recycling*, 28–34. <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2019.03.024> .

López-Mosquera, N., Lera-López, F., & Sánchez, M. (2015). Key factors to explain recycling, car use and environmentally responsible purchase behaviors: A comparative perspective. *Resources, Conservation and Recycling*, 99, 29–39. <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2015.03.007> .

Makki, A. A., Stewart, R. A., Beal, C. D., & Panuwatwanich, K. (2015). Novel bottom-up urban water demand forecasting model: Revealing the determinants, drivers and predictors of residential indoor end-use consumption. *Resources, Conservation and Recycling*, 95, 15–37. <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2014.11.009>.

Meyer, A. E. (2016). *Heterogeneity in the preferences and pro-environmental behavior of college students: the effects of years on campus, demographics, and external factors*. *Journal of Cleaner Production*, 112, 3451–3463. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.10.133> .

Meyer, A. E. (2016). Is unemployment good for the environment? *Resource and Energy Economics*, 45, 18–30. <https://doi.org/10.1016/j.reseneeco.2016.04.001> .

McMillan, M., Hoban, T. J., Clifford, W. B., & Brant, M. R. (1997). Social and demographic influences on environmental attitudes. *Journal of Rural Social Sciences*, 13(1), 5. <https://agris.fao.org/agris-search/search.do?recordID=US201302910094> .

Mutz, M., & Müller, J. (2016). *Mental health benefits of outdoor adventures: Results from two pilot studies*. Journal of Adolescence, 49(1), 105–114. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2016.03.009> .

Özkara, A., Akyıl, D., & Konuk, M. (2016). Pesticides, environmental pollution, and health. In InTech eBooks. <https://doi.org/10.5772/63094> .

Oreg, S., & Katz-Gerro, T. (2006). *Predicting Proenvironmental Behavior Cross-Nationally*. Environment and Behavior, 38(4), 462–483. doi:10.1177/0013916505286012 .

Osman, N. H., Jusoh, M. & Amlus, H. (2014). *Exploring the relationship between environmental knowledge and environmental attitude towards pro-environmental behaviour: Undergraduate business students perspective*. American-Eurasian Journal of Sustainable Agriculture, 8(8), 1–4

Palmberg, I., & Kuru, J. (2000). *Outdoor activities as a basis for environmental responsibility*. The Journal of Environmental Education, 31(4), 32–36. <https://doi.org/10.1080/00958960009598649> .

Pirchio, S., Passiatore, Y., Panno, A., Cipparone, M., & Carrus, G. (2021). *The effects of contact with nature during outdoor environmental education on students' wellbeing, connectedness to nature and pro-sociality*. Frontiers in Psychology, 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.648458> .

Priest, S. & Gass, M.A. (1997). *Effective leadership in adventure programming* (pp.13-24) Champaign, IL: Human Kinetics .

Punch, K. (1998). *Introduction to Social Research: Quantitative and Qualitative Approaches*. London: Sage.

- Rahman, S. (2016). The Advantages and Disadvantages of using qualitative and quantitative approaches and methods in language “Testing and Assessment” research: A literature review. *Journal of Education and Learning*, 6(1), 102. <https://doi.org/10.5539/jel.v6n1p102> .
- Rak (n.d.). *The benefits of outdoor activities*. [Online]. Retrieved on 18th December from: <https://rakoutfitters.com/blogs/beyond-the-trail/the-benefits-of-outdoor-activities-why-you-should-get-outside-and-explore> .
- Rosa, C. D., Larson, L. R., Collado, S., Cloutier, S., & Profice, C. C. (2020). Gender differences in connection to nature, outdoor preferences, and Nature-Based recreation among college students in Brazil and the United States. *Leisure Sciences*, 45(2), 135–155. <https://doi.org/10.1080/01490400.2020.1800538> .
- Saphores, J. D. M., Ogunseitan, O. A., & Shapiro, A. A. (2012). Willingness to engage in a pro-environmental behavior: An analysis of e-waste recycling based on a national survey of U.S. households. *Resources, Conservation and Recycling*, 60, 49– 63. <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2011.12.003> .
- Sørensen, M., Autrup, H., Møller, P., Hertel, O., Jensen, S. S., Vinzents, P., Knudsen, L. E., & Loft, S. (2003). Linking exposure to environmental pollutants with biological effects. *Mutation Research. Reviews in Mutation Research*, 544(2–3), 255–271. <https://doi.org/10.1016/j.mrrev.2003.06.010> .
- Schultz, P. W. (2001). *THE STRUCTURE OF ENVIRONMENTAL CONCERN: CONCERN FOR SELF, OTHER PEOPLE, AND THE BIOSPHERE*. *Journal of Environmental Psychology*, 21(4), 327–339. <https://doi.org/10.1006/jevp.2001.0227> .

- Schwartz, S.H. (1977). *Normative influence on altruism*. In: Advances in experimental social psychology, Berkowitz, L. (Ed.), Vol. 10, Academic Press, New York, 221–279.
- Shanahan, D. F., Franco, L., Lin, B. B., Gaston, K. J., & Fuller, R. A. (2016). *The benefits of natural environments for physical activity*. Sports Medicine, 46(7), 989–995. <https://doi.org/10.1007/s40279-016-0502-4>.
- Stern, P. C., & Dietz, T. (1994). *The value basis of environmental concern*. Journal of Social Issues, 50(3), 65–84. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1994.tb02420.x>
- Takala, M. (1991). *Environmental awareness and human activity*. International Journal of Psychology, 26(5), 585–597. <https://doi.org/10.1080/00207599108247146>.
- Thapa, B., & Graefe, A. (2003). *Forest recreationists and environmentalism*. Journal of Park and Recreation Administration, 21(1), 75-103.
- Twohig-Bennett, C., & Jones, A. (2018). *The health benefits of the great outdoors: A systematic review and meta-analysis of greenspace exposure and health outcomes*. Environmental Research, 166, 628–637. <https://doi.org/10.1016/j.envres.2018.06.030>.
- Steg, L., & Vlek, C. (2009). *Encouraging pro-environmental behaviour: An integrative review and research agenda*. Journal of Environmental Psychology, 29(3), 309–317. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2008.10.004>.
- Takács-Sánta, A. (2007). *Barriers to Environmental Concern*. Research in Human Ecology. <http://ajph.humanecologyreview.org/pastissues/her141/takacssanta.pdf>.
- Tuncel, N. & Bugday, E. (2022). *The Impact of Environmental Concern on Consumers' Attitude and Intention Toward Electric Vehicles: The Role of Demographics*. [Online]. Retrieved on 17th December from: <https://www.igi-global.com/chapter/the-impact-of-environmental-concern-on-consumers-attitude-and-intention-toward-electric-vehicles/286447>.

United Nations (n.d.). *Facts about the nature crisis*. [Online]. Retrieved on 17th December from: <https://www.unep.org/facts-about-nature-crisis> .

United Nations (n.d.). *Climate action*. [Online]. Retrieved on 18th December from: <https://www.un.org/en/climatechange/science/causes-effects-climate-change> .

Vaske, J. J., & Kobrin, K. C. (2001). *Place Attachment and Environmentally Responsible Behavior*. The Journal of Environmental Education, 32(4), 16–21. <https://doi.org/10.1080/00958960109598658> .

Vicente-Molina, M.A., Fernandez-Sainz, A., & Izagirre-Olaizola, J. (2013). *Environmental knowledge and other variables affecting pro-environmental behavior: comparison of university students from emerging and advanced countries*. Journal of Cleaner Production, 61, 130-138 .

Ventriglio, A., Bellomo, A., Di Gioia, I., Di Sabatino, D., Favale, D., De Berardis, D., & Cianconi, P. (2020). Environmental pollution and mental health: a narrative review of literature. CNS Spectrums, 26(1), 51–61. <https://doi.org/10.1017/s1092852920001303>.

Yang, R., Wong, C. W., & Miao, X. (2021). *Analysis of the trend in the knowledge of environmental responsibility research*. Journal of Cleaner Production, 278, 123402. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.123402> .

Zhong, Q. & Shi, G. (2020). *Environmental consciousness in China*. Chandos Publishing.

ABSTRACT

This thesis will explore whether people's participation in outdoor activities can enhance Environmental Concern and help people develop environmentally responsible behavior. The research was carried out through the distribution of questionnaires. Regarding its originality, it should be noted that it examines, among other things, the effect of outdoor activities on the dimensions that make up the concepts of environmental concern and environmentally responsible behavior. From the findings it emerged that participation in outdoor activities affects environmental concern and environmentally responsible behavior. Based on the findings, policy and practical applications were proposed to enhance environmentally responsible behavior and environmental concern.

KEYWORDS: Environmental concern, outdoor activities, environmentally responsible behavior, Fthiotida.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτηματολόγιο

ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ, ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΥΠΑΙΘΡΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ

Στο πλαίσιο της Μεταπτυχιακής εργασίας που εκπονώ στο, διεξάγεται μία έρευνα που σκοπό έχει να διερευνήσει τις απόψεις των κατοίκων αναφορικά με το ζήτημα του Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος, της Ανθρώπινης Συμπεριφοράς και της Συμμετοχής σε Υπαίθριες Δραστηριότητες Αναψυχής στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδος. Η συμβολή σας στην επιτυχή διεξαγωγή της έρευνας είναι ιδιαίτερα κρίσιμη. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο, οι πληροφορίες που θα συλλεχθούν θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τον σκοπό της παρούσας έρευνας, ενώ δεν πρόκειται να συλλεχθούν και να δημοσιευτούν τα προσωπικά σας στοιχεία. Σας ευχαριστώ για τη βοήθεια σας και για τον πολύτιμο χρόνο που διαθέτετε. Τα αποτελέσματα της έρευνας είναι δυνατόν να σας δοθούν κατόπιν συνεννόησης.

ΜΕΡΟΣ Α –ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1.Φύλο:

☐ Άνδρας

☐ Γυναίκα

2.Ηλικία:

☐ 18-25

☐ 26-35

☐ 36-45

☐ 46-55

☐ >55

3. Εκπαιδευτικό επίπεδο (παρακαλώ σημειώστε την ανώτατη βαθμίδα που έχετε ολοκληρώσει):

☐ Απόφοιτος/η δημοτικού

☐ Απόφοιτος/η γυμνασίου

☐ Απόφοιτος/η λυκείου

☐ Απόφοιτος/η ΙΕΚ-Κολλεγίου

☐ Απόφοιτος/η ΑΕΙ-ΤΕΙ

☐ Μεταπτυχιακό

☐ Διδακτορικό

4.Επάγγελμα:

☐ Ιδιωτικός/η υπάλληλος

☐ Δημόσιος/α υπάλληλος

☐ Ελεύθερος/η επαγγελματίας

☐ Άνεργος/η

☐ Συνταξιούχος

☐ Άλλο (παρακαλώ σημειώστε):

5.Οικογενειακή κατάσταση:

☐ Άγαμος/η

☐ Έγγαμος/η ή σε σύμφωνο συμβίωσης

☐ Διαζευγμένος/η

☐ Χήρος/α

6. Αριθμός τέκνων (αν υπάρχουν):

.....

7. Μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα (σε ευρώ):

8. Εθνικότητα:

ΜΕΡΟΣ Β– ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ

Στις παρακάτω ερωτήσεις, παρακαλείστε να σημειώστε τον βαθμό στον οποίο πιστεύετε ότι είστε ενημερωμένος/η σχετικά:

		Καθόλου	Λίγο	Έτσι & έτσι	Πολύ	Πάρα πολύ
1.	με τις κλιματικές αλλαγές και με την υπερθέρμανση του πλανήτη	1	2	3	4	5
2.	με τη μόλυνση των ακτών και των θαλασσών	1	2	3	4	5
3.	με την καταστροφή των φυτών, των δασών και των ζώων	1	2	3	4	5
4.	με τις μεταλλαγμένες τροφές	1	2	3	4	5
5.	με την εξοικονόμηση ενέργειας	1	2	3	4	5
6.	με τη μόλυνση του πόσιμου νερού	1	2	3	4	5
7.	με τα τοξικά και πυρηνικά απόβλητα	1	2	3	4	5
8.	με τη μόλυνση της ατμόσφαιρας και του αέρα που αναπνέουμε	1	2	3	4	5
9.	με τα περιβαλλοντικά προβλήματα του μέρους που ζείτε	1	2	3	4	5
10.	με τα βιολογικά και οικολογικά προϊόντα	1	2	3	4	5
11.	με τρόπους που μπορούμε καθημερινά να αντιμετωπίσουμε τα περιβαλλοντικά προβλήματα	1	2	3	4	5

Στις παρακάτω δηλώσεις, παρακαλείστε να σημειώστε τον βαθμό στον οποίο θεωρείτε ότι σας εκφράζει η κάθε μία από αυτές:

	Τι πιστεύετε;	καθόλου	λίγο	Έτσι & έτσι	πολύ	Πάρα πολύ
1.	Είναι σημαντικό να συμμετέχουμε στη δειγματοληψία ενός καμένου δάσους	1	2	3	4	5
2.	Δεν υπάρχει λόγος να διαβάσουμε περισσότερο για το περιβάλλον	1	2	3	4	5
3.	Πρέπει να ξεχωρίζουμε τα σκουπίδια που είναι για ανακύκλωση	1	2	3	4	5
4.	Πιστεύω πως πρέπει να παίρνουμε μέρος σε εκδηλώσεις καθαριότητας	1	2	3	4	5
5.	Δε με ενδιαφέρει να έχουμε πολλά λουλούδια και δένδρα στο μπαλκόνι/κήπο του σπιτιού μου	1	2	3	4	5
6.	Θεωρώ πως πρέπει να μάθουμε να ξεχωρίζουμε τα προϊόντα που δε μολύνουν το περιβάλλον	1	2	3	4	5
7.	Είναι σημαντικό να δίνουμε έστω κι ένα ευρώ από τις οικονομίες μας για την προστασία των ζώων	1	2	3	4	5
8.	Θεωρώ πως δεν είναι απαραίτητο να μειώσουμε τα σκουπίδια του σπιτιού μας	1	2	3	4	5
9.	Είναι σημαντικό να μην αφήνουμε το νερό να τρέχει χωρίς λόγο, όταν πλένουμε τα χέρια μας	1	2	3	4	5
10.	Είναι σημαντικό να συζητάμε περισσότερο με τους γονείς μας για το περιβάλλον	1	2	3	4	5
11.	Νομίζω πως πρέπει να συζητάμε με το δάσκαλό μας περισσότερα πράγματα για την προστασία του περιβάλλοντος	1	2	3	4	5
12.	Είναι σημαντικό να κλείνουμε το φως όταν δε το χρειαζόμαστε	1	2	3	4	5

Στις παρακάτω δηλώσεις, παρακαλείστε να σημειώστε τον βαθμό στον οποίο θεωρείτε ότι σας εκφράζει η κάθε μία από αυτές:

	Πώς αισθάνεστε;	καθόλου	λίγο	Έτσι & έτσι	πολύ	Πάρα πολύ
1.	Με τρομάζει η σκέψη ότι οι άνθρωποι δεν ενδιαφέρονται για το περιβάλλον	1	2	3	4	5
2.	Θυμώνω με την καταστροφή που δημιουργεί η μόλυνση στο περιβάλλον	1	2	3	4	5
3.	Είμαι πολύ χαρούμενος/η όταν οι άνθρωποι ανακυκλώνουν πράγματα από χαρτί, γυαλί, αλουμίνιο	1	2	3	4	5
4.	Θυμώνω όταν σκέφτομαι ότι χρησιμοποιούν τα ζώα για πειράματα	1	2	3	4	5
5.	Είμαι χαρούμενος/η όταν βλέπω τους ανθρώπους να προσπαθούν να μη σπαταλούν ενέργεια	1	2	3	4	5
6.	Δεν ανησυχώ για το γεγονός ότι τελειώνουν οι ποσότητες του νερού	1	2	3	4	5
7.	Δε με ενδιαφέρουν τα περιβαλλοντικά προβλήματα	1	2	3	4	5
8.	Δε με φοβίζουν οι επιδράσεις της μόλυνσης του περιβάλλοντος στα άτομα της οικογένειάς μου	1	2	3	4	5
9.	Εκνευρίζομαι όταν σκέφτομαι ότι πολλοί άνθρωποι πετούν στα σκουπίδια πράγματα που μπορούν να ανακυκλωθούν	1	2	3	4	5
10.	Στενοχωριέμαι όταν καταστρέφουν το δάσος και τις φωλιές των ζώων για να χτίσουν σπίτια	1	2	3	4	5
11.	Με τρομάζει η σκέψη του πόση ενέργεια σπαταλάνε οι άνθρωποι χωρίς λόγο	1	2	3	4	5
12.	Με αναστατώνει όταν βλέπω τους ανθρώπους να σπαταλούν πολύ νερό	1	2	3	4	5

Στις παρακάτω δηλώσεις, παρακαλείστε να σημειώστε τον βαθμό στον οποίο θεωρείτε ότι σας εκφράζει η κάθε μία από αυτές:

	Πως φέρεστε;	καθόλου	λίγο	Έτσι & έτσι	πολύ	Πάρα πολύ
1.	Δεν είμαι πρόθυμος/η να χρησιμοποιώ λιγότερο το κλιματιστικό	1	2	3	4	5
2.	Είμαι πρόθυμος/η να ξοδεύω λιγότερο νερό όταν κάνω μπάνιο	1	2	3	4	5
3.	Δεν είμαι πρόθυμος/η να δώσω ούτε 2 ευρώ από τις οικονομίες μου για να βοηθήσω στη λύση των προβλημάτων του περιβάλλοντος	1	2	3	4	5
4.	Είμαι πρόθυμος/η να χρησιμοποιώ περισσότερο το λεωφορείο ή το ποδήλατό ώστε να μειωθεί η μόλυνση του αέρα	1	2	3	4	5
5.	Είμαι πρόθυμος/η να χωρίζω τα σκουπίδια του σπιτιού μου που είναι για την ανακύκλωση	1	2	3	4	5
6.	Είμαι πρόθυμος/η να δώσω 2 ευρώ από τις οικονομίες μου για την προστασία των άγριων ζώων	1	2	3	4	5
7.	Είμαι πρόθυμος/η να μην αφήνω το νερό να τρέχει χωρίς λόγο όταν πλένω τα χέρια μου	1	2	3	4	5
8.	Είμαι πρόθυμος/η να πάω από σπίτι σε σπίτι για να ενημερώσω τους άλλους ανθρώπους για το περιβάλλον	1	2	3	4	5
9.	Είμαι πρόθυμος/η να στείλω γράμμα στους άλλους ανθρώπους για να τους ζητήσω τη βοήθεια τους για τη μόλυνση του περιβάλλοντος	1	2	3	4	5
10.	Είμαι πρόθυμος/η να πάω από σπίτι σε σπίτι να ζητήσω από τους άλλους ανθρώπους να κάνουν ανακύκλωση	1	2	3	4	5

ΜΕΡΟΣ Γ – ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Στις παρακάτω ερωτήσεις, καλείστε να δηλώσετε τη συχνότητα στην οποία εμπλέκεστε

σε κάθε μία από τις παρακάτω δραστηριότητες:

	Πόσο συχνά:	Καθόλου	λίγο	Έτσι & έτσι	πολύ	Πάρα πολύ
1.	Παίρνετε μέρος σε εκδηλώσεις που έχουν σχέση με το περιβάλλον;	1	2	3	4	5
2.	συμμετέχετε σε κάποια εκδήλωση που να σχετίζεται με την καθαριότητα;	1	2	3	4	5
3.	βρίσκεστε με άτομα ή ομάδες που ασχολούνται με περιβαλλοντικά θέματα;	1	2	3	4	5
4.	ρωτάτε άλλα άτομα για να μάθετε τι μπορείτε να κάνετε για τη μόλυνση του περιβάλλοντος;	1	2	3	4	5
5.	χρησιμοποιείτε προϊόντα που δε μολύνουν το περιβάλλον;	1	2	3	4	5
6.	αγοράζετε ένα προϊόν επειδή μολύνει λιγότερο το περιβάλλον;	1	2	3	4	5
7.	κάνετε προσπάθεια να αγοράσετε προϊόντα σε συσκευασίες που ανακυκλώνονται;	1	2	3	4	5
8.	υποστηρίζετε τους ηθοποιούς/τραγουδιστές που είναι υπέρ του περιβάλλοντος;	1	2	3	4	5
9.	διαβάζετε σε περιοδικά/βιβλία/ιντερνέτ για το περιβάλλον;	1	2	3	4	5

ΜΕΡΟΣ Δ- ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΥΠΑΙΘΡΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Στις παρακάτω ερωτήσεις, παρακαλείστε να δηλώσετε τη συχνότητα στην οποία εμπλέκεστε σε κάθε μία από τις παρακάτω υπαίθριες δραστηριότητες αναψυχής:

	Ασχολείστε με κάποια υπαίθρια δραστηριότητα;	καθόλου	λίγο	Έτσι & έτσι	πολύ	Πάρα πολύ
1.	Πεζοπορία	1	2	3	4	5
2.	τρέξιμο	1	2	3	4	5
3.	Κατασκήνωση	1	2	3	4	5
4.	Επίσκεψη σε πάρκα	1	2	3	4	5
5.	Χειμερινή κολύμβηση	1	2	3	4	5
6.	ποδηλασία	1	2	3	4	5
7.	Ψάρεμα	1	2	3	4	5
8.	Beach volley	1	2	3	4	5
9.	αεροβική	1	2	3	4	5
10.	πιάτες	1	2	3	4	5
11.	γιόγκα	1	2	3	4	5
12.	Επίσκεψη σε αρχαιολογικό χώρο	1	2	3	4	5

Σας ευχαριστώ για τον χρόνο σας!